

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Vuorineuvos K. E. Ekholmin joulun ja uuden vuoden tervehdys	1
<i>Teologian tohtori Sigfrid Sirenius: "Tämä ottaa vastaan syntisiä"</i>	2
Kuusaan saaren tehdashistoriaa viime vuosisadalta	4
Vanhat kuvat kertovat	13
Uusia ammattimiehiä koulutettiin instrumentointikursseilla	14
Paperitehtaan voiteluhuolto uusille urille	16
Hiilisatamaan ja hiililaivaan tutustumassa	18
Pitkäaikaisesti palvelleita	23
Kultaisia ansiomerkkejä	24
Merkkipäiviä	25
Lastausesimies E. J. Papu †	26
Naiset kerhoilevat	27
Kesäurheilukauden päättäjäistilaisuudet ..	28
Liikuntatoiminta Ky—Kuu tehtailla	30
Puulaakilentoalokilpailut	31
Mylykoski voitti Kymin Oy:n keilailussa ..	32
Suomen Taideakatemia näyttely	32

HALLAN TEHTAAT:

Vuodenvaihteen näkymiä	33
Harrastushiihto	34
Merkkipäiviä	35
Hallassakin opiskellaan englantia	36
Rottinkitöiden kurssit	36
Miehiä ruoanlaittokursseilla	37

METSÄOSASTO:

Työn veteraani	37
----------------------	----

HÖGFORSIN TEHDAS:

Högforsin uutuuksia	38
Eläkeläiset Mustikkamäessä	40
Meidän tytöt ja pojat kunnostautuivat urheilussa	42
Kanoottiretkellä	43
Karkkilan poikapalokunta	44
Merkkipäiviä	45

JUANTEHDAS:

50 vuoden takaa	46
Työntekijäin kerholla toimitaan	47
Isännöitsijä, ins. T. Timgren ollut 35 vuotta Juantehtaalla	48
Toimituksen tuoilta	48

KANSIKUVA:

Kymijoki syystalvisessa juhlapuvussaan. Taustalla Kuusaan saari. Takakannen sisäsivulla: Kuusaan saaren ja Kymin vanhat voimalaitokset.

TOIMITUS:

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.
Toimitussihteeri: A. Ylikangas.
Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.

*J*oulun ja uuden vuoden pyhinä me vaistomaisesti katsahdamme taaksemme jääneeseen vuoteen, luomme jonkinlaisen yleiskatsauksen. Kukin suorittaa sen omalta yksilölliseltä kannaltaan, mutta varmaan kaikille yhtiöläisten jouluisille ajatuksille on eräs asia yhteinen. Me emme voi unohtaa tuossa arvioinnissamme omaa yhtiötämme. Meille ei ole samantekevää, ovatko tehtaittemme koneet pyörineet vai ei, olemmeko kyenneet uusimaan ja uudenaikaistamaan koneitamme ja laitteitamme, vai olemmeko polkeneet paikoillamme, miten on tuotteittemme markkinointi onnistunut, sanalla sanoen: ovatko meidän kaikkien yhteiset ponnistuksemme johtaneet toivottuun tulokseen.

Eräistä vastoinkäymisistä ja vaikeuksista huolimatta voimme olla päättymäisillään olevaan työvuoteemme tyytyväisiä. Tosin jo viime vuoden lopulla alkoi näkyä merkkejä siitä, ettei korkeapaine puunjalostusteollisuuden vientimarkkinoilla tulisi jatkumaan sellaisenaan. Äkillinen lasku tapahtuikin, ja se aiheutti eräillä tuotannonaloillamme supistuksia ja seisahduksia. Mutta tuosta aallonpohjasta päästiin ponnistautumaan onneksi verraten pian, ja vaikka sen aiheuttamat menetykset tietenkin tuntuvat vuoden tuotantoluvuissa, voitiin täystyöllisyys säilyttää. Nuo vastoinkäymiset, jotka ovat johtuneet maailman yleistilanteesta, eivät ole häirinneet työpaikoilla vallinnutta rakentavaa ja myönteistä mielialaa. Mielestäni yhä paremmin yhtiön piirissä tajutaan, että kokonaistulos on riippuvainen meistä jokaisesta ja että me kaikki koetamme täyttää velvollisuutemme niin hyvin kuin siihen kykenemme. Tältä pohjalta on luotavaista lähteä uuden vuoden taipaleelle.

Kiitollisin mielin toivotan kaikille yhtymämme palveluksessa oleville ja heidän kotiväelleen sekä jo päivätöön äärestä vanhuuden iltaa viettämään siirtyneille entisille yhtiöläisille hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta.

H. E. Lohela

„Tämä ottaa vastaan
syntisiä . . .“

Kaikki ihmiset, jotka yleensä jotakin kunnioittavat, kunnioittavat Jeesusta. Kristikunnan suuret juhla-ajat, niin kuin nytkin taasen lähenevä joulukuu, vetoavat voimakkaasti tähän ihmissydämen kunnioitukseentarpeeseen. ”Kaikki muut joutuvat pois päiväjärjestyksestä, mutta Jeesus Kristus ei joudu pois”, Santeri Alkio hänestä sanoi. Todellinen ihmissydän ei voi olla kunnioittamatta häntä.

Mikä on tämän kunnioitukseentarpeen syvin syy?

Toiset kunnioittavat Jeesusta siitä syystä, että hän on ihmiskunnan suurin opettaja. Toiset sen vuoksi, että hän on yksityisen ihmisen jaloin esikuva. Toiset siksi, että hän antoi sitovimman ohjeen uuteen inhimilliseen yhteiselämään. Toiset muista syistä. Mutta ne, jotka kaikkein syvimmin kunnioittavat Jeesusta, kunnioittavat häntä siitä syystä, että ”tämä ottaa vastaan syntisiä”. Jos hän ei olisi mitään muuta kuin opettaja tai esikuva taikka uuden yhteiselämän perustaja, hän saattaisi joutua päiväjärjestyksestä pois tai jäisi ainakin kaikille avuttomille, kaikille särkyneille sydämille saavuttamattomaksi. Mutta se, että hän ottaa vastaan syntisiä, vaikuttaa, ettei hän joudu koskaan pois. Sillä syntiset eivät voi koskaan lakata — hänen oman aikansa ”publikaanien ja syntisten” tavoin — pyrkimästä syntisten Vapahtajan luo. Tässä on ihmissydämen kunnioitukseentarpeen syvin syy.

Se todistus, että ”tämä ottaa vastaan syntisiä”, ei tosin silloin, kun se ensimmäisen kerran Jeesuksesta annettiin, perustunut kunnioitukseen, vaan halveksimiseen ja vihaan. Herran vihamiehet tahtoivat ainaaksi merkitä hänet häpeäleimalla sen vuoksi, että publikaanit ja syntiset niin

vapaasti saivat tulla hänen luoksensa. Mutta samoin kuin risti, suurimman alennuksen ja häpeän merkki, on tullut suurimman kunnioituksen tunnukseksi — jonka me omistamme rakkaille vainajillemme ja ylevimmille rakennuksillemme — samoin nimitys ”publikaanien ja syntisten ystävä” on tullut kallisarvoisimmaksi kunnianimeksi, millä ihmisolentoa koskaan on nimitetty. Voimme myöskin sanoa, että maailmankirjallisuudessa ei varmaankaan ole toista lausetta, jota kohti useammat ihmisyydet elämän todellisimpina hetkinä olisivat niin hartaasti kurottautuneet kuin tätä lausetta kohden: ”Tämä ottaa vastaan syntisiä”.

Inhimillisellä mittapuulla mitaten on ihmisten keskuudessa kyllä paljon hyviä ja kunnon ihmisiä, ja varma on, että näiden siveellinen elämä ja ihmiskunto ovat kansojen säilymisen tärkeimpiä edellytyksiä. Jos tapainpuhtauden ja lainkuuliaisuuden perushyveet liian monien kansalaisten kohdalla alkavat horjua, on kansan säilyminen vaarassa. Kuinka mahtanee tässä suhteessa olla Suomen kansan laita? Mutta jumalallisen mittapuun edessä ei mikään inhimillinen hyve eikä ihmiskunto kestä. Tarvitaan korkeampaa hyvyyttä. Tämän mittapuun edessä korkeimmankin ihmisjalouden täytyy tunnustaa, että ”kaikki ovat syntiä tehneet ja ovat Jumalan kirkkautta vailla”. Ja jos me pyrimme pinnallisuutta syvemmälle, meidän jokaisen täytyy tunnustaa, että me emme ole hyviä, niin kuin turha kiitos ja maallinen mieli väittävät, vaan että me olemme sitä, mitä kristillisen seurakunnan totuudentunto läpi vuosituhansien on todistanut meidän olevan ja joka kerta, kun seurakunta kokoontuu, yhä vieläkin todistaa — ”minä vaivainen syntinen ihminen”, ja että me korkeimpaan elämään kohotaksemme tarvitsemme syntisten Vapahtajaa. Siitä syystä on meille tärkeintä ja kallisarvoisinta se, että ”tämä ottaa vastaan syntisiä”.

Kun joudumme vakavimman todellisuuden eteen, kun oma tilamme syvimmin meille selviää, kun maailma ei enää tyydytä ja kun mistään ajallisesta ei enää apua ole, silloinkin tarvitaan vielä Häntä, joka ottaa vastaan syntisiä. Mutta Häntä tarvitaan jo ennen. Elämän työssä, menestyksessä ja voimien päivinä. Hyödyllisimmän ja onnellisimman ihmiselämän elää se, joka syntisten Vapahtajan avulla on päässyt sovintoon Jumalan kanssa, sovintoon elämän kanssa ja sovintoon ihmisten kanssa. Siksi taasen yhdytään vanhaan jouluvirteen:

Mä täynnä saastaa, syntiä,
en elänyt kuin käskit Sä,
mut' siksi tänne tulitkin,
synneistä että pääsisin.

Sigfrid Sirenius .

Kuusaan saaren tehdashistoriaa viime vuosisadalta.

Tehdas ei ole koskaan valmis. Aina rakennetaan ja uusitaan, puretaan ja hävitetään. Toisinaan tämä alituinen muuttuminen tapahtuu sovittelyssä yhteisymmärryksessä vanhan ja uuden välillä. Vanhat seinät jätetään jäljelle ja vain sisustus uusitaan, tai ainakin jokin vanha seinämä tai pääty koristeellisine muurauksineen kertoo omalla äänettömällä tavallaan menneisyydestään. Mutta usein uudistus tapahtuu rajulla voimalla. Vanha häviää kokonaan arkkitehtuuriltaan uudenaikaisen, tarkoituksenmukaisen, suuren tehdasrakennuksen tieltä.

Me, 80-vuotiaan tehtaan palveluksessa olevat, tunemme tuon alituisen muuttumisen. Tiedämme, että tehdas on käytännöllisesti katsoen rakennettu jo moneen kertaan. Vaistomaisesti olemme uuden kannalla. Se merkitsee parannusta sekä tuotannon että työntekijöiden kannalta katsottuna. Se on myös osoitus tehtaan elinvoimaisuudesta, pyrkimyksestä säilyttää "paikkansa auringossa". Ja jotta näin tapahtuisi, on tehdasta yhä uudelleen uusittava ja parannettava. Se on tiiliseinistään huolimatta elävän organismin kaltainen.

Mutta joskus viivähdämme mielellämme jonkin tehdasvanhuksenkin vaiheilla. Tuollaisia rakennuksia vielä löydämme, kunhan tarkkaamme tehdasympäristöämme sillä silmällä. Vanha Myllysaari, jota on jo kauan nimitetty Kuusaan saareksi — kukaties se saattaa olla Myllysaarta vanhempikin nimi — on tässä suhteessa kiitollisin kohde. Huuomiomme kiintyy varsinkin sen Kuusaan puoleisen rannan epätasaisen limittäisesti kyyhöttävään tehdasryhmään. Vanha

pahvikuivaamo on muistomerkki 1880-luvulta. Samalta vuosikymmeneltä periytyy selluloosatehdaskin. Alkuperäinen tehdas on tosin melkein kokonaan hautautunut myöhemmin tehtyjen laajennusten peittoon, mutta tuolla epäsymmetrisen möhkälämäisellä tiilirakennuksella on joka tapauksessa vanhahtava yleissävy koristeellisine, pykälämäisine tiilireunuksineen ja seinäsyvennyksineen. Tuon näkymän herättämä vaikutelma on kahdenlainen. Nykyajan näkökulmasta se vaikuttaa tietenkin aikansa eläneeltä, ränsistyneeltä, unohdetulta. Mutta jos katkaisemme kärjen tiukalta asiallisuudelta, näemme sen kokonaan toisenlaisena. Ilta-auringon valossa sen epätasaiset vuosikymmenien patinoimat punaiset tiiliseinämät kuvastuvat kauniina vuolaaseen joen pintaan, ja ajan hampaan jälki ikään kuin pehmenee. Tuota maalauksellista näkyä katsellessamme meidän on myöntäminen, että romanttista ja idyllistä, noita nykyajan ihmisen korvassa hieman imelältä tuntuvia sanoja, voidaan sattuvasti käyttää tehdasnäkymänkin herättämiä vaikutelmia kuvattaessa.

Nämäkään rakennukset eivät ulotu tehtaan perustamisen alkuaikoihin saakka. Kun kreivi Carl Robert Mannerheim v. 1871 hankki haltuunsa tämän Ruotsulan kylään kuuluvan, kosken kuohujen keskellä olevan saaren, johon seuraavana vuonna alettiin rakentaa tehdasta, käytettiin rakennusaineena hirssiä, niin kuin joen itärannallakin Wahrenin alullepaneman tehtaan työmaalla. Kuusaan tehtaan ensimmäisen isännöitsijän, skotlantilaisen Daniel Fraserin ottamissa, jälkimaailmalle säilyneissä kolmessa valo-

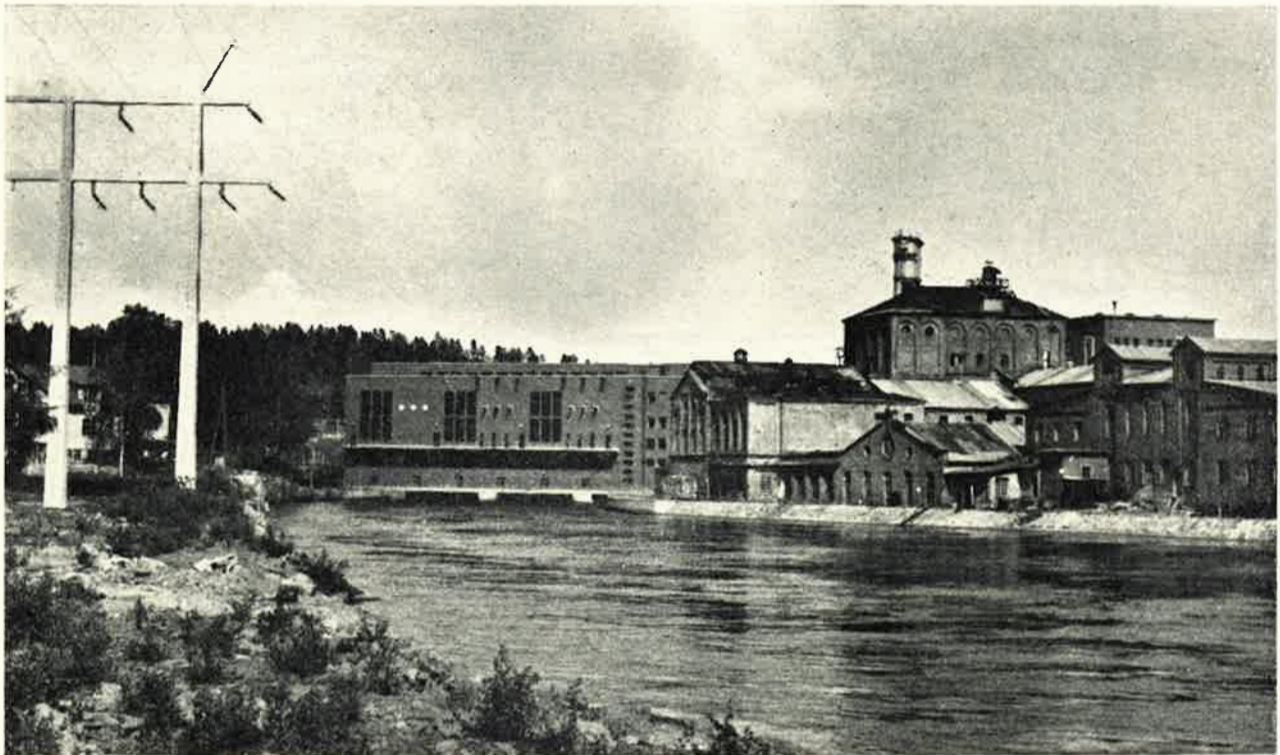
kuvassa nähdään, kuinka hirsisalvokset v. 1872 ko-
hoavat saarelle. Ihmetystä voinee herättää se seikka,
miksi Kuusankoski Osakeyhtiö sijoitti tehtaan vai-
keapääsuiselle saarelle, joka kaiken lisäksi oli ny-
kyistä melkoisesti pienempi. Saarta on nimittäin täy-
tetty monen kymmenen metrin pituudelta alapääs-
tään sekä myös yläosastaan. Iitin puoleinen ranta ei
ollut maaperältään kuitenkaan sovelias tehtaan pai-
kaksi, ja vesikourun rakentaminen tähän vihaisena
ryöppyvään kosken länsiväylään olisi ollut silloisin
edellytyksin erittäin vaikeata. Sen sijaan vesikourun
rakentaminen saaren vastakkaiselle rannalle kävi
päinsä verrattain vähäisin kustannuksin, joskin ai-
noastaan alimman putouksen korkeutta voitiin käyt-
tää hyväksi. Vasta Kuusankosken voimalaitos on ko-
konaan vanginnut vesimassat. Kuusaan tehtaan ra-
kennustöitä johtanut ruotsinmaalainen insinööri, va-

*Viereisellä sivulla: Valokuva v:lta 1872, jolloin teh-
dasta alettiin rakentaa. Kuva, jota ei ole julkaistu
Kymn Osakeyhtiön historiaa koskevissa julkaisuissa,
on otettu Myllysaaren pohjoiskärjestä. Taustalla ole-
va isoin rakennus on silloinen konttori ja isännöitsi-
jän asunto, nykyinen tehtaan sairaala. Huomaa kos-
kessa olevat kalliot ja niiden sekä saaren välinen su-
vantomaisempi lahdeke.*

*Alhaalla: Vanhaa ja uutta vierekkäin. Oikealla
Kuusaan tehtaan 1880-luvulla rakennettu pähvikui-
vaamo ja selluloosatehdas, vasemmalla Kuusankosken
voimalaitos.*

paaherra Gustaf von Friesendorff valitsi aikanaan
tietenkin helpoimman ja halvimmän ratkaisun. Hän
oli vähän aikaisemmin saanut arvokasta kokemusta
aivan vastaavanlaisessa tapauksessa Inkeröisten puu-
hiomon vesikourun rakentamisessa. Tämä tehdas pe-
rustettiin niin ikään saareen, keskelle historiallista
Ankkapurhaa eli Anjalan koskea.

Kuusaan ensimmäinen puusta rakennettu tehdas,
joka käsitti puuhiomon ja pähvitehtaan ohella myös
yhdessä paperikoneen, aloitti toimintansa kesällä 1873.
Joulukuussa 1881 tulipalo tuhosi melkein koko teh-
dasryhmän. Tähän ankaraan vastoinkäymiseen päät-
tyi tehtaan ensimmäinen vaihe. Suurista taloudelli-
sistä vaikeuksista huolimatta alettiin uutta hiomoa
ja pähvitehdasta rakentaa välittömästi seuraavan
vuoden tammikuussa, mutta uusi paperikone sai
odottaa vuoroaan kymmenisen vuotta. 1880-luvulla
tapahtui kuitenkin huomattava aluevaltaus Kuusan-
koski Osakeyhtiön perustaessa saareensa sulfiittisel-
luloosatehtaan. Se rakennettiin vuosina 1884–85,
mutta kaikkia koneita ei ollut vielä ehditty edes
asentaa paikoilleen, kun tehdas paloi. Uutta ryhdyt-
tiin heti rakentamaan, ja se valmistui syksyllä 1886.
Tätä ennen oli maassamme ainoastaan kaksi sellu-
loosatehdasta, v. 1880 valmistunut Valkeakosken nat-
ron-selluloosatehdas ja v. 1885 toimintansa aloittanut
Nokian sulfiittiselluloosatehdas. Kymintehtaan sellu-
loosatehdas valmistui v. 1887.

Tulipalo vainosi yhä Kuusaan tehdasta, ja samana vuonna, kun selluloosatehdas aloitti tuotantonsa, paloi kuivaamo. Se rakennettiin välittömästi uudestaan ja tällä kertaa tiilistä. Näihin uudisrakennuksiin liittyvät Kuusaan saaren vanhimmat nähtävissä olevat rakennusmuistot. Vielä on elossa myös Kuusaan tehtaalaisia, jotka ovat näihin samoihin aikoihin aloittaneet yli puolivuosisataisen aherruksensa tässä tehtaassa saarivaltakunnassa. Teimme eräänä päivänä kolmen tällaisen nyt jo eläkkeellä olevan kuusaalaisveteraanin kanssa retken saareen, kuljimme siellä heidän opastamana ja kuuntelimme heidän elävää ja ihmeteltävän tuoreessa muistissa säilynyttä tarinaansa saarestaan, tehtaastaan ja työstään yli kuuden vuosikymmenen takaa. Esitelkäämme ensinnä nämä hyvät kuusaalaisemme.

*

Teodor Landen eli "Lanteenin pappa", millä lempinimellä tätä sotilaallisen suoraryhtistä, punakahipiäistä 86-vuotiasta tavallisesti puhutellaan, on syntynyt Elimäen Jokelasta ja tuli töihin Kuusaan saareen 21-vuotiaana eli maaliskuun 14 päivänä 1888. Landen muistaa tuon päivämäärän yhtä tarkoin kuin syntymäaikansa. Hän aloitti selluloosatehtaan kuusenkuorijana ja siirtyi sitten sirkkelin puolelle sellu-

loosapuiden sydämiä veistämään, ja pian tästä sotaväen reserviharjoituksissa palvelleesta lujatekoisesta työmiehestä tehtiin hakkurien etumies. Hän työskenteli selluloosatehtaassa koko ajan eli 51 vuotta.

Kuusaanniemessä vanhuuttaan viettävä Kustaa Kosonen, syntynyt 1873, on säkkijärveläisen leipurin poika. Isä oli kiertänyt maailmaa, osasi ruotsit, saksat ja venäjät, ja päättyi vaelluksillaan lopulta

tänne tehtaalle. Riihimäen—Pietarin ratarakennuksen aikana hän oli ollut Kymin (Korian) asemalla, jossa oli silloin iso työmaakeskus. Kustaa Kcsosen ensimmäinen kosketus Kuusaan saaren kanssa tapahtui tuon v. 1881 sattuneen tulipaloyön jälkeisenä aamuna. Kuusaanniemeltä Herrlinin piharakennuksesta, jossa Kososet asuivat, pinkaisi poika katsomaan tehtaassa hiiltyneitä jäännöksiä. Paperitehtaan rauniot nykyisen korjauspajan paikkeilla vielä liekehtivät. Tehtaalainen hänestä tuli vuoden 1889 alusta. Ensin hän joutui sihtipojaksi selluloosatehtaaseen ja parin vuoden kuluttua vastavalmistuneeseen paperitehtaaseen, jossa hän teki kaikkia töitä, mitä paperitehtaan mies ylipäänsä joutuu tekemään. Palvelusvuosia kertyi 55.

Jussi Jokelin on syntynyt v. 1879, mutta hänenkin tiensä johti tehtaaseen jo v. 1889 eli 10-vuotiaana, jolloin hän meni puuhiomon kuorimoon lapi-pojaksi. Tuskin se olisi muuten käynyt päinsä niin varhain, ellei hänen isänsä olisi ollut samassa paikassa sirkkelimiehenä. Isä oli alkuaan muonamiehenä Iitin Lyöttilässä ikivanhassa Kurjalan talossa. Sieltä perhe sitten siirtyi Kymenrantaan ja lopulta Kuusaalle nykyisen sahan takaiselle rinteelle. Myöhemmin Jokelinit rakensivat oman talon Tähteeseen ollen

sen kulmakunnan ensimmäisiä asukkaita. Siellä Jussi Jokelin omassa talossaan viettää vanhuuden päiviään. Hän teki Kuusaan saarella monenlaista työtä oppien tuntemaan kaikki nurkat ja koneet. Työskenteli tehtaassa 58 vuotta.

*

Meillä oli siis asiantuntemusta mukana. Saareen johti silloin puusilta samalta kohtaa kuin myöhem-

min rautainen kaarisilta. Ensin oli vastassa porttivahti pienine koppeineen. Pian tultiin selluloosatehtaan kohdalle, joka sijaitsi sillä paikalla, missä on nykyisen rakennusryhmän korkein osa. Ensimmäinen kerros oli tiilistä ja toinen puusta. Tien toisella puolella selluloosatehtaan vieressä sijaitsi pannuhuone ja tulikiviuuni. Rakennus, joka oli perustettu aivan veden partaalle, on vieläkin jäljellä, joskin pidennettynä ja korotettuna. Tulikivihuoneessa oli aikamoinen katku ja tulikiven polttajan oli väliin syöksyttävä ulos raitista ilmaa haukkaamaan. "Kerran koski ol hyytänny tukit kiinni ja siit ne laukes. Vanha Killinki-vaino läks kuoleh sinne tulkivhuoneeseh", kertoo Teodor Landen. Selluloosatehtaan ja pannuhuoneen nurkkaukseen tuli viistottain vesikouru, kuten näemme oheisesta vanhaa selluloosatehdasta esittävästä kuvasta. Sitä ei pidä sekoittaa myöhemmin rakennettuun, pannuhuoneen joen puolelta kaartavaan vesikouruun, joka johti veden selluloosan päästä kohti koskea rakennettuun siipeen, johon oli sijoitettu kaksi tasavirtageneraattoria. Selluloosan ve-

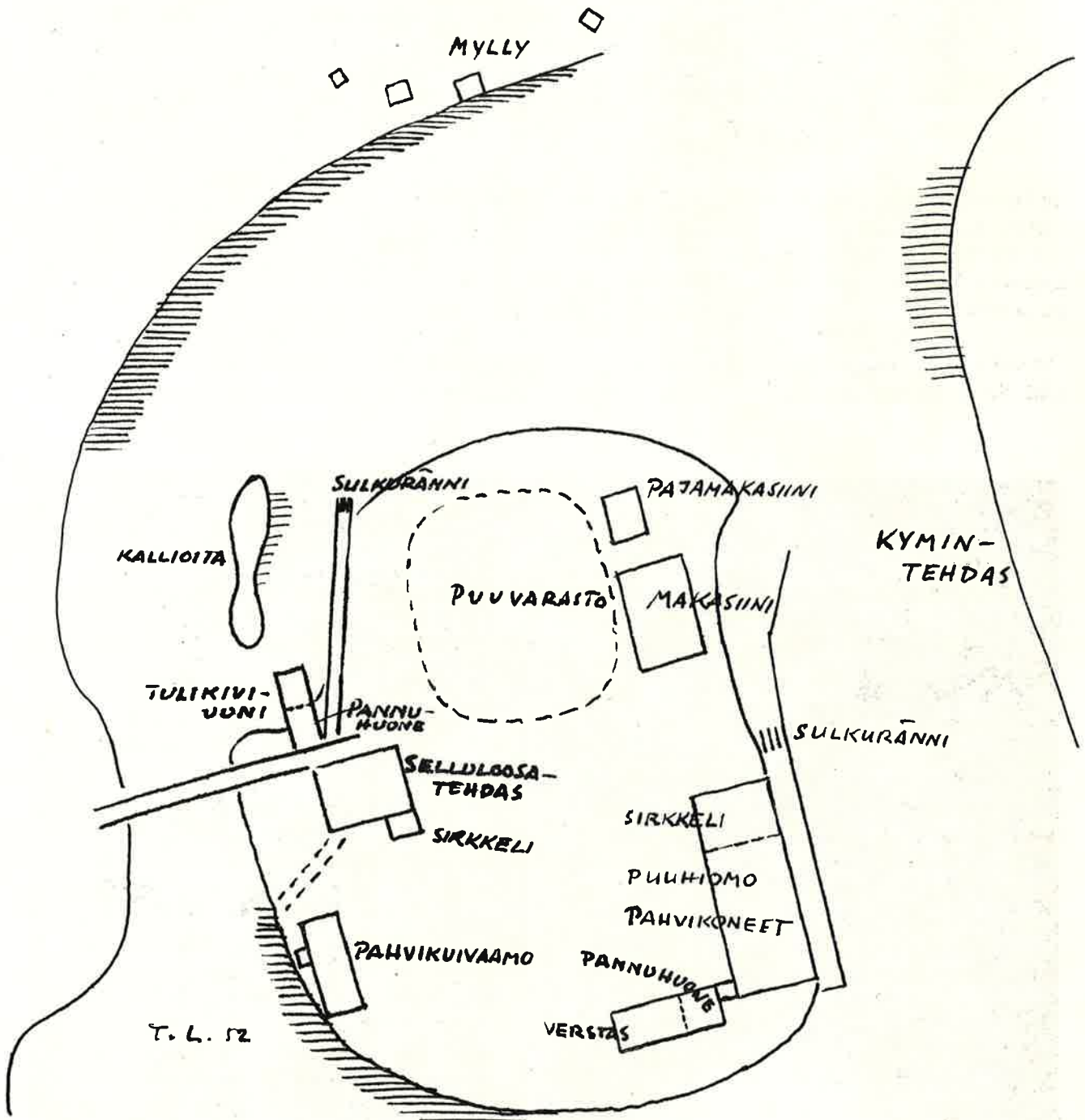
Alla: Harvinaisen kuva selluloosatehtaan alkua ajoilta. Pyörivän keittokuulan korjaus käynnissä. Haastattelutavamme Teodor Landen eturivissä toinen oikealta.

KUUSAAN SAARI

1880-LUVUN LOPULLA

TEODOR LANDENIN
KUSTAA KOSOSEN JA
JUSSI JOKELININ SEKÄ
VANHOJEN VALOKUVIEN
MUKAAN.

*Iäkkäitä detaljeja Kuusaan saaresta. Tiiliseinän koristeellinen katonreunus, jonka päällä pari koi-
vua yrittää vallata itselleen kasvupaikan. Vanhan pahvikuivaamon kaunis pyöröikkuna. Vanhaa
kivijalkaa kiilakivineen. — Kaikki tämän kirjoituksen piirrokset taiteilija Tapani Lemminkäi-
sen käsialaa.*

densaanti korvattiin myöhemmin suurella puuput-
kella. Ensimmäinen vesikouru pyöritti selluloosateh-
taan nurkkaukseen sijoitettua pystyturpiinia, joka
puolestaan käytti tehtaan apukoneistoja. Tehtaan
eteläsivustalla oli puusta rakennettu pieni vaja, johon
oli sijoitettu sirkkeli ja hakku. Hakusta lastut
joutuivat seulaan, jossa sahajauho ja liian pieni
puusilppu karisi pois. Sen jälkeen lastut etenivät huopaa
myöten lastukuoppaan. Tällä välin neljä naista
poimi lastujen seasta oksat. Työ oli urakkaa ja oksat
mitattiin kapoittain. Lastut nostettiin alkeellisen
kuljetuslaitteen avulla selluloosan keittokuulien
päällä olevalle lavalle, jossa keittokattiloiden täyttä-
minen tapahtui. Selluloosan keittämiä oli kolme, jotka
keiton aikana pyörivät hitaasti ruuvipyöräkoneiston
avulla. Kaksi keittimistä veti 15 kuutiota kumpi-

kin, mutta kolmannen Landen muistelee olleen 20
kuution vetoisen. Ne pyrkivät vähän väliä vuota-
maan, ja varsinkin lastuvinnissä oli useasti vaikeat
oltavat. Kustaa Kosonen mainitsi olleensa jonkin ai-
kaa lastupoikana, ja vähän väliä oli pantava pää ik-
kunasta ulos saadakseen raitista ilmaa. Massan jälki-
käsittelyssä käytettiin konetta, joka oli kunnostettu
palaneen paperikoneen mörästä päästä. Sitä mukaa
kuin selluloosamassaa valmistui, ajettiin se hevosilla
Kymin asemalla olevaan tehtaan makasiiniin.

Saaren itäpuolella Friesendorffin rakentaman kou-
run vieressä oli puuhiomo ja pahvitehdas. Se oli ra-
kennettu pystyyn asetetuista hirsistä aikaisemmin
palaneen paikalle. Pohjoispäässä sijaitsi sirkkeli kuorimoineen
ja sen toiminnan muistaa 10-vuotiaana sinne työhön tullut Jussi Jokelin tarkkaan. Sirkkelin

miehet kantoivat saaren puuvarastosta kaksimetriset hiomopuut Makasiininmäeltä olkapäillään hiomon pohjoispäässä olevaan sirkkeliin. Kannettaessa pantiin olkapäälle jauhomatosta tehty pehmike. Kaksi miestä katkaisi hiomon sirkkelissä puut alle puolen metrin pituisiksi pölkkyiksi. 8-teräistä kuorimakonetta hoiteli niin ikään kaksi miestä. Tämä kone aiheutti paljon lastua, mikä poltettiin pahvikuivaamossa. Kuorijat antoivat pölkkyt kahdelle porarille, jotka porakoneiden avulla kaiversivat pois kaikki oksat, niin mustat kuin vaaleat. "Se ol välih niinkun torakan syömä", kuvaa Jokelin oksaista puuta porauksen jälkeen. Jotta sirkkelin jäljeltä ei olisi mennyt saha-jauhoa hiokkeen sekaan, höylättiin pölkyn molemmat päät puhtaiksi. Tämän jälkeen heitettiin pölkky halkaisijalle, joka kirveellä napautti sen päästä kahtia, ja 3—4 miestä poisti sitten huolellisesti puista ytimet. Vasta nyt puu oli valmis hiomon puolelle vietäväksi. Jussi-poika lastasi lapit 3-pyöräiseen vaunuun, työnsi sen liippien ääreen ja pinosi lapit hahloihin hiojan viereen. Hiomon puolella oli kuusi liippiä ja kolme raffinööriä ja alakerrassa yhdeksän pahvikonetta.

Pahvit vietiin kiskovaunuilla saaren toiselle rannalle kuivaamoon ja kuivuttuaan tuotiin takaisin hiomon vinnille, jossa pahvien kiilloitus ja pakkaa-

minen tapahtui. Kaksi alkeellista käsivoimin käytettävää hissiäkin oli hiomorakennuksessa. Vähän väliä syttyivät pahvit kuivaamossa tuleen liiallisen kuumuuden johdosta. Kuivaamon katolla poikittain kulkevien "kattoratsastajien" kauniit pyöröikkunat olivat tuulettajien aukkoja.

Puut nostettiin alkuaikoina Tähteen rannassa. Kosonen muistaa olleensa poikasena siellä jonkin aikaa töissä. Pian ruvettiin puita nostamaan Kuusaanniemessä Sepän Matin talon luona Pukkisaaren eteläpuolella ja myöhemmin rakennettiin nosto Kaarteelahteen. Hiomoon alettiin tuoda tukkeja, mutta selluloosapuut kuljetettiin saareen jatkuvasti kahden metrin pituisina propseina.

Paikalla, johon myöhemmin rakennettiin suuri tiilinen varasto, oli silloin puinen makasiini ja sen pohjoispuolella aivan rannalla toinen pienempi, joka oli nähtävästi aikaisemmin ollut paja. Sitä sanottiinkin pajamakasiiniksi. Suuremmissa varastossa säilytettiin lyijylevyjä ja -putkia, "syyrää" ja kaikenlaista muuta käyttötavaraa. Saaren eteläpäässä sijaitsi verstaas ja pannuhuone. Tästä rakennuksesta on sittemmin muodostunut Kuusaan korjauspaja.

V. 1890 alettiin rakentaa puuhiomon jatkoksi veden partaalle paikalle ajetun kivitäytteen päälle pa-

*Viereisellä sivulla: Kuusaan selluloosa-
tehtaan työväki tehtaansa edustalla tä-
män vuosisadan alussa. Huomaa tehtaan
kulmukseen tuleva vesikouru.*

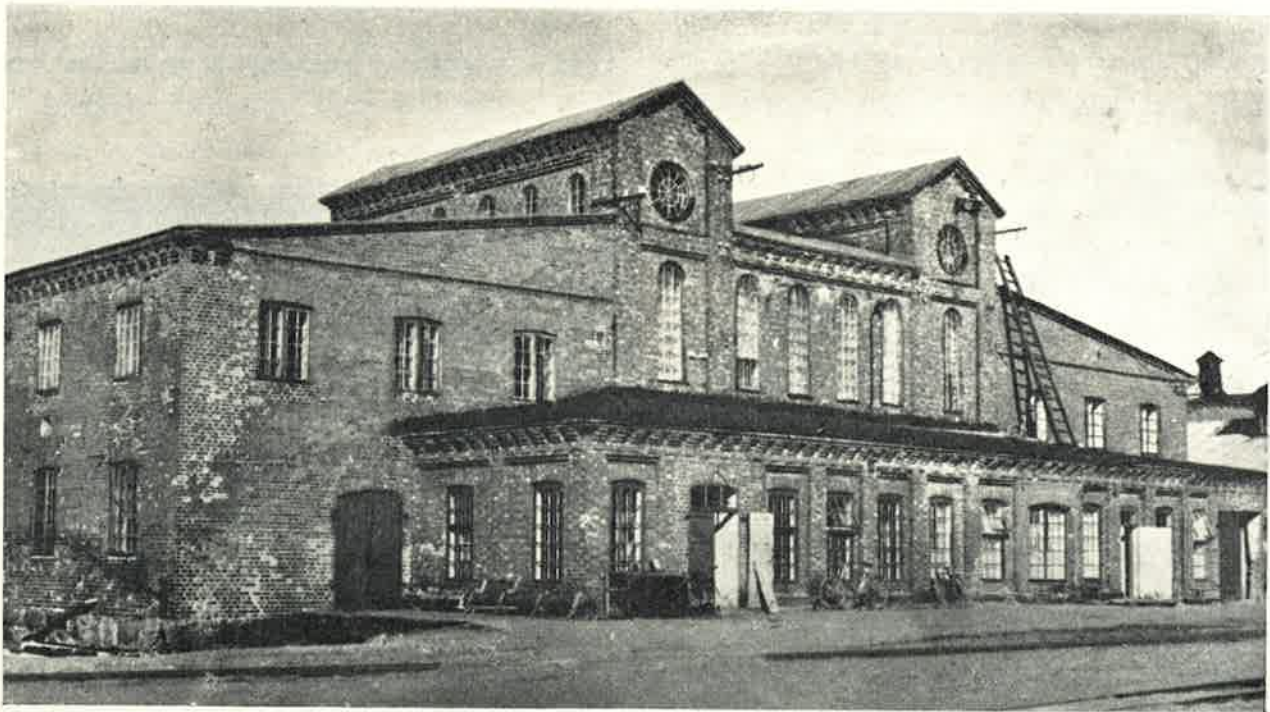
*Oikealla: Haastateltavamme vanhoilla
työpaikoillaan. Vasemmalla Teodor Lan-
den hyljätyn selluloosatehtaan edustalla.
Oikealla Jussi Jokelin ja Kustaa Koso-
nen syventyneinä vanhoihin muistoihin.*

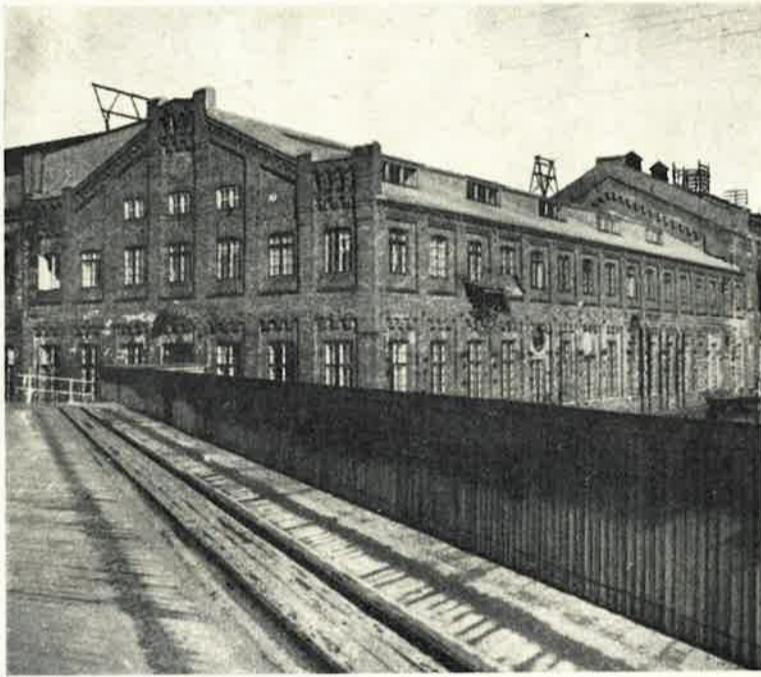
*Alhaalla: Vanha pahvikuivaamo, joka
rakennettiin v. 1886. Rakennuksen ma-
tala etuosa on tehty jälkeen päin.*

peritehdasta. Rakennusta oli muuraamassa kolmisen-
kymmentä venäläistä. Seuraavana kesänä paperikone
saatiin käyntiin ja Kuusaan saareenkin kasvoi jäl-
leen paperintekijäin ammattikunta. Paperitehtaan
valmistuttua muurattiin myös hiomo tiilistä. Puusei-
nää purettiin sitä mukaa kuin tiiliseinä valmistui.

Ukot ovat lämmenneet kierrellessään vanhassa, tu-
tussa saarensaan ja loihtiessaan silloista tehdasta sil-
miemme eteen. Se on jäänyt heidän mieleensä läh-

temättömänä, lämmittävänä muistona, vaikka leipä
ei silloin helpolla hellinnytkään. Landen kertoo, että
hän sai lastukuutiosta 26 penniä, ja 12 tunnissa siinä
souvissa hankki kahden ja puolen markan paikkeilla.
Mutta eivät olleet menotkaan suuret. Poikamiehenä
ollessaan hän maksoi ruoasta ja kortteerista tilin vä-
liltä 12 markkaa. Toisinaan tuli kietaistua muurarin
esiliina eteen ja käväistyä Kymin puolella hakemas-
sa olutta, mitä ei saanut Kuusaalta. Ja muilla kuin

Kuusaan saaren paperitehdas, joka rakennettiin v. 1890. Suurena tulvakesänä v. 1899 vettä tunkeutui sisään puolentoista metrin korkeudelta ja tehdassalissa soudeltiin paksuun vaseliiniin verhotun paperikoneen ympärillä veneillä.

Alhaalla vasemmalla: Kuusaan saaren voimalaitoksen tehtävänsä tehnyt vesikourun reuna. Friesendorffin rakennuttama ensimmäinen kouru oli tätä huomattavasti kapeampi. Oikealla: Tuskinpa tehtaiden perustajat osasivat uneksia, että kosken itäisen haaran pohjakalliot näkyisivät joskus paljaina ja komea betonisilta kaartaisi vanhaan Myllysaareen.

tehtailla urakoivilla muurareilla ei ollut asiaa v. 1892 Kuusaan saaren ja Kymin välille valmistuneen sillan yli.

Kosonen muistelee, kuinka työpäivä saattoi venyä pitkäksi varsinkin paperitehtaalaiselle. Paperikoneen ammattimiehiä oli alkuaikoina vähän, ja jos löysikaveri sairastui, joutui työssä ollut mies tekemään hänen vuoronsa ja sen jälkeen jälleen vielä omansa. Siitä tuli 36 tuntia ja pahimmassa tapauksessa siihen sisältyi yksi päivä ja kaksi yötä. Miehet muistavat nuoruutensa kestävyuden ja voimat ja Landen virkkaakin: "Saakeli kun muistaa, että miekih olen ollu miehen kirjois, ja nyt ei oo minkäänläist meininkii."

Vuoden 1888 paperi-, puuhiomo- ja selluloosatehtaita koskevasta tilastosta toteamme, että mainittuna vuonna oli Kuusaan tehtaassa työväkeä 169 henkeä, joille maksettiin vuodessa palkkaa 102.400 markkaa, ja valmistetun tavaran bruttoarvo oli 463.420 markkaa. Ylivoimaisesti maamme suurin tämän alan tehdas oli silloin Kymintehdas, jossa työntekijöitä oli 344 ja jossa palkkoihin meni 300.000 markkaa valmistetun tavaran bruttoarvon noustessa 2 miljoonaan markkaan. Mainitun vuoden tilastossa valmistetun tavaran bruttoarvon mukaan Kuusankoski Osakeyhtiö oli maassamme yhdeksännellä tilalla Kymintehdastaan, Valkeakosken, Inkeröisten, Nokian, Frenckellin,

Vanhat kuvat kertovat . . .

Edellä olevaan Kuusaan saaren tehdashistoriaa käsittelevään kirjoitukseen liittyy läheisesti myös tämänkertainen vanha kuvamme, joka on otettu v. 1898 tai 1899 ja jossa nähdään Kuusaan paperitehtaan eri osastoilla silloin palveluksessa olleita henkilöitä. Alkuperäisen valokuvan on käytettäväksemme luovuttanut haastateltavanamme olleen Kustaa Kososen poika Ville Kosonen, ja henkilöiden nimien selville saamisessa on rva Serafiina Virtakosken osuus ollut varsin huomattava. Sekä hän että Kustaa Kosonen ovat kuvassa mukana.

Henkilöt vasemmalta lukien ovat seuraavat:

I rivi: Hanna Seppälä (Liljeqvist), Alina Forsman, Olga Aunola, Siiri Kokkonen (Tommola), Lyydia Mäki (Kuusela), Olga Stenroos, Hilja Hymander ja Fanni Saaristo.

II rivi: Ida Villberg, Anna Kauppinen (Tuominen),

Mäntän, Tervakosken ja Kyröskosken tehtaitten jälkeen. Kaikilla näillä Inkeröisten puuhiomoa lukuun ottamatta oli myös paperitehdas, joten Kuusankoski Osakeyhtiön ponnistelut paperikoneen hankkimiseksi tulipalojen ja monien muiden vaikeuksien aiheuttamista vastustuksista huolimatta osoitti sitkeätä pyrkimystä laajentaa jalostusta ja kehittää tehdas vankeimmalle pohjalle.

Selma Benck, Alma Kajander (Tiilikainen), Anna Veppling (Pöyry), Ida Tuominen (Järvinen), Sandra Laine, Hilda Hyttinen, Selma Pohjonen (Eriksson), Elna Manninen (Volanen), Maria Luoto (Jokelin), Hilma Nikula (Blomqvist), Anna Kajander ja Liisa Helander.

III rivi: Kustaa Kosonen (äärimmäisenä vasemmalla oleva lippalakkipäinen mies), mestari Mannsner (olkihattu päässä), Kalle Vilenius, Fredriika Oksanen, Miina Heijala, Fanny Palmlöf, Hilma Lehtinen (Pavelin), Hilma Mäkelin, Miina Unelius, Olga Laukas (Kajander), Hilja Palmlöf (Suomela), Aino Salmi-nen (Stenroos), Miina Venäläinen (Rasi), Olga Forsman (Leivo), Aliina Tuomisto, Amanda Eriksson, Amanda Sihvola ja mestari Boman.

IV rivi: Selma Rosberg (Stenroos), Hanna Mukula (Lampila), Hilma Kilpinen (Mukula), Selma Mattsson (Urpala), Aino Ryöppy (Berg), Matilda Färm (Luoto), Miina Nurminen, Serafiina Virtakoski (Kajander), Aino Bäckman (Eriksson), Maria Leino (Berg) ja Elina Vilenius (Hytönen).

V rivi: Verner Leino, Jalmar Heino, Manne Nironen, Konsta Kivinen, David Kokkola, Liimatainen (?), Johan Jokelin, Eero Kunnas, Kalle Lahtinen, Artturi Palmlöf, Kalle Ekholm, Armas Palmlöf, Hemming Ojanen, Johan Tolppala, Häyhä, Olga Nummelin (Kajander) ja Anna Andersson (Saxlin).

Uusia ammattimiehiä koulutettiin instrumentointikursseilla.

Teollisuuden kehitys on johtanut yhä laajempaan automatisoinnin käyttöön. Amerikka on lähinnä ollut edelläkävijä, mutta muut teollisuusmaat ovat mahdollisuuksiensa mukaan seuranneet sen antamaa esimerkkiä. Eri maiden teollisuuden teknillistä yleistasoa arvosteltaessa ollaan nykyisin jo usein taipuvaisia pitämään yhtenä perusteena sitä seikkaa, missä määrin automatiikan tarjoamaa apua on käytetty hyväksi.

Yhtiömme suurempien tämänhetkisten tehdaslajennusten yhteydessä on myös kiinnitetty suunnitelmallista huomiota automatisointiin. Kymin selluloosatehtaan uudistus- ja laajennustyön yhteydessä on ostettu The Bristol Companyltä Kanadasta huomattava määrä mittareita, joista suuri osa säätäviä. Voikan uusi höyrykattila tulee toimimaan täysin automaattisesti USA-laisen Bailey Meter Companyn toimittaman instrumentoinnin avulla.

Käyttämällä automatiikkaa hyväksi määrätyn tuotantoprosessin ohjaamisessa saavutetaan ensiksikin se etu, että saadaan prosessi kulkemaan tasaisemmin. Eri suureet (paine, lämpötila, virtaus, nesteenkorkeus jne.) tulevat aina välillä poikkeamaan halutuista arvoista, mutta kun poikkeamat saadaan pienemmään, on siitä seurauksena, että tuotteen laatu tasaantuu ja siten paranee. Toiseksi tämä merkitsee myös määrätyn tuotantokoneiston kokonaistuotannon kasvua. Tämä kaikki myötävaikuttaa siis parantamaan kilpailukykyämme maailmanmarkkinoilla.

Mutta tällaiset erikoislaitteet eivät vastaa tarkoitustaan, elleivät ne toimi täysin luotettavasti ja moitteettomasti. Tämä edellyttää ehkäisevää määräaikaishuoltoa. Väärä järjestys on se, että niiden annetaan toimia ilman huoltoa siihen saakka, kunnes ne menevät epäkuntoon ja vasta sitten ryhdytään korjaamaan. Koska prosessin kulku jää näistä säätölaitteista riippuvaksi, täytyy niitä valvomassa ja huoltamassa olla pätevää henkilökuntaa. Rungon tässä tavallaan uudessa ammattiryhmässä muodostavat höyryosastojen, korjauspajojen ja Kymin selluloosan mittarimiehet, joita on yhteensä seitsemän. Heidän lukumääränsä on nyttemmin lisätty 13:een, ja sekä Kuusaan että Voikan mittarikorjaamo ovat saaneet oman mestarinsa, mittariteknikot Leo Lehtosen ja Reino Pellikan. Selluloosatehtaan instrumenttien asennuksesta ja huollosta tulee huolehtimaan ins. Vilho Laaksonen. Tämän uuden alan suunnittelusta ja valvonnasta huolehti dipl.ins. Gustav Rosenqvist.

Koska nyt joudutaan tekemisiin monien hienojen uutuuksien kanssa, on ensimmäisenä edellytyksenä ollut mittarimekaanikkojen koulutuskysymyksen järjestely. Suurin osa näistä 13 miehestä on aikaisemmin jo käynyt Valmetin mittarikurssin ja äskettäin heille järjestettiin 3-viikkoiset säätötekniikkaa koskevat instrumentointikurssit, jotka käsittivät n. 70 opetustuntia. Opetusta annettiin iltapäivisin klo 12—

16. Kurssien opettajana toimi tekn.ylioppilas Leo Tossavainen, joka on opiskellut Teknillisessä Korkeakoulussa neljä vuotta servotekniikkaa. Kullekin oppilaalle jaettiin hänen laatimansa monistettu luentosarja, johon liittyi lukuisia piirroksia. Tämä teoreettinen osa käytiin läpi kahdessa viikossa ja tällöin selvitettiin miehille servotekniikan peruskäsitteitä sekä totutettiin heidät omaksumaan servoteknillinen ajattelutapa, jotta he myöhemmässä vaiheessa pystyisivät itsenäisesti suoriutumaan heille uskotuista tämän alan hallintaa vaativista tehtävistä. Samalla koettiin vakiinnuttaa sopivaa suomenkielistä nimitystä, joka on tämän alan uutuudesta johtuen ollut toistaiseksi kovin horjuvaa. Kolmannella viikolla oli käytännöllisiä harjoituksia uudessa mittarikorjaamossa, joka on sijoitettu Kuusaan saaren vanhaan pahvikuivaamoon entisen kutomon paikalle. Käytettävissä oli joukko tekniikan viimeistä sanaa edustavia säätö- ja mittauslaitteita, automaattiventtiilejä, pneumaattisia kaukosiirtolaitteita jne., joihin kurssilaisilla oli tilaisuus perehtyä. He tutustuivat myös erikoisesti konstruoituun prosessin pienoismalliin, jossa nesteenkorkeuden säätöä kokeiltiin käyttämällä eri säätölajeja. Tässä tutkittiin eri säätölajien tehokkuutta eri vaikeusluokkaa olevissa säätötapauksissa, erityyppisten häiriöiden vaikutusta jne. Näin saatiin havainnollinen kuva luennoilla esitetyistä asioista.

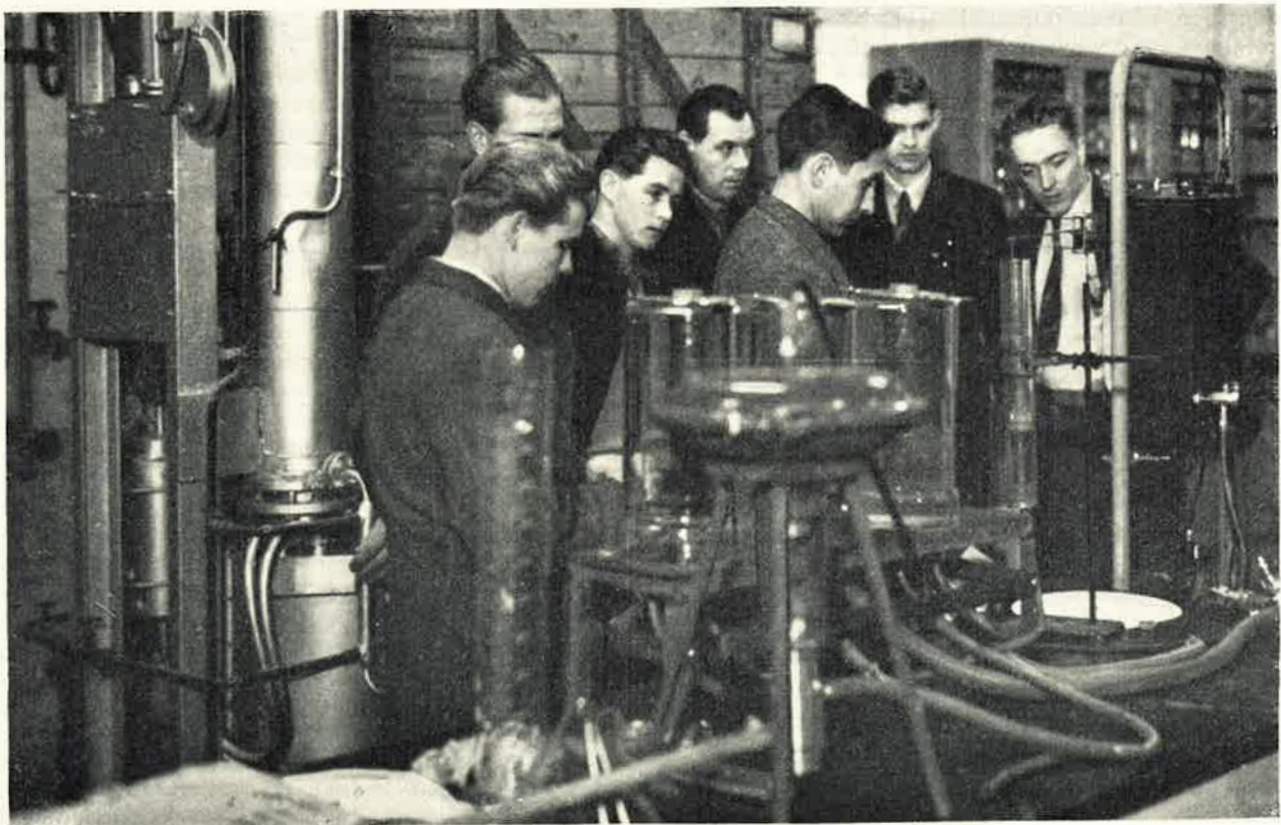
*

Instrumentointikurssien päättäjäsissä dipl.ins. Gustav Rosenqvist selosti näiden uusien laitteiden merkitystä parhaillaan toteutettavissa tehdassuunniteluissa. Jotta näistä erikoislaitteista olisi hyötyä, on niiden toimittava oikein. Ne on huollettava niin hyvin, etteivät ne mene epäkuntoon. Sen tähden mittarimekaanikoilta vaaditaan ammattipätevyyttä, omaaloitteisuutta ja vastuuntuntoa. Mielihyvin on todettava, että kurssilaiset ovat osoittaneet esimerkillistä innostusta ja harrastusta kursseja kohtaan. Puhuja esitti parhaat kiitoksensa kurssilaisille sekä kurssien opettajalle, tekn.ylioppilas Leo Tossavaiselle, joka oli osannut tehdä oppilailleen tajuttavaksi nämä vaikeasti käsitettävät asiat. Näillä kursseilla on luotu edellytykset vastaisen ammattitaidon kehittämiseksi. Lopullinen ammattipätevyys saavutetaan vasta pitkäaikaisen käytännöllisen työn yhteydessä. Lisäksi puhuja selosti mittarimekaanikkojen lähiajan vaativaa työohjelmaa.

Lopuksi tekn.ylioppilas Tossavainen selvitteli kurssilaisille järjestettyjä kokeita. Ne olivat kypsyyskokeen luontoiset ja tuloksia voitiin pitää tyydyttävänä. Päättäjäsiksi nautittiin yhtiön tarjoamat kahvit. Tilaisuudessa puhuivat Kurt Selin ja Kaarlo Kärki esittäen kurssilaisten parhaat kiitokset opettajalleen ja yhtiölle ja lausuen mielihyvän sen johdosta, että kurseja varten oli varattu runsaasti aikaa.

Kurssilaiset uudessa mittarikorjaamossa perehtymässä uusiin säätölaitteisiin. — Alla: Kurssseja varten konstruoidun prosessin pienoismallin avulla kokeiltiin nesteenkorkeuden säätöä käyttämällä eri säätölajeja. Äärimmäisenä oikealla kurssien opettaja tekn.ylioppilas Leo Tossavainen.

Paperitehtaan voiteluhuolto uusille urille.

Voiteluhuoltokurssi Kymin ja Kuusaan paperitehtaiden sekä Kymin puuhiomon voitelijoille.

"Paperitehtaan piirissä ei tällaisia koulutuskursseja ole aikaisemmin pidetty. Ryhtyessämme nyt sellaisten järjestämiseen olemme päättäneet aloittaa voiteluhuollosta useastakin syystä. Ensinnäkin joutuvat suoranaisesti paperin valmistuksessa työskentelevät jatkuvaan kosketukseen työnjohdon kanssa ja sillä tavalla siirtyy tietoja molempiin suuntiin, mutta voiteluhuolto on sellaista työtä, jossa tämä jatkuva kosketus on ollut heikkoa. Toiseksi otaksumme, että meillä on myös jotakin tietämisen arvoista uutta annettavana teidän ryhmällemme. Ja kolmanneksi kohottakaamme sitä arvonantoa, mikä tulee tärkeän työnne osaksi teidän itsenne, muiden työntekijäryhmien ja työnjohdon osalta."

Sanat ovat Kymin ja Kuusaan paperitehtaiden käyttöpäällikön, dipl.ins. L. G. Wiklundin tervehdyspuheesta, jolla hän avasi viime kuun loppupuolella pidetyn voiteluhuoltokurssin. Siihen osallistuvivat Kymin ja Kuusaan paperitehtaiden sekä Kymin puuhiomon voitelijat ja Kymin sekä Voikan voitelumestarit. Opetusta annettiin kolmena päivänä ja vuorotyön takia kurssilaiset oli jaettu kahteen ryhmään. Kurssin käytännöllisestä järjestelystä ja voiteluhuollon uudistussuunnitelmasta, joka oli kurssien keskeisenä kysymyksenä, olivat dipl.ins. Wiklundin ohella huolehtineet dipl.ins. Björn Sumelius ja mestari Aleksi Siiriäinen. Vieraillevina luennoitsijoina olivat Vacuum Oil Companyn tarkastaja E. Pousár ja SKF:n asennusosaston päällikkö, ins. P. Vesuri. Useita esityksiä havainnollistettiin heijastin-, raina- ja elokuvin.

Tarkastaja E. Pousár esitelmöi voiteluaineista ja niiden ryhmittelystä sekä niiden käytöstä. Hän kertoi, että koko maailman öljyntarve lisääntyy joka vuosi 8 prosentilla, mikä pakottaa jatkuvasti etsimään ja valtaamaan uusia öljylähteitä. Ei olekaan ihme, että vaikka öljy vähentää kitkaa koneissa, se lisää sitä kansakuntien kesken. Raakaöljyn jalostamisessa on vuosi vuodelta päästy yhä parempiin tuloksiin. Voiteluaineita valittaessa on kuitenkin käytännöllisellä kokemuksella tärkeä osuus. Lähinnä sen perusteella laaditaan voiteluohjelma, jota voitelijan tulee sitten tarkoin noudattaa. Esitelmöitsijä näytti havainnollisin kuvaesimerkein, millaisia tuhoisia seurauksia väärin ja epätydyttävästi suoritettu voitelu ja rasvaus saattaa aiheuttaa. Toisessa esitelmässään tarkastaja Pousár selosti voitelua, liukulaakereita, avonaisia hammaspyöriä ja niiden rasvaustapaa, tarkkuushammasvaihteiden roiskevoitelua ja paineöljyjärjestelmällä tapahtuvaa kiertovoitelua.

Insinööri P. Vesuri selosti esitelmässään vierintälaakereita. Johdannossa hän totesi, että vierintävas-

tuksen ominaisuus — pienempi kuin liukukitka — on tunnettu jo ammoisista ajoista saakka ja sitä käytettiin hyväksi ensiksi luultavasti pyörän yhteydessä. Varmasti on voitu todeta, että pyörää käytettiin jo n. vuonna 1900 e.Kr. Italiassa Nemi-järveä laskettaessa tavattiin keisari Caligulan erään aluksen kannella painelaakeri, joka oli ollut kääntyvän kuvapatsaan alustana. Kuulat olivat pronssia ja varustetut kahdella tapilla. Historiallisen katsauksen jälkeen esitelmöitsijä selosti mitä erilaisimpia vierintälaakereita käyden kuva-aineistoa havaintovälineenä käyttäen läpi kaikki laakerityypit, niin säteis- kuin painelaakerit. Esitelmässä tuli esiin paljon uutta, mielenkiintoista ja tärkeätä. Toisessa esitelmässään hän selosti vierintälaakerien voitelua. Toimiakseen moitteettomasti laakeri vaatii huolellista voitelua ja silmälläpitoa. Sitä voiteluainetta, jota on määrätty käytettäväksi jossakin laakeroinnissa, on todellakin aina siihen käytettävä. Yhtä tärkeätä on voitelun suorittaminen määrättyin väliajoin ja oikeiden voiteluainemäärien käyttäminen. Jokin voiteluaine saattaa olla erittäin sopivaa jossakin tapauksessa, mutta tämä ei suinkaan merkitse sitä, että sitä voidaan menestyksellisesti käyttää jossakin toisessakin laakeroinnissa. Suurin osa paperi- ja selluloosateollisuuden vierintälaakereista joutuu toimimaan olosuhteissa, jotka asettavat suuria vaatimuksia sekä voiteluaineille että voitelutavoille. Kysymykseen tulevat kuulalaakerirasvat ja puhtaat kivennäisöljyt. Esitelmöitsijä selosti kuvanäyttein näiden käyttöä ja rasvaus- sekä voitelutapoja.

Dipl.ins. L. G. Wiklundin esitelmät koskettelivat ehkäisevää huoltoa ja voiteluhuollon uudestijärjestelyä. Edellisessä esityksessä hän valaisevin esimerkein osoitti useita tapauksia, joissa ehkäisevän huollon avulla oli voitu välttää koneen rikkoutuminen, mistä olisi ollut seurauksena kiusallisia häiriöitä. Ehkäisevän huoltotoiminnan avulla vältetään seisomisilta, jotka tuottavat suuria tappioita. Korjaukset ovat helpompia, kun ne tapahtuvat ennen kuin koko "masiina" on hajalla. Korjaukset voidaan tehdä rauhassa kenenkään alituisesti kysymättä: "Milloin korjaus on suoritettu ja milloin koneen saa panna käyntiin?" Koska korjausaika tiedetään ennakoita, voidaan korjaukset suunnitella etukäteen, tuoda paikalle taljat, varata työkalut jne., onpa siitä sekin etu, että viilari, mestari ja insinööri välttyvät yöherätyksiltä.

Esitelmöitsijä selosti tämän jälkeen, miten ehkäisevä huolto on nyttemmin järjestetty Kymin ja Kuusaan paperitehtaissa sekä Kymin puuhiomossa. Tämän järjestelmän mukaan ei odottamattomia, säännölliseen kulumiseen perustuvia rikkoutumia pitäisi

Voiteluhuoltokurssin molemmat ryhmät. Yläkuvassa vasemmalta lukien: 1. rivi: Paavo Lieri, Niilo Rainio, Oskari Lahti ja Matti Mäkelä, 2. rivi: mestari Leo Elonen, Vilho Pesonen, Brynolf Lavi ja Taavetti Pihlgren, 3. rivi: Tyko Metsälä, Hjalmar Lahtinen, Viktor Sinda ja Antti Puranen, seisomassa insinöörit P. Vesuri, L. G. Wiklund ja Björn Sumelius. Alakuvassa vasemmalta lukien: 1. rivi: mestari Aleksi Siiriäinen, Erkki Palmumaa, Eino Rainio ja Leo Tommola, 2. rivi: Uno Sievänen, Viktor Lehtonen, Pauli Korpela ja Emil Askola, 3. rivi: Anselm Ripatti, Veikko Perätalo, Veikko Mukkila ja Toivo Laurila.

enää esiintyä. Sen sijaan ei tietenkään voida mitään sille, jos häiriön aiheuttaa jokin massan mukana pumppuun tullut kollilanka, tai paperikoneen silinteritappi vanhuuttaan kalkeaa. Tämän järjestelmän avulla on saavutettu huomattavia etuja: Koneet seisovat entistä vähemmän remonttien takia eikä koneita niin usein kiusaa pikkuviaat. Paperinteko on helpompaa, kun kaikki on kunnossa. Lisäksi ehkäisevää huoltoa varten laadittu kortisto antaa arvokkaita tietoja koneistosta.

Tällä ehkäisevällä huollolla on paljon tekemistä voitelun kanssa. Ensinnäkin kaikki valssit laakereineen, jotka vaihdetaan, ja hammasvaihteet, jotka avataan tämän systeemin mukaan, tulevat samassa yhteydessä puhdistetuiksi. Vanhat likaiset öljyt tai rasvat otetaan pois ja uutta, puhdasta pannaan tilalle. Ja esimerkiksi isojen rullalaakereiden rasvan kunto tulee tämän systeemin puitteissa säännöllisesti tarkastetuksi. Milloin taasen ilmaantuu jokin ainevika tai vieraan esineen joutuminen koneistoon, tekevät voitelijat joka vuoron aikana tapahtuvilla kierroksillaan sellaisista häiriöistä havaintoja ja ilmoittavat niistä.

Välittömästi edellä mainittuun esitelämään liittyy toinen, voiteluhuollon uudestijärjestelyä koskeva. Myös voiteluhuolto on ehkäisevää huoltoa. On ryhdyttävä toimenpiteisiin, ennen kuin vahinko tapah-

tuu. Tähän työhön liittyy kolmenlaista toimintaa: puhdistus, voiteluaineen lisäys ja tarkastus. Saadaksemme tämän työn suunnitelmalliseksi ja tehokkaaksi, on nyt ruvettu pitämään kirjaa myös voitelukohdeista. Tämän järjestelyn avulla ei voitelijoiden enempää kuin mestarienkaan tarvitse enää pelätä, että mikään kohde unohtuisi liian pitkäksi aikaa.

Tärkeätä on, että voiteluaineen lisäys tapahtuu säännöllisin väliajoin. Yhteistoiminnassa asiantuntijoiden kanssa on nyttemmin tehty luettelot kaikista voideltavista paikoista ja luetteloihin on merkitty, mitkä on voideltava kerran vuorossa, kerran vuorokaudessa, kerran viikossa jne. Ne työt, jotka suoritetaan harvemmin kuin kerran vuorossa, on jaettu eri vuorojen ja eri viikonpäivien kesken. Voitelijat merkitsevät suorittamansa työt ja havaintonsa erityiseen tätä varten laadittuun voiteluhuoltoraporttiin. Raporteista nähdään heti, mitä työvuoron aikana on havaittu ja mitä on korjattava, ja vastaisuudessa tullaan kiinnittämään entistä suurempaa huomiota siihen, että nämä työt tulisivat nopeasti suoritetuiksi.

Kurssilaiset seurasivat tarkkaavaisesti luentoja ja tutustuivat uusiin kirjoihinsa ja kaavakkeihinsa. Päättyjäistilaisuudessa, jossa kurssin osanottajille tarjottiin pullakahvit, esittivät kurssilaisten kiitokset mestari Aleksi Siiriäinen ja luottamusmies Vilho Pesonen.

Hiilisatamaan ja hiililaivaan tutustumassa.

Tavallisin tavarankulku puunjalostusteollisuudessa on metsästä tehtaalle, tehtaalta satamaan ja sieltä laivoilla merten, usein valtameren taa. Mutta jatkuvasti suunta on myös päinvastainen, muista maista kotimaan satamaan ja tehtaalle. Puunjalostusteollisuuden tuontitavaraain joukossa on kivihiilellä ylivoimaisesti ensimmäinen tila sekä määrältään että jatkuvaa käyttöä ajatellen. Höyryä tarvitaan herkeämättä, ja höyryvoima-asemien suuret kattilat ovat aineita kivihiilen nielijöitä.

Turvatakseen kivihiilen tarpeensa ja tehdäkseen sen saannin joustavaksi on yhtiö perustanut oman hiilisataman Haminan syväsatamaan. Se on ollut toiminnassa jo vuodesta 1938 alkaen, mutta useimmat lukijoistamme tuskin tietävät sen olemassaoloakaan. Sen tähden esitelkäämme tämä tärkeä etappi kivihiilen pitkän matkan varrella kaivoksista tehtaillemme.

Hillon syväsatama, kuten haminalaiset nimitävät ulkosatamaansa, on haminalaisten ylypeys.

Suurin taloudellisin uhrauksin he ovat tehneet satamastaan ensiluokkaisen ja sotien jälkeen se on noussut maamme ensimmäisten satamien joukkoon. Vientisatamana Hamina on viime vuosina kilpaillut toisesta sijasta menestyksellisesti Porin kanssa voittaen sen mm. viime vuonna niukasti. Ylivoimaisesti suurimman vientisatamamme Kotkan ja Haminan yhteinen vienti on yli kolmanneksen koko maan satamien viennistä. Ottaen huomioon sekä viennin että tuonnin Hamina on viidennellä tilalla. Suurimman tuontiartikkelin muodostaa kivihiili, joka käsittää 90 prosenttia koko tuonnista. Hamina, jonka asukasluku on sataman ansiosta kaksinkertaistunut viimeisten kymmenen vuoden aikana, ponnistelee jatkuvasti satamansa laajentamiseksi. Näiden muutamien lukujen, vertailujen ja tietojen perusteella voimme jo todeta, että Haminalla yhdessä Kotkan kanssa on ensiarvoisen tärkeä asema Kymenlaakson, Karjalän ja Savon satamana.

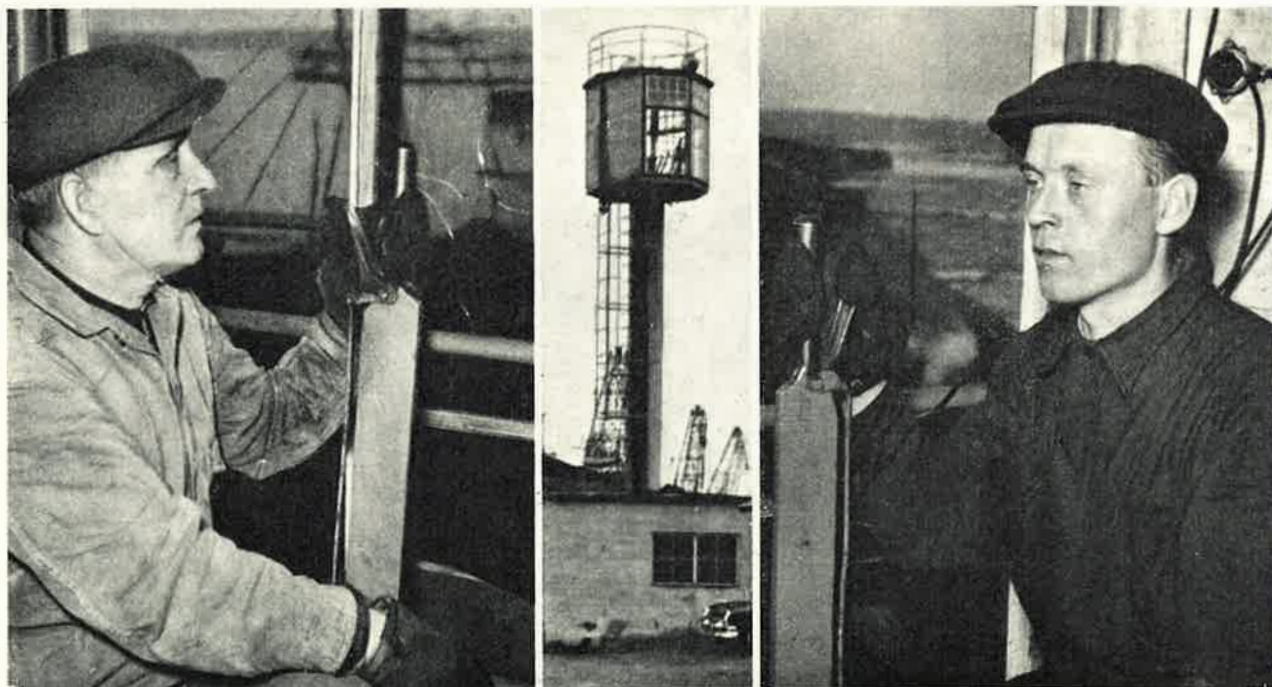
Vierailimme eräänä lokakuun päivänä Hillossa ja tutustuimme yhtiömme hiilisatamaan. Sumuisella redillä lastasivat laivat puutavaraa lotjista ja suoraan merestä. Laiturissa olleesta kahdesta laivasta purettiin toisesta kivihiihtä ja toisesta suolaa. Kummankin tavaran määränpää oli Kuusankoski. Kiipesimme hiilivaraston ohjaustorniin, josta satama avautuu panoraman tavoin katsojan eteen ja josta saa havainnollisen käsityksen hiilisatamasta, sen toiminnasta ja suuruudesta. Nopeassa tahdissa suuri nostokurki kahmaisi hiihtä laivan ruumasta tyhjentäen sen sekä laiturilla oleviin rautatievaunuihin että hiilivaraston lastaussillalle. Tämä betonirakennelma on aivan laiturin ääressä, joten hiilen siirtäminen laivasta varaston hiililavalle käy yhtä vaivattomasti kuin vaunuunkin. Tästä keskuksesta levittäytyy hiilivarasto noin 100 asteen sektorina kolmen hehtaarin suuruiselle alueelle. Kaksi teräsköysiin kiinnitettyä laahauskauhaa kulkee pitkin hiilikentän pintaa siirtäen laivasta nostetun hiilen kauemmas. Laahauskauhojen teräsköydet on kiinnitetty toisaalta lastauseinämän, toisaalta kiskoja

Viereisellä sivulla: Hillon syväsatamaa. Etualalla hiilisataman lastaussilta ja sen kohdalla laiturin ääressä hiililaiva "Yrsa".

Alhaalla: Ohjaustornista käsin Alekski Timonen (vas.) ja Usko Niemi (oik.) ohjaavat laahauskauhojen kulkua varastoalueella.

pitkin siirrettävien vastapainevaunujen köysipyöriin. Ohjaustornin konehuoneesta lastaussillalle kulkevat köydet käyttävät tätä yksinkertaista mutta tehokasta kuljetusmekanismia. Kaksi ohjaustornissa vipujen ääressä istuvaa miestä hoitelee kauhojen kulkua. Pimeän aikana kenttä valaistaan voimakkain valonheittäjin, joten työtä voidaan suorittaa mihin vuorokauden aikaan tahansa.

Tämä hiilen siirtäminen laahauskauhojen avulla saattaa vaikuttaa ensikertalaisesta summittaiselta ja yksinkertaiselta tehtävältä. Kunnan antaa kauhan koukata itsensä täyteen ja kiidättää sen sitten sellaiseen kohtaan, missä näyttää olevan ohuemmalti hiihtä. Todellisuudessa se on kuitenkin suunnitelmallista työtä, jonka suorittaminen vaatii myös kokemusta ja taitoa. Ei ole kysymys yksinomaan tarkoitukseenmukaisimmasta siirrosta, vaan samalla on tarkoin noudatettava määrättyä tekniikkaa. Pari vuotta sitten ryhdyttiin noudattamaan ns. pakkaamismenetelmää. Hiili levitetään Caterpillarin avulla puolen metrin paksuisiin kerroksiin ja jyrätään. Tällä tavoin varastoimiskorkeutta on voitu lisätä entisen kolmen metrin asemasta aina viiteen metriin saakka, joten varastokapasiteetti on lisääntynyt runsaalla kolmanneksella. Varastoimispaksuutta säännöstelevät paloturvallisuutta koskevat määräykset. Kivihiihellä on nimittäin taipumus itsestään syttyä palamaan hiilikerroksen sisällä. Näin ta-

pahtuu varsinkin myöhään syksyllä, jolloin sa-
teiden kastelema hiilivaraston pintakerros eh-
käisee ilmanvaihtoa ja kaasujen haihtumista.
"Pakkaamisen" avulla hiilikerrosten ilmatila
pienenee ja hapettumisen vaara vastaavasti
vähenee.

Teimme kävelykierroksen hiilikentällä, johon
laahauskauhat ovat uurtaneet uomiaan. Varas-
toalueen toisella laidalla oli hienoa murskaa eli
"typiä", kuten sataman hiilimiehet sitä nimittä-
vät. Pääosa oli kuitenkin lajiteltua, laadultaan
ensiluokkaista kivihiiltä. Traktori suoritti par-
haillaan hiilen levittämistä — "pakkaamista" —
antaen erinomaisen näytteen soveltuvaisuudes-
taan myös tähän tehtävään. Kivihiiltä oli ken-
tällä lähes 70.000 tonnia. Kaikkiaan voidaan
uusien menetelmien mukaan varastoida alueel-
le noin 100.000 tonnia.

Lastattaessa hiiltä varastosta rautatievaunui-
hin käännetään laahauskauhat päinvastaiseen
asentoon, joten ne vetävät hiilen kentältä las-
taussillalle, mistä se lastausaukkojen kautta
putoaa rautatievaunuun. Siirto ja lastaus tapah-
tuu siten automaattisesti. Ilman tällaista ko-
neistettua menetelmää tarvittaisiinkin lukema-
ton määrä lapioita. Niitäkin sentään silloin täl-
löin käytetään, esimerkiksi murskaa lastattaes-
sa, koska se helposti pakkautuu lastausaukkoi-

hin. Talvisin tarvitaan myös kuokkaa pehmi-
tettäessä varaston jäätynyttä pintakerrosta.

Hiilisatamassa ei tunneta mitään sesonkia niin
kuin satamassa yleensä, vaan työtä tehdään jo-
ka päivä, kiireen tullen myös sunnuntaisin. Päi-

*Ylhäällä: Työnjohtaja Martti Aho-
la "komentopaikallaan".*

*Vieressä: Caterpillar levittää ja
"pakkaa" laahauskauhojen kokoa-
maa hiilikasaa.*

*Viereisellä sivulla ylhäältä lukien:
Myhäilevä merikarhu, "Yrsan"
kapteeni K. G. Sjögren laivansa
kannella. — Tällaiselta näyttää
merimies arkisessa ympäristös-
sään. — Meklariliike Enroth Oy:n
toimitusjohtaja W. Ollas työpöy-
tänsä ääressä satamassa sijaitse-
vassa konttorissaan.*

vittäin lähetetään Kuusankoskelle ja Voikkaalle yhteensä keskimäärin 25 vaununlastia, joten mistään pikkueristä ei todellakaan ole kysymys. Hiilivaraston hoidosta ja työnjohdosta vastaa Martti Ahola, joka tuli Kuusankoskelta hiilisatamaan jo ennen talvisotaa ja joka on sotien päättymisestä lähtien toiminut työnjohtajana. Hänen apunaan on neljä vakinaista miestä, kuusankoskelaisia ja höyryalan ammattimiehiä hekin. Kaksi ohjaa ylhäällä tornissa laahauskauhojen kulkua ja yksi on "junturalla" eli kuljettaa lokipyörän avulla vaunujonoa laskuaukkojen kohdalle hiilenlaskijan antaman merkin mukaan. Lisäksi tarvitaan miehiä vaunujen laudoittamiseen, murskan survoamiseen ja moneen muuhun työhön, joten tämä vakinainen työryhmä tarvitsee jonkin verran lisätyövoimaa. Sitä saadaan meklariliike Enroth Oy:ltä. Satamassa ei sovi vitkastella, vaan työn tahdin on oltava ripeä, koska on annettava nopeasti tilaa toisille. Siellä jos missä pitää paikkansa nykyisen kiireisen ajan tunnus: "Aika on rahaa."

Vaikka työt luistavat Aholan reippaalta työryhmältä tottuneesti ja nopeasti, ei silti puutu yllätyksiäkään. Niitä aiheuttavat eniten edellä mainitsemamme itsesytyvät tulipalot hiilivarastossa. Miehet puhuvat "kuumeesta", ja mittarilla tuota salakavalaa lämmönnousua mitataankin. Mittari, joka toteaa hiilikerroksen lämpötilan kuudelta eri korkeudelta, upotetaan hiilikasaan poraamalla vähintään 10 metrin välimatkoin. Myös haju saattaa paljastaa palopesäkkeen. Kun sellainen on todettu, ajetaan traktorilla päällä oleva palamaton kerros pois, jotta päästään "paholaiseen" käsiksi. Vedestä ei sammuttamisessa ole apua, vaan pesäke on yksinkertaisesti hajoitettava ja sen on annettava jäähtyä.

Kysäisimme työnjohtaja Aholalta, onko hän sisämaan miehenä sopeutunut meren ja sataman ilmapiiriin. Tämä 27 vuotta yhtiötä palvelut, riuska kilpahiittäjä vakuutti täysin kotiutuneensa tähän ympäristöön. "Varmaan tämä suolainen meri-ilma sopiikin minulle, koska en ole kymmeneen vuoteen tarvinnut pitää yhtään rokuliapäivää" tuumii hän. Muiden vähemmän aikaa hiilisatamassa olleiden mielessä taitaa sen sijaan Kuusankoski kummitella vielä kotiseutuna. Ja onhan ero toisaalta tehtaan säännöllisin ajoin toistuvan pillin puhalluksen ja toisaalta valtamerilaivojen sireenien ulvahtelun ja

Suolalaivan lastia puretaan. Ketterästi pyörähtelee pieni traktori laivan ruumassa ja irroittaa tiukkaankin pakkautunutta suolaa, jonka määränpää on yhtiömme klooritehdas.

Alhaalla: Toinen hiilisataman kodikkaista asuintaloista katolla olevine merimerkkeineen.

sataman kansainvälisen hyörinän välillä aikamoinen.

Tutustuimme myös "Yrsaan", juuri hiililas-tinsa tyhjentäneeseen laivaan. "Yrsa" on parin viime vuoden aikana huolehtinut pääasiallisesti yhtiön hiilentuonnista ja oli parhaillaan kahdeksannen kerran yhtiön hiilisatamassa kulu-van purjehduskauden aikana. Jäljellä oli vielä viiden lastin tuominen, mikäli satama pysyy tarpeeksi myöhään avoinna. Monet tyynet ja myrskyt kokenut merikarhu, kapteeni K. G. Sjögren esitteli meille 4.600 tonnin vetoista laivaansa ja yhdessä Enroth Oy:n toimitusjoh-tajan W. Ollaksen kanssa kertoi meille ki-vihiilen rahtauksesta. Laiva on kulkenut pää-asiassa Haminan ja Danzigin välillä, sillä pääosa kivihielestä tulee nykyisin Puolasta. Täl-laisesta säännöllisestä rahtauk-sesta kahden sataman välillä on tietysti monta etua. Kum-pikin satama ja laiva oppivat tuntemaan toisensa ja se tekee niin lastauksen kuin purkamisen joustavaksi ja nopeaksi. Lastaus vie Danzigissa vuoro-kauden ja purkamiseen yhtiön hiilisatamassa menee tavalli-sesti kolmisen vuorokautta, kun se tehdään 8-tuntisena päivätöyänä. Joskus on laiva saatava mahdollisimman no-peasti tyhjäksi ja silloin ki-

tisevät nostokurjet keskeytymättä. Laivan purkausennätys hiilisatamassa on 17 tuntia. Kumpikin haastateltavamme kiitti Hillon ja yhtiön hiilisataman uudenaikaisuutta ja ensi-luokkaisia laitteita. Lastin tyhjentämisessä on paljon apua pienistä Caldozer-traktoreista, jotka lasketaan nostokurjen avulla ruumaan. Ne työntävät kätevästi kivihieilen ruuman lai-doilta keskiosaan nostokurjen kauhan ulottu-ville. "Yrsan" lasti oli purettu, mutta viereises-sä laivassa näimme nämä ketterät Caldozerit vastaavanlaisessa työssä suolalastin kimpussa.

Vierailumme satamassa ja "Yrsassa" oli päät-tynyt. Laiva valmistautui lähtemään kohti Danzigia hakemaan höyryvoima-asemillemme välttämätöntä polttoainetta, kivihieiltä.

Anton Uitto.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

Alma Salmi.

SEPPÄ ANTON UITTO

Voikan korjauspajalta tulee 28. 12. 52 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 18. 1. 1883 Asikkalassa ja täyttää siis ensi tammikuussa 70 vuotta. V. 1907 hän tuli työhön Voikan tehtaalle sepän apulaiseksi silloiselle korjauspajalle. Kehittyttyään ammattitaidossa hänestä tuli seppä, ja siitä lähtien hän on alasimen ääressä työskennellyt. Uitto kertoo mm., että entisaikoina jouduttiin esim. 170 mm akselit katkaisemaan meisseliä apuna käyttäen kolmen lekan lyödessä vuorotellen. Kaikki laipat taottiin alasimen "nokalla" ja hitsattiin ahjossa. Nyt kun teknilliset laitteet ovat huomattavasti kehittyneet ja mm. sähkö- ja kaasuhitsaus otettu käyttöön, ovat vanhan ajan työtavat melkein kokonaan jääneet muistojen joukkoon.

SIIVOOJA ALMA SALMI

(o.s. Laakso) Kymin talousosastolta tuli 26. 5. 52 ol-

leeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 7. 12. 1889 Kuusankoskella. Käytyään kansa- ja rippikoulun hän pääsi heinäkuussa 1905 asiatyöksi Voikan paperitehtaalle, mistä Voikan tehtaalla sattuneen tulipalon jälkeen siirtyi kesäkuussa 1909 Kymin paperitehtaalle lajittelijaksi ja riisin käärijäksi. Oltuaan sitten erilaisissa tehtävissä Voikkaalla, mm. sukeltajien aparaattia hoitamassa, ruukin kantajana muurareille, massan vastaan ottajana, mokkamyllyllä, hollanterilla ja "rullamiehenä" paperikoneella hän siirtyi joulukuussa 1928 Kymin ulkotyöosastolle. Talousosastolla siivoojana hän on ollut 1. 1. 1938 lähtien. Tehtävänsä hän on suorittanut hyvin. Osan vapaa-ajoistaankin hän on käyttänyt ansiotyöhön.

Rva Salmen mieliharrastuksia on laulaminen. Myös hiihtoa hän on harrastanut ja mm. osallistunut yhtiön hiihtoihin, joissa hän on neljästi saanut palkinnonkin. Silloin kun aikaa riittää, hän tekee virkkaus- ja neuletöitä ja tutkii kirjoja.

Alfred Ilmari Tikkala.

Otto Penttilä.

Kaarlo Tuukkanen.

HOLLANTERIN ESIMIES ALFRED ILMARI TIKKALA

Kymin paperitehtaalta tuli 28. 5. 52 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 28. 7. 1895 Lapträskissa ja tuli 1. 1. 1910 työhön Eerolan kartanoon. Vuoden kuluttua hän siirtyi sahalle ja sieltä rakennusasastolle. Nykyiseen toimeensa Kymin paperitehtaalle hän tuli 28. 10. 1912 ja on siellä asevelvollisuus- ja paria lyhyttä muilla osastoilla oloaikaansa lukuun ottamatta koko ajan työskennellyt.

Tikkala on ollut innostunut hiihtourheiluun jo nuoresta pitäen. Yhtiön hiihdoissa hän on ollut mukana osastonsa edustajana alusta lähtien ja on saanut monta palkintoakin. Myös kalastus ja metsästys ovat kuuluneet hänen mieliharrastuksiinsa. Nykyisin vie oman talon ja puutarhan hoito miltei kaiken vapaa-ajan.

PALOVARTIJA OTTO PENTTILÄ

Kuusankosken sahalta tulee 24. 12. 52 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 8. 8. 1887 Valkealassa ja tullut 1. 11. 1911 työhön maanviljelysosastolle, mistä noin 8 vuoden kuluttua siirtyi Voikan selluloosatehtaalle. Oltuaan välillä jälleen maanviljelysosastolla ja sitten Kymin talousosastolla hän tuli 6. 11. 1950 palovartijaksi sahalle, missä edelleenkin työskentelee.

KENNONKORJAAJA KAARLO TUUKKANEN

klooritehtaalta tulee 26. 1. 53 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Oltuaan ensin kolmisen vuotta maatalousosastolla hän siirtyi v. 1916 ulkotyöosastolle ja sieltä vielä samana vuonna "kloorinkeittäjäksi" Kuusankosken selluloosatehtaalle, jossa alettiin valmistaa valkaisuvedettä. Ja kun nykyistä klooritehdasta v. 1927 ryhdyttiin käynnistämään, oli Tuukkanen tietysti mukana, ja siitä lähtien hän on yhtäjaksoisesti ahkerana ja tunnollisena hääriinyt kennojensa äärellä. 40 vuotta saman työnantajan palveluksessa on jo saavutus sinänsä, mutta sen tekee vielä arvokkaammaksi se, että kokonaista 36 vuotta tästä ajasta on vierähtänyt kloorin parissa. Jokainen, joka tuntee ne olosuhteet, joissa Tuukkanen varsinkin alkuaikoina joutui työskentelemään, antaa täyden tunnustuksen iästään huolimatta pirteälle kloorin valmistuksen veteraanille Kaarlo Tuukkaselle.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja uskollisesta urastuksesta yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi, ja toivottaa heille parhainta menestystä tulevien vuosien varalle.

Kultaisia ansiomerkkejä.

Kymintehtaan virkamiesklubilla loka-kuun 22 päivänä järjestetyssä juhlatilaisuudessa saivat yhtiön kultaisen ansiomerkkin jälkivuolija Konstantin Lautaniemi Voikan selluloosatehtaalta ja vartiomies Herman Henttu Kymin ulkotyöosastolta. Yhtiön varatoimitusjohtaja Knut von Troil esitti lämpimin sanoin yhtiön parhaat kiitokset uskollisille työntekijöille ja kiinnitti merkin kumpaisenkin rintapieleen. Tilaisuudessa olivat läsnä myös Konstantin Lautaniemen puoliso, ins. S. Hansen sekä osastopääll. Hj. Ruth. Kahvipöydän ääressä juhlan

kunniavieraat kertoilivat muistelmiaan pitkän työpäivänsä varrelta. — Lehdessämme on pitkäaikaisesti palveluita koskevien uutisten joukossa ollut Lautaniemestä kirjoitus viime vuoden kesäkuun ja Hentusta tämän vuoden syyskuun numerossa. Niissä on mainittu kummankin palvelusaika lyhyemmäksi, mutta asiaa tarkemmin tutkittaessa on todettu kunniasak puolen vuosisadan palvelusaika tulleen molempien kohdalta jo täyteen; Lautaniemen 23. 8. 1951 ja Hentun yllä mainittuna ansiomerkkien jakopäivänä.

Abel Liikanen.

Lydia Salmi.

Viktor Kuokka.

Armi Kainulainen.

MERKKIPÄIVIÄ.

70-VUOTIAS.

Seppä Anton Uitto, Voikan korjauspajalta, 18.1.53. Kun hän tämän vuoden loppupäivinä tulee oleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa, on hänestä kuva ja henkilötietoja pitkäaikaisesti palvelleiden osastossa, johon viittaamme.

60-VUOTIAITA.

Höyryturpiinin hoitaja Abel Liikanen, Kymin höyryosastolta, 1.1.53. Hän on syntynyt Haukivuorella. Oltuaan ensin kymmenisen vuotta maataloustöissä kotikylässään hän tuli v. 1920 yhtiömme palvelukseen rasvaajaksi pk. III:lle, missä toimessa oli vuoteen 1922, jolloin muutti Tampereelle verkatehtaan palvelukseen. V. 1924 hän palasi takaisin Kuusankoskelle ja on siitä lähtien yhtäjaksoisesti työskennellyt eri osastoilla. Kymin höyryosastolle hän tuli v. 1942 jakoaseman linjamieheksi, ja nykyisessä toimessaan höyryturpiinin hoitajana hän on ollut vuodesta 1946 lähtien.

Siivooja Lydia Salmi, Kuusankosken sahalla, 6.1.53. Hän on syntynyt Heinolassa ja tullut yhtiön palvelukseen 20.2.1911 Kymin paperitehtaalle. Noin 10 vuoden kuluttua hän siirtyi Kuusankosken ulkotoyöosastolle ja sieltä sahalle, missä edelleenkin työskentelee.

Höyrynjakoaseman linjamies Viktor Kuokka, Kymin höyryosastolta, 28.1.53. Hän on syntynyt Valkealassa maanviljelijän poikana. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 22.3.1920 Kymin höyryosastolle, missä onkin sitten yhtäjaksoisesti työskennellyt lämmittäjänä, huoltomiehenä ja vuodesta 1940 lähtien höyrynjakoaseman linjamiehenä. Palokuntatyössä hän on innokkaasti ollut mukana ja toimii vieläkin aktiivisena tulentorjijana.

Lastenseimen keittäjä Armi Eliisa Kainulainen, o.s. Markkanen, Kymin talousosastolta, 13.2.53. Hän on syntynyt Pieksämäellä maanviljelijäkodin tyttärenä. Menetettyään 18-vuotiaana äitinsä ja 3 kuukauden kuluttua myös isänsä hän lähti tätinsä luo Kuusankoskelle etsimään lohtua suruunsa. Ei hän silloin osannut aavistaakaan, että Kuusankoskelta tulisi hänen vastainen kotipaikkakuntansa. Lastenseimi, johon nuorta Armi-neitosta pyydettiin aluksi tilapäisesti työhön, on ollut hänen työpaikkanaan jo 38 vuotta. Myös hänen miesvainajansa oli yhtiön palveluksessa. "Armi-täti", jota lempinimeä hänestä käyttävät jo aikuisiksi varttuneet "seimeläisetkin", ei ole vain taitava keittäjä, vaan hän osaa käytellä myös kirvestä, sahaa, vasaraa ym. miehisiä työkaluja, joihin hän vaihtaa kauhansa silloin, kun talossa kiireesti korjausmiestä tarvitaan. Rva Kainulainen

Gunnar Salmi.

Toivo Talander.

Kalle Linna.

Väinö Vesalainen.

on niitä onnellisia ihmisiä, jotka tietävät ja tuntevat olevansa oikealla paikalla, ja hän suorittaakin työnsä sydämensä koko lämmöllä. Vaikka työpäivä on raskas ja oman mökin kunnossapito vie aikansa, ei hän lainlyö rakkainta harrastustaan kirjallisuutta.

50-VUOTIAITA.

Lastusäiliömiies Gunnar Salmi, Kymin selluloosa-tehtaalta, 22. 12. 52. Hän tuli yhtiömme töihin ensimmäisen kerran jo poikasena, v. 1911, mutta parempien ansioiden tavoittelu ja halu nähdä maailmaa veti hänet muualle, mm. Kotkaan, Tampereelle ja Pietarsaareen, joissa kaupungeissa hän työskenteli pääasiallisesti sahoilla. V:sta 1942 hän on ollut jälleen yhtiömme palveluksessa, ensin voimalaitosrakennuksella, sitten karbiditehtaalla ja nykyisin Kymin selluloosatehtaalla, missä hän toimii myös luotamusmiehenä.

Raamien ja kääreiden huoltaja Toivo Simeon Talander, Kymin paperitehtaalta, 16. 1. 53. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 30. 6. 1919 Kuusankosken rakennusosastolle. Oltuaan välillä Kymin rakennusosastolla, korjauspajalla, ulkotyöosastolla ja höyryosastolla hän siirtyi 16. 7. 1928 Kymin paperitehtaalle kollipakkariksi ja työskenteli myöhemmin merkkajan apulaisena. Nykyisessä toimeissaan hän on ollut 27. 3. 50 lähtien. Talander on ollut "pelimanni" jo poikasesta pitäen. Aikoinaan hän kuului Rytmiorkesteriin ja jonkin aikaa myös työväenopiston orkesteriin. Näyttämötoiminnassa hän on ollut mukana vuosikautia ja kuului jäsenenä Kuusankosken Kansannäyttämön kannatusyhdistyksen johtokuntaan. Vapaa-ajat ovat viime vuosina kuluneet oman talon rakennuspuuhissa.

Sihtimies Kalle Linna, Kymin selluloosatehtaalta, 6. 2. 53. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Päästyään kansakoulusta hän tuli yhtiön palvelukseen v. 1917 rakennusosastolle ollen ensin porapoikana ja sen jälkeen muurarin apulaisena. Samoihin aikoihin hän suoritti myös ammattikoulun kurssin. V. 1918 hän siirtyi puuhiomolle pöllipojaksi, jona oli vuoden verran, ja joutui sitten kylmälle liipille varsinaiseen hiomoon. Suoritettuaan asevelvollisuutensa hän tuli Kymin selluloosatehtaan kuorimoon ja pian sen jälkeen siirtyi nykyiseen toimeensa sihtimieheksi. Linnan harrastuksista vanhin on musiikki, jossa hän sai ohjausta jo kouluaikanaan torvisoittokunnassa. Nykyisin hän kaiuttelee kansallissoitintamme kannelta kotiväen iloksi. Ulkoilu ei ole hänelle vierasta enempää kesällä kuin talvellakaan, ja iltansa hän kuluttaa mielellään kirjallisuuden parissa.

Remminlaittaja Väinö Jalmari Vesalainen, Kymin puuhiomolta, 9. 2. 53. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1922 pk. III:lle ja siirtyi asevelvollisuutensa suorittettuaan Kymin puuhiomoon, missä edelleenkin työskentelee. Vapaa-ajan harrastuksiin kuuluvat mm. kalastus ja kodinhoitotyöt.

Vaitiolo on suuri rauhanrakentaja.

H. W. Longfellow.

LASTAUSESIMIES ERKKI JOHANNES PAPU.

Lokakuun 17 p:nä kuoli Kuusankoskella lastaus-esimies Erkki Johannes Papu vain 42 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 7. 7. 1910 Sortavalassa. Jo lapsena hän muutti vanhempiensa mukana Kyminteh-taalle isän tullessa työhön Kymin paperitehtaalle, missä työskentelikin sitten kuolemaansa saakka. Erkki Papu kävi täällä koulunsa ja varttui mieheksi. Nuoruusvuosinaan hän toimi jonkin aikaa liikealalla, kunnes 15. 2. 1934 siirtyi yhtiömme palvelukseen Kymin paperitehtaalle ollen ensin lastaus-esimiehen apulaisena ja myöhemmin esimiehenä. Tehtävissään hän oli uuttera ja huolellinen.

Poismennyttä jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja kolme lasta sekä iäkäs äiti.

Ei mikään meissä, paitsi kaikkein vähäpätöisin, riipu toisen tahdosta. Ihmisen parhaita lahjoja ei toisen vallassa ole ottaa eikä antaa. Siksi meidän tulee iloisina ja pystypäisinä rientää pelottomin askelein mihin kohtalomme meitä kuljettaneekin.

Seneca.

Elämä on iäistä kchittymistä. Itsensä valmiina pitäminen on itsensä tappamista.

Friedrich Hebbel.

Voi olla, ettei kaikki ole totta, mitä ihminen sinä pitää, hänhän voi erehtyä, mutta kaikessa, mitä hän sanoo, on hänen oltava totuudellinen, hän ei saa pettää.

Immanuel Kant.

Minkä tähden ihmiset kiiruhtavat eteenpäin suurta melua pitäen. Näyttää siltä kuin he aina pelkäsivät jonkin pääsevän heiltä karkuun, jonkin, jota he eivät koskaan saavuta.

R. Tagore.

Vieressä perheenemäntien ja alempana kotitalouskerhon jäseniä kokoontuneina kerhoiltaan, jollaisia pidetään säännöllisin väliajoin.

Naiset kerhoilevat.

Kerhotoiminnassa käy usein niin, että lupaavastikin alkuun lähtenyt kerho alkaa vähitellen potea verenvähyyttä, josta saattaa olla seurauksena kerhon nukahtaminen tai pahimmassa tapauksessa sammuminen. Sosiaaliosaston perheenemäntien kerhossa Kuusankoskella ei kuitenkaan ole havaittavissa mitään väsähtämisen oireita. Kerho on toiminut jo yli viisi vuotta sosiaalitarkastaja Toini Iivanaisten johdolla, ja elinvoimaisuus tuntuu vain lisääntyvän. Sellaisen käsityksen lehtemme toimittaja sai vieraillessaan eräänä torstai-iltana tässä perheenemäntien kerhossa.

Seuratalon ravintolahuoneessa ulottui kukkasin koristettu ja kahvipöydäksi katettu pitkä pöytä melkein huoneen päästä toiseen, ja sen ääressä istui nelisenkymmentä iloisesti rupattelevaa naista neulomukset ja virkkaustyöt käsissään. Kysymyksessä ei ollut kuitenkaan mikään ompelueura, jossa omien ja varsinkin toisten asioiden vatvominen olisi muodostanut hengen ravinnon. Päin vastoin tässä seurassa on julistettu pannaan kaikenlainen juoruilu. Ohjelmassa on reipasta yhteislaulua, kerholaisten lyhyitä puheita, alustuksia ja monenlaista muuta ohjelmaa. Sillä kertaa pohdittiin kerhon kannalta hyvinkin keskeistä asiaa: saako perheenäidillä olla harrastuksia. Kaikki olivat sitä mieltä, että niitä ei ainoastaan saa, vaan myös täytyy olla. Perheenemännän on hoidettava kunnollisesti työnsä kotilieden ääressä, mutta silloin tällöin on myös päästävä irroittautumaan kodista, päästävä tuulettumaan ja saamaan henkistä virkistystä. Keskustelun kuluessa mainittiin moneen kertaan, kuinka on vielä paljon äitejä, jotka eivät kiinnitä tähän seikkaan tarpeeksi huomiota. Myös perheen pää voi asettua poikkiteloihin, kun tulee kysymys vaimon harrastuksista kodin ulkopuolella.

Tähän kerhoon voivat miehet vaimonsa kuitenkin

huoletta päästää. Vieraasta vaikutti siltä, etteivät perheenäitien ajatukset täällä kerhossakaan ole kaukana kodin piiristä. On vain virkistävää vaihtaa mielipiteitä kodin asioista, talous-, kasvatus- ja monista muista kysymyksistä toisten perheenemäntien kanssa. Monta kertaa saadaan myös suoranaista opetusta. Niinpä sillä kertaa esitettiin Kotitalouskeskuksen laatima raina "Tarkkaa taloutta keittiön puolella".

Kerhon toiminta ei rajoitu yksinomaan kerhoiltoihin, vaan myyjäisten järjestäminen, retket ja vierailut kuuluvat myös ohjelmaan. On käyty Vuolenkoskella, tehty monta laajaa kiertomatkaa ja vierailtu muissa vastaavanlaisissa kerhoissa. Nytkin on jo suunnitelmia ensi vuoden varalle.

Toinen naisten kerho, nimeltään kotitalouskerho, kokoontuu kerhoiltoihinsa sosiaaliosaston opetuskeittiössä. Tämän kerhon ohjelma on samantapainen kuin edellisen, paitsi että nimensä mukaisesti siinä kiinnitetään enemmän huomiota suoranaisesti perheenemännän ammattiin liittyviin kysymyksiin. Kerholla on omat virkailijansa, ja puheenjohtajana toimii tällä kertaa rva Eila Tirkkonen.

Kesäurheilukauden päättäjäistilaisuudet.

VOIKAN TEHTAAN

kesäurheilukauden päättäjäistilaisuus järjestettiin lokakuun 22 p:nä ja pidettiin se osanottajien runsaslukuisuuden takia tällä kertaa Seuratalossa, jonne saapui asianharrastajia yli 200 henkeä.

Kymen Poikien yhtyeen soitettua reippaan alkumarssin lausui Antti Nurminen, joka on kuulunut työpaikkaurheilutoimikuntaan sen perustamisesta lähtien, läsnäolijat tervetulleiksi korostaen puheessaan erityisesti harrastuskilpailujen virkistävää merkitystä niin ruumiillisen kuin henkisenkin työn tekijöille. Puuhiomon Lasse Lehtisaaren ja karbidin Veikko Saukkosen humorististen esitysten jälkeen seurasi palkintojen jako, jonka suorittivat tehtaan sos.-pääll., varatuomari Aunis K. Kantonen ja liikuntaneuvoja Oiva Rautjärvi. Palkintoja jaettiin yhteensä 118 kpl. Niiden saajien nimet on julkaistu jo aikaisemmin kilpailuselostusten yhteydessä. Palkintojen lisäksi jaettiin harrastuskilpailujen hihamerkki jälempänä mainituille henkilöille. Kun oli nähty amerikkalaista jalkapalloilua sekä pesä- ja vesipalloilua esittäviä elokuvia ynnä liikuntaneuvoja R. Vallealan filmaamia välähdyksiä olympiakisojen avajaisista ja olympiaumarien harjoituksista, nautittiin makoisat pullakahvit. Lopuksi oli ohjelmassa "yhteistä verryttelyä" Kymen Poikien yhtyeen huolehtiessa tahdista.

Hihamerkin saivat seuraavat henkilöt:

Kolmella leijonalla: Rintanen, Elin, rak.-os., Turkila, Raili, rak.-os., Tikkanen, Terttu, varasto, Laakkonen, Vilho, paperi, Ahonen, Emil, sell., Nurminen, Veikko, höyry, Qvick, Viljo, sähkö, Virtanen, Armas, paperi, Laine, Esko, korjauspaja, Joutjärvi, Anssi, paperi, Tiilinen, Aake, paperi, Palander, Kalevi, puuhiomo, Vainio, Vallu, karbidi, Nurminen, Irja, höyry ja Nurminen, Seppo, höyry.

Kahdella leijonalla: Puholainen, Marita, paperi, Nurminen, Lempi, paperi, Vähänen, Paavo, karbidi, Aalto, Erkki, paperi, Kääriäinen, Raimo, sell., Pulliainen, Mirja, puuhiomo, Nummelin, Alli, sell., Nikula, Jorma, paperi, Gröndahl, Erkki, sell., Spolander, Aatos, puuhiomo, Tiilinen, Laina, paperi, Ruusunen, Ruth, paperi, Rajajärvi, Hilikka, paperi, Tikkanen, Maija, puuhiomo ja Kankahainen, Aila, sähkö.

Yhdellä leijonalla: Laakkonen, Aino, paperi, Pulliainen, Leena, maatalous, Tammilehto, Helvi, paperi, Nurminen, Eva, korjauspaja, Roitto, Ada, paperi, Ahola, Tyyne, ulkotyö, Kääriäinen, Greta, rak.-os., Räihä, Kaarlo, korjauspaja, Tirronen, Pauli, korjauspaja, Rämä, Olavi, paperi, Nurminen, Antti, korjauspaja, Nurminen, Martti, paperi, Raschka, Erkki, sell., Nurminen, Juha, korjauspaja, Rintanen, Seija, rak.-os., Paljakka, Risto, paperi, Sipiläinen, Aatu, korjauspaja, Vahter, Samuli, rak.-os., Bäcklund, Lauri, paperi, Nikkinen, Alpo, rak.-os., Väisänen, Erkki, paperi, Qvick, Lea, sähkö, Lehtinen, Ritva, korjauspaja,

Korpelainen, Irja, sell., Uotinen, Maila, talous, Roos, Marja-Helena, karbidi, Storhammar, Antti, sell., Tenhunen, Juha, paperi, Paulanko, Timo, sähkö ja Sipola, Joel, paperi.

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAITTEN

vastaava tilaisuus pidettiin seuravana päivänä eli lokakuun 23:ntena Kuusankosken Seuratalossa. Läsnä oli lähes 300 henkeä eli kutsutut miltei sataprosenttisesti. Järjestelypuolesta vastasivat tällä kertaa talousosasto ja kuljetusosasto yhdessä.

Alkajaisiksi soitti Kymen Poikien kvintetti muutama kappaleen, minkä jälkeen talousosaston päällikkö, agronomi Kalle Varis toivotti tilaisuuteen saapuneet tervetulleiksi. Abiturientti K. Variksen ja autonkuljettaja A. Saarimäen soitettua taidolla ja rutiinilla pari harmonikkaduettoa seurasi palkintojen jako, jonka suorittivat sos.-pääll. Ake Launikari ja liik.-neuv. Raine Valleala. Kun palkintoja oli toista sataa ja kun lisäksi harrastuskilpailujen hihamerkkejä jaettiin suunnilleen yhtä monelle henkilölle, vei toimitus runsaasti aikaa. Sitä paremmalta maistui sitten kahvi herkullisine leivonnaisineen, jotka oli tyttöjen ammatikoulussa valmistettu. Kahvinjuonnin aikana järjestettiin osastojen välinen tanssimusiikkiaiheinen tietokilpailu, jossa jo ensimmäisestä väärästä vastauksesta tai vastaamatta jättämisestä kilpailija joutui pois pelistä. Viimeisiksi jäivät lavalle korjauspajan edustajat suoriutuen siten voittajina. Ohjelmassa oli vielä eri urheilumuotoja käsittävä filmiesitys, sama kuin Voikkaallakin, ja loppuilta oli varattu karkelointia varten.

PALKINTOLUETTELO.

Kävelyharrastuskilpailu.

Naiset: 1) Annikki Aranko, saha, 660 km. 2) Maria Laitinen, Ky.sell., 519. 3) Hilja Lehtinen, Ky.sell., 458. 4) Aune Nieminen, ulkotyö, 348. 5) Anneli Kalliola, kloori, 344.

Miehet: 1) Hjalmar Lahtinen, puuhiomo, 673 km. 2) Emil Laitinen, Ky.sell., 567. 3) Leo Varis, Ky.sell., 510. 4) Jaakko Tommola, konttori, 466. 5) Niilo Lindsten, kloori, 416.

Vaimot: 1) Vieno Roitto, kloori, 878 km. 2) Edith Ollila, Ky.sell., 792. 3) Elvi Vuori, sähkö, 170.

Tytöt: 1) Sinikka Roitto, kloori, 489 km. 2) Mirja Kantanen, höyry, 373. 3) Ritva Lehtinen, Ky.sell., 362. 4) Seija Toivonen, sprii, 126. 5) Leena Hamäläinen, Ky.sell., 105.

Pojat: 1) Pentti Roitto, kloceri, 508 km. 2) Aaro Koskipuro, sprii, 394. 3) Pertti Tuvala, rak.-os., 303. 4) Kosti Hamäläinen, Ky.sell., 267. 5) Juhani Peltonen, rak.-os., 254.

Uintiharrastuskilpailu.

Naiset: 1) Eeva Railo, Ky.sell., 11.200 m. 2) Aune Tuviala, Ky.pap., 8.800. 3) Aira Nikula, Ky.sell., 6.800. 4) Elli Boman, kuljetus, 6.400.

Miehet: 1) Aimo Vilén, kloori, ja Ossi Ahonen, Kuu.pap., 11.600 m. 3) Veikko Pasi, Ky.pap., 11.400. 4) Veikko Tolvanen, sähkö, 11.200. 5) Hj. Lahtinen, puuhiomo, 7.800.

Vaimot: Ida Laurell, talous, Mirja Rusi, talous, Vieno Roitto, kloori, ja Mirja Salminen, Kuu.pap., 11.600. 5) Salli Perätalo, ulkotyö, 11.400.

Tytöt: 1) Maritta Ruusunen, asunto-os., Kirsti Vihavainen, ulkotyö, Marjatta Väärälä, Ky.sell., ja Seija Backman, Ky.pap., 11.600 m. 5) Sinikka Roitto, kloori, ja Seija Toivonen, sprii, 11.000.

Pojat: 1) Pertti Tuviala, rak.-os., Reino Väärälä, Ky.sell., Raimo Lehtinen, Ky.sell., ja Eino Halttunen, talous, 11.600 m. 5) Markku Tuviala, rak.-os., 10.200.

Harrastuskilpallujen hihamerkin

saivat seuraavat:

Kolmella leijonalla: Annikki Aranko, saha, Karl Fredriksson (poika), konttori, Hugo Hänninen, sell., Aili Kaartinen, konttori, Sulo Korsberg, rak.-os., Leo Kosonen (poika), Ky.pap., Veikko Kukkanen, korj., Oskari Lahti, Kuu.pap., Hjalmar Lahtinen, puuh., Ari Laine (poika), puuhiomo, Raimo Lehtinen (poika), korj., Tauno Levänen, rak.-os., Aira Nikula, sell., Kirsti Pekkola, konttori, Sirkka Pitkänen (tytär), konttori, Matti Suominen, sähkö, Oili Salenius, laborat., Vilma, Siro, laborat., Hilda Toivonen, sprii, Toivo Tolvanen, sähkö, Elli Tuukkanen, talous, Sirpa Tuukkanen (tytär), talous, Aune Tuviala, Ky.pap., Markku Tuviala (poika), rak.-os., Hans Wallberg (poika), Kauppa Oy., Ritva Vilenius, konttori, Tuula Willman (tytär), konttori, Kerttu Virtanen, laborat., Marjatta Väärälä (tytär), sell.

Kahdella leijonalla: Häkan Andersson (poika), höyry, Oiva Backman, Kuu.pap., Liisu Henttu, Kuu.pap., Seppo Huuskonen, korj., Ismo Kajander (poika), Ky.pap., Anneli Kalliola, kloori, Rauno Korjala, korj., Martti Laitinen, Ky.pap., Ida Laurell (vaimo), talous, Ritva Lehtinen (tytär), korj., Veikko Pasi, Ky.pap., Salli Perätalo (vaimo), ulkotyö, Viljo Pihlgren, korj., Pentti Pitkänen, konttori, Lauri Polkko (poika), rak.-os., Yrjö Rajala, sell., Aino Rantanen (vaimo), sähkö, Mirja Rusi (vaimo), talous, Maritta Ruusunen (tytär), rak.-os., Mirja Salminen (vaimo), Kuu.pap., Lea Salonen (tytär), sell., Mirja Suuronen, rak.-os., Ritva Suuronen (tytär), talous, Lempi Tiitinen, Kauppa Oy., Seija Toivonen (tytär), sprii, Veikko Tolvanen, sähkö, Pertti Tuviala (poika), rak.-os., Leo Varis, sell., Kirsti Vihavainen (tytär), ulkotyö, Tauno Vähänen, Ky.pap., Reino Väärälä (poika), sell.

Yhdellä leijonalla: Kerttu Ahonen (tytär), rautat., Ossi Ahonen (poika), ulkotyö, Seija Backman (tytär), Ky.pap., Elli Boman, kulj., Eino Halttunen (poika), talous, Aarne Heijari, saha, Katri Hämäläinen, sell., Aili Hänninen (vaimo), sell., Unto Jyräs, korj., Anssi Kajander (poika), Ky.pap., Mirja Kantanen (tytär), höyry, Aune Kauppinen, varasto, Vieno Kempainen,

laborat., Maria Laitinen, sell., Aune Lakimo (vaimo), ulkotyö, Hilja Lehtinen, sell., Niilo Lindsten, kloori, Heikki Lundberg (poika), varasto, Auli Mankki (tytär), rak.-os., Anja Mauno (tytär), talous, Raine Mäkelä, rak.-os., Aune Nieminen, ulkotyö, Torsten Nieminen, rak.-os., Terttu Nikkinen (tytär), talous, Leena Ojanen (tytär), saha, Edith Ollila (vaimo) sell., Juhani Peltonen (poika), rak.-os., Brita Perälä, rak.-os., Ulla Pesu (tytär), ulkotyö, Liisa Pimiä (tytär), asunto-os., Sievä Pokki (vaimo), rak.-os., Kerttu Rainio (vaimo), Ky.pap., Seija Rautomäki (tytär), kulj., Eva Rask, korj., Paul Roitto, kloori, Pentti Roitto (poika), kloori, Sinikka Roitto (tytär), kloori, K. V. Rosenback, konttori, Aira Rytteri (tytär), saha, Sisko Rytteri (tytär), saha, Vappu Räihä, Kauppa Oy., Liisa Räcköläinen (tytär), sell., Sulo Saarinen, rak.-os., Klaus Seppälä, korj., Lauri Simola, korj., Reino Suuronen (poika), talous, Arvo Toivonen, korj., Jaakko Tommola, konttori, Erkki Vainio, korj., Cay-Henry Wallgren, sell., Aimo Vilen, kloori, Ossi Vilenius, korj., Sirkka Liisa Virtanen (tytär), asunto-os., Kirsti Väärälä (tytär), sell., Leila Väärälä (tytär), sell.

Yleisurheilumestaruuskilpailut.

100 m: 1) E. Niemi, korjauspaja, 11,8. 2) V. Peltola, sell., 11,8. 3) M. Lampinen, Kauppa Oy., 11,9.

400 m: 1) E. Niemi, korjauspaja, 54,5. 2) M. Lampinen, Kauppa Oy., 54,8. 3) V. Peltola, sell., 55,8.

3000 m: 1) U. Karonen, korjauspaja, 9,18,6.

Pituus: 1) R. Kivinen, korjauspaja, 623. 2) V. Peltola, sell., 613. 3) R. Aro, korjauspaja, 575.

Korkeus: 1) R. Aro, korjauspaja, 175. 2) K. Simonen, korjauspaja, 170. 3) P. Hämäläinen, korjauspaja, 160.

Kuula: 1) A. Niemi, rak.-os., 12,08. 2) K. Takala, sell., 11,90. 3) M. Saarijärvi, talous, 11,77.

Keihäs: 1) V. Pesu, korjauspaja, 53,61. 2) A. Niemi, rak.-os., 53,54. 3) E. Vainio, korjauspaja, 51,66.

Osastojen välinen 4x200 m:n viesti: 1) Korjauspaja (Kivinen, Kotilainen, Kollanus, E. Niemi) 1,40,3.

Ikämiesten 3-ottelu: 1) M. Saarijärvi, talous, 1010,00 pist. 2) O. Väärälä, sell., 1008,75. 3) H. Vesanen, tekn.-os., 871,50. 4) S. Korsberg, rak.-os., 864,00. 5) T. Laurell, talous, 748,00.

15-vuotiaitten 60 m: 1) R. Hölsä, sähkö, 8,4. 2) J. Peltonen, rak.-os., 8,4. 3) A. Karhu, maatalous, 8,5.

15-vuotiaitten korkeus: 1) A. Karhu, maatalous, 140. 2) R. Hölsä, sähkö, 140. 3) P. Tuviala, rak.-os., 135.

Jalkapallosarja.

1) Ky. paperitehdas (Matti Frimodig, Leo Perätalo, Väinö Pesu, Yrjö Teinilä, Pentti Koste, Rauni Henttonen, Lauri Kuusela, Ragnar Johansson ja Pauli Peuhu). 2) Alaverstas (Alpo Jyräs, Esko Mattila, Heikki Muuronen, Jarl Pekkalin, Elnor Okka, Pauli Kilpiä, Alpo Nokkanen, Reino Aro ja Birger Turunen). 3) Sähköosasto (Antero Tuomi, Toivo Vainio, Erkki Bätzman, Altti Kuusela, Eino Koskinen, Lasse Haag, Erkki Sormunen, Tapani Anttila ja Veijo Lamminpää). 4) Selluloosatehdas (Teppo Frimodig, Rauno Ryöpäs, Tauno Hämäläinen, Raimo Vesalainen, Paavo Vesalainen, Paavo Salomäki, Vilho Laine, Seppo Kivinen ja Oiva Väärälä).

Liikuntatoiminta Kymin—Kuusankosken tehtailla

kuluneen vuoden aikana.

Liikuntatoiminta Kymin—Kuusankosken tehtailla on ajan mittaan saanut vakiintuneet muodot. Vuositainen toimintasuunnitelma pitää tarkkaan paikkansa ja samoin on laita kustannuslaskelmien. Tätä taustaa vastaan katsottuna tuntuu toiminta hyvinkin samanlaiselta, vaikka tosiasiallisesti liikuntaelämämme ailahtelut aiheuttavat siihen tuntuja ja myöhempiinkin vuosiin vaikuttavia muutoksia.

Karkeasti ryhmitellen voidaan pääpainon liikunta-toiminnassamme katsoa suuntautuneen toisaalta harrastuskilpailuihin ja toisaalta osastokilpailuihin. Harrastuskilpailuihin osallistui vuoden aikana 2.266 henkeä ja osastokilpailuihin 592 henkeä. Näissä luvuissa ei ole huomioitu varsinaisia omia mestaruuskilpailuja.

Kilpailutoiminta on luonnollisesti vienyt suurimman osan toiminta-ajasta, kurssitoiminta on sen sijaan ollut vähäistä ja rakenteellisella puolella ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Pallokentän pukusuoja saatiin syyskesällä käyttökuntoiseksi, vaikka onkin vielä osittain keskentekoinen. Suoja käsittää kaksi pukeutumishuonetta 15 miehelle, kaapit, suihkuhuoneen, varaston sekä käymälät. Myöhemmin rakennettavaan lisäosaan sijoitetaan pieni toimistohuone ja kioski. Ruohokenttää paikkailtiin ja tasoitettiin kesän mittaan useita kertoja ja ensi vuonna sitä päästään käyttämään jo kesäkuussa. Urheilukentän keskiosaa paranneltiin myöskin, ja keväällä on tarkoitus tehdä kenttä vielä enemmän viettäväksi sivuille päin, joihin tehtiin syksyllä vähän ennen lumen tuloa vetävät sala-apuojat.

Suorituspaikoista ovat urheilukenttä ja luistinrata olleet ahkerimmassa käytössä, vaikka olympiakisat aiheuttivatkin sen, että heinäkuun osalta urheilukentän käyttö jäi kovin pieneksi. Seuraavat luvut antavat selvän kuvan suorituspaikkojen käytöstä.

Suunnistamismestaruuskilpailut.

Yleinen sarja: 1) O. Aaltonen, rak.-os., 1.39.09. 2) V. Kukkanen, korjauspaja, 2.08.25. 3) Börje Perälä, korjauspaja, 2.09.04.

C-sarja: 1) V. Ehrukainen, rak.-os., 2.11.45. 2) U. Kantola, konttori, 2.55.30.

G-sarja: 1) E. Erkinharju, rak.-os., 1.33.13. 2) R. Mäkelä, rak.-os., 1.44.20. 3) J. Taskinen, rak.-os., 1.45.18.

Prosenttiuinti.

Suuret osastot (yli 100 työntekijää): 1) Sähköosasto 22.6 %. Sai kiertopalkinnon lopullisesti omakseen. 2) Konttori 20.0 %. 3) Talousosasto 15.2 %.

Pienet osastot (alle 100 työntekijää): 1) Spriitehdas 27.7 %. 2) Päälaboratorio 23.07 %. 3) Klooritehdas 21.6 %. Viime vuonna voitti kilpailun päälaboratorio.

Luistinrata: tammikuussa 7945 henkeä, helmikuussa 9100 ja maaliskuussa 6820 eli yhteensä 23.865 henkeä. Käyttöpäiviä kaikkiaan 66 ja käyttö päivää kohden 362 henkeä.

Urheilukenttä: toukokuussa 2540 henkeä, kesäkuussa 7150, heinäkuussa 2466, elokuussa 4145 ja syyskuussa 7750 eli yhteensä 24.051 henkeä. Käyttöpäiviä 140 ja käyttö päivää kohden 172 henkeä.

Kilpailuohjelman läpiviemisestä on lähinnä vastannut TyPu, joka on vuoden aikana pitänyt 7 kokousta. Urheiluyhdysmiesten yhteisissä neuvotteluissa on myös pohdittu urheiluasioita ja ovat urheiluyhdysmiehet lisäksi osallistuneet lukuisiin toimitsijatehtäviin.

Kilpailutoiminta on ollut vilkasta, kuten seuraavasta käynee selville.

Oma kilpailutoiminta: mestaruushiihdot 17. 2. 52 19 osanottajaa, yleisurheilumestaruuskilpailut 19. 8. 52 33 osanottajaa, työhuonekuntien välinen jalkapallosarja syys—lokakuussa 130 osanottajaa, suunnistamismestaruuskilpailut 5. 10. 52 13 osanottajaa ja erilaisia osastokilpailuja (43 eri kilpailua) 462 osanottajaa eli yhteensä 656 osanottajaa.

Edustuskilpailutoiminta: Kymenlaakson Viesti 24. 2. 52 12 osanottajaa, Kymi-yhtymän hiihdot 9. 3. 52 10 osanottajaa, Halla—Kymintehdas (jalkapallo) 8. 7. 52 11 osanottajaa, Kymi-yhtymän kesämestaruuskilpailut 31. 8. 52 11 osanottajaa ja Kymenlaakson suunnistuskilpailut 12. 10. 52 14 osanottajaa eli yhteensä 58 osanottajaa.

Harrastuskilpailut: hiihto 27. 1.—16. 3. 52 1442 osanottajaa ja 11.269 suoritusta, kävely 26. 4.—8. 6. 52 538 osanottajaa ja 3829 suoritusta sekä uinti 5. 7.—31. 8. 52 286 osanottajaa ja 4825 suoritusta eli yhteensä 2266 osanottajaa ja 19.923 suoritusta.

Kurssi- ja koulutustoiminta: uimakoulu pääuimalla 96 osanottajaa ja uimakoulu Sääksniemessä 65 osanottajaa, yhteensä 160 osanottajaa.

Yhteenveto: oma kilpailutoiminta 656 osanottajaa, edustuskilpailut 58 osanottajaa, harrastuskilpailut 2266 osanottajaa ja kurssitoiminta 160 osanottajaa eli yhteensä 3140 osanottajaa.

Eri kilpailuihin on kuluneena toimintakautena osallistunut harrastajia enemmän kuin koskaan aikaisemmin ja on lisäksi ollut runsain osastokilpailujen kohdalla. Myös harrastuskilpailuissa on todettu pientä nousua, vaikka olosuhteet eivät olleet parhaimmat mahdolliset. Varsinkin uinti kärsi kylmästä kestästä, vaikka tulokset paranivatkin. Työhuonekuntien välinen jalkapallosarja herätti suurta mielenkiintoa ja tullaan sitä jatkamaan. Lentopallotoiminta sen sijaan siirtynee kokonaan Kuusaan Ladun hoidettavaksi. Urheiluyhdysmiesten toimintakilpailu on ollut edelleen käynnissä. Poikien ja tyttöjen yhteinen urheiluleiri järjestetään jälleen ensi vuonna.

Naisten pelit käynnissä.

Puulaakilentopallo- kilpailut

*järjestettiin Kuusaan La-
dun toimesta.*

Kuusaan Latu r.y. on paikkakuntamme nuorin liikuntakasvatuksen alalla työskentelevä yhdistys. Se perustettiin tämän vuoden helmikuun 4. p:nä. Lyhyestä iästään huolimatta on Kuusaan Latu ehtinyt tulla tunnetuksi aloitteistaan kansanurheilun edistämiseksi tällä paikkakunnalla. Niistä mainittakoon erityisesti työosastojen, liikelaitosten ja koulujen väliset puulaakilentopallokilpailut, jotka oli tarkoitus järjestää jo syyskesällä, mutta joista huonojen ilmojen takia oli silloin luovuttava. Niiden järjestäminen näytti jo siirtyvän ensi kesään, mutta yhtiön myönteinen suhtautuminen teki mahdolliseksi suorittaa ne sisäpeleinä Kuusankosken Seuratalon juhlasalissa. Tämä ratkaisu osoittautuikin onnistuneeksi, sillä syksyn rospuuttokausi oli erittäin sopiva ajankohta tällaisten pelien järjestämiselle.

Ottelut suoritettiin kolmessa eri sarjassa siten, että sarjassa I pelasivat Kymin Oy:n työosastot sekä koulut, sarjassa II liikelaitokset ja niitä vastaavat ja sarjassa III naisjoukkueet. Osanottajiksi ilmoittautui yhteensä 28 joukkuetta eli 150 pelaajaa. Sarjoittain jakautuivat joukkueet seuraavasti: sarja I 15 joukkuetta, sarja II 4 joukkuetta ja sarja III 9 joukkuetta. Ilahduttavaa oli todeta naisjoukkueiden runsaus.

Joukkueiden suuren lukumäärän takia jouduttiin sarjat I ja III pelaamaan cup-systeemiä noudattaen, jolloin jatkosta putosi kahden häviön jälkeen. Sarja II pelattiin yksinkertaisena sarjana.

Ottelujen taso osoittautui yllättävän hyväksi ja etenkin sarjassa I nähtiin monia mainioita yhteenottoja. Yleisöä oli otteluja seuraamassa salin täydeltä.

Sarjassa I selviytyi parhaaksi Kuusankosken Yhteiskoulun ykkösjoukkue, joka mainiolla pelitaktiikallaan voitti kaikki vastustajansa jo kahdessa erässä. Loppuotteluun yhteiskoulua vastaan pääsi Voikan

korjauspajan joukkue, joka ei kuitenkaan pystynyt uhkaamaan yhteiskoulun voittoa, vaan sai tunnustaa koululaiset paremmikseen pistein 15—1 ja 15—5. Yhteiskoulun joukkueessa pelasivat Pekka Jokinen, Miikka Aranko, Juha Salo, Pentti Jokinen, Kalle Varis ja Raimo Sutinen. Toiseksi sijoittuneeseen korjauspajan joukkueeseen kuuluivat Esko Laine, Antero Taskinen, Keijo Kaartinen, Jaakko Saarela, Erkki Knapp ja Pentti Gruzdaitis.

Liikelaitosten ja niitä vastaavien sarjassa osoittautui parhaaksi Kuusankosken postimiesten joukkue, joka ratkaisuoittelussa voitti Kuusankosken Osuusliikkeen 2—1, erät 15—3, 8—15 ja 15—2. Joukkueessa pelasivat Pertti Salmi, Oiva Tikka, Ossi Haajanen, Alpo Lampila, Urpo Sommarberg ja Yrjö Mäki.

Naisten sarjassa yhteiskoululaiset olivat muita selvästi parempia. Loppuottelu suoritettiin yhteiskoulun I ja II joukkueiden kesken. Ykkösjoukkue piti pintansa ja voitti ottelun 2—0, erät 15—5 ja 18—16. Voittajajoukkueessa pelasivat Rea Liesi, Ulla Kalho, Kaija Kola ja Kaarina Jokinen.

Näistä puulaakipeleistä saatujen myönteisten kokemusten perusteella tulee Kuusaan Latu ensi vuonnakin järjestämään samanlaiset kilpailut. Sarjajakoon tultane tekemään joitakin muutoksia, joiden avulla on tarkoitus saada sarjat entistä tasaväkisemmiksi ja sarjajakoa lisäämällä tarjota myös heikomillekin joukkueille mahdollisuus uskaltautua mukaan.

Kuusaan Latu pyytää kiittää kaikkia pelaajia, samoin myös muita kilpailujen onnistumiseen tavalla tai toisella vaikuttaneita henkilöitä. Toivottavasti ensi vuonna saadaan mukaan vieläkin enemmän joukkueita.

Lehtemme seuraava numero

ilmestyy kahden kuukauden kuluttua eli helmikuun 20. päivänä. Siihen tarkoitetut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään toimitukselle tammikuun 15. päivään mennessä.

On kummallista, miten monet ihmiset totuuden takia uhraisivat omaisuutensa, vieläpä henkensäkin, ja miten vähän on niitä, jotka totuuden tähden viitsivät joka päivä kestää kotoisen hämmingin tai ikävyyden.

J. Ruskin.

Myllykoski voitti Kymin Oy:n

ENSIMMÄISESSÄ KEILAILUOTTELUSSA
3:lla PISTEELLÄ.

Ensimmäinen Myllykosken Paperitehdas Oy:n ja Kymin Oy:n Kuusankosken tehtaiden välinen keilailuottelu suoritettiin marraskuun 10 p:nä Kouvolan keilaradoilla neljässä sarjassa 8-miehisin joukkuein ja normaaliyhvityksin. Ottelu päättyi tällä kertaa Myllykosken niukkaan voittoon 5.546 pisteellä Kymin Oy:n 5.543 pistettä vastaan, joten eroa oli vain 3 pistettä. Tulokset olivat seuraavat:

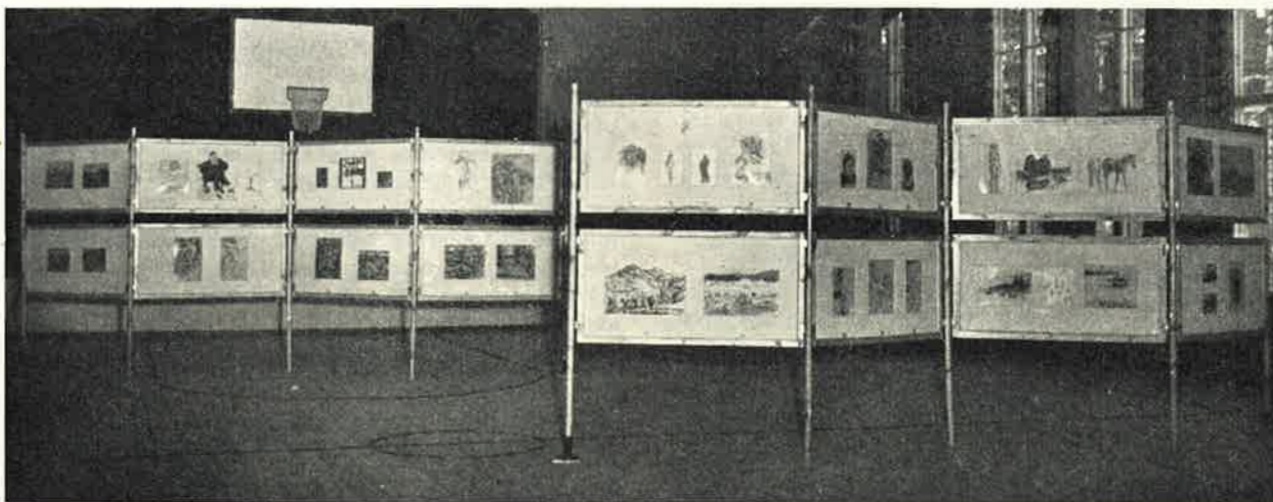
Myllykosken joukkue: 1) E. Vainio 827 pist. 2) R. Ylen 699+40 hyvityspistettä = 739 pist. 3) V. Huusari 661+40=701 pist. 4) S. Tapola 656+40=696 pist. 5) P. Lillman 672 pist. 6) V. Kuusio 654 pist. 7) P. Vuorisalo 645 pist. 8) J. Martin 612 pist. Yhteensä 5.426+120=5.546 pist. Paras sarja: V. Huusari 250 pist. Puhtain peli: E. Vainio 3 missiä.

Kymin Oy:n joukkue: 1) E. Jokinen 691+40=731 pist. 2) R. Jokinen 653+60=713 pist. 3) M. Kallonen 651+60=711 pist. 4) T. Tuominen 662+40=702 pist. 5) L. Sandström 639+60=699 pist. 6) H. Vesanen 627+60=687 pist. 7) M. Aho 637+40=677 pist. 8) U. Kuningas 585+40=623 pist. Yhteensä 5.143+400=5.543 pist. Paras sarja: T. Tuominen 195 pist. Puhtain peli: E. Jokinen 4 missiä.

Keilaaajat valokuvattuina neljännen sarjan päätyttyä.

Kilpailussa palkittiin kummankin joukkueen kolme parasta, jota paitsi parhaimmasta sarjasta ja puhtaimmasta pelistä annettiin palkinnot. Kelloseppä Hirvosen lahjoittaman ylimääräisen palkinnon, herätyskellon, tasaisimmasta sarjasta sai P. Vuorisalo Myllykoskelta 11 pisteellä.

Taidenäyttelyistä on muodostunut Kuusankoskella vähintään pari kertaa vuodessa toistuvia huomattavia taidetapauksia. Marraskuun 9—12 p:nä oli seuratalossa esillä Suomen Taideakatemia III kiertonäyttely, joka käsitti akvarelleja sekä piirustuksia. Vanhemmista mestareista olivat mukana mm. Werner Holmberg, Helena Schjerfbeck, Akseli Gallen-Kallela, A. W. Finch, Werner Thomé, Magnus Enckell, Hugo Simberg, Antti Fawén, Yrjö Ollila, Tyko Sallinen ja Ellen Thesleff sekä nuoremmista joukko tämän het-

ken edustavimpia nimiä. Näyttely täydensi erinomaisen valaisevalla tavalla kahta Suomen Taideakatemian aikaisempaa näyttelyä, "Edelfeltistä Salliseen" ja "Kotimaista grafiikkaa". Näiden näyttelyiden avulla on voitu antaa kuusankoskelaisille havainnollinen kuva maamme kuvataiteiden olennaisimmista piirteistä. — Näyttelyssä esitelmöi Suomen Taideakatemian edustajana maisteri Salme Sarajas-Korte. Paikallisena järjestäjänä toimi Kuusankosken Taide-seura.

VUODENVAIHTEEN NÄKYMÄ.

Olemme pyytäneet tehtaittemme käyttöpäällikköä, dipl.ins. Börje Carlsonia ja pääluottamusmies Oiva Jungellia kertomaan lehtemme lukijoille, miltä tilanne tehtaillamme näin vuodenvaihteen tienoilla heidän mielestään näyttää.

Ins. Carlson tarkasteli asiaa teknilliseltä kannalta ja esitti lausuntonaan seuraavaa:

Jos aloitamme tukkityöosastosta, havaitsemme heti, että nyt emme nosta tukkeja talvivarastoon enää läheskään niin paljon kuin ennen, koska varastoitavat tukit tulevat yhä enemmän niputettuina meille. Näitä nippuja taas on talvisin helppo irroittaa edelleen tukkialtaalle kuljetettavaksi. Työssä on ollut suurena apuna ns. varppimoottorivene, Halla XXI.

Sahalla ei ole suuria uudistuksia suoritettu. Kuitenkin on sinne hankittu uusi automaattisyöttöinen hakunteroituskone, ja uusi hakkuri tulee vuodenvaihteessa. Siirtyessämme lautatarhan puolelle on ensiksi mainittava "trukkitarhan" jatkuva laajentaminen. Tämän vuoksi on lautatarhalle jouduttu tekemään uusia teitä, jotka huomattavalta osalta täytemaalle rakennettuina ovat varsin suuritöisiä. Kiilakivitarpeen vuoksi on jouduttu meidän oloissamme melkoisen suuriin kalliolouhintoihin vanhan selluloosatehtaan lähellä.

Pysyäksemme vielä lautatarhalla on mainittava, että lastauksen helpottamiseksi on vuoden aikana hankittu yksi dieselhinaaja lisää, samoin on hinaajiin asennettu lyhytaaltopuhelimet, joiden välityksellä ne ovat jatkuvasti yhteydessä lautatarhan konttoriin.

Höyläämöllä on yksi linja uusittu ja se toimii nyt moitteettomasti.

Heikkojen vientisuhdanteiden takia on saha ollut suuren osan vuotta yksivuorotyössä. Samoin ovat höyläämön ja puusepäntehtaan työt olleet varsin vähissä. Tästä on ollut suoranaisena seurauksena, että työvoimaa on täytynyt siirtää toisaalle, etupäässä rakennusosastolle, missä toiminta on ollutkin huomattavan vilkasta. Keskusvaraston viimeistelytyöt ovat jo niin pitkällä, että työskentely uusissa suojissa on päästy aloittamaan. Korjauspajaakin, joka on sijoitettu entisen autotallin seinien sisäpuolelle, voi nyt korjauspajaksi sanoa. Pääkonttorin rakennusta on jatkettu sinne sijoitettavan automaattipuhelinkeskuksen takia.

Sähköpuolellakin on jotain uutta. Konehuoneen sähkönjakoaseman korkeajännitepuoli on täydellisesti uusittu.

Rautatierakennuksestammehan on jo vuoden kuluessa paljon puhuttu. Nyt olemme päässeet niin pitkälle, että rautatie on ulotettu aina tukkialtaalle asti, jonne on rakennettu uusi tukkien purkauslaituri. Laitureista tulee mieleen, että niitä jatkuvasti uusitaan saaren ympärillä, jotta voitaisiin säilyttää se alue, mikä mereltä vähitellen on saatu vallatuksi.

Tulevaisuuden näköaloja silmäillessä kiintyy huomio ensisijaisesti seuraaviin uudistuksiin:

Puutalotehdas tulee siirtymään nk. laatikkovarastorakennukseen ja näin voitetaan kuljetuksissa huomattavasti, koska silloin voidaan siirtyä hihnakuljetukseen höyläämöltä.

Lautatarhalle tulee nousemaan iso katos, jonka alle mahtuu 720 std. tavaraa.

Gutzeitin laatikkotehtaan entinen puujauhomylly ja kanttiinirakennus tullaan muuttamaan asuinhuoneistoiksi ja niin saadaan 9 ensiluokkaista asuntoa. Sosiaalisella puolella tulee olemaan huomion arvoinen uudistus ruokasalin saaminen entiselle selluloosatehtaalalle, ja lisää pesutiloja järjestetään telakalle.

Toivokaamme työrauhan säilymistä ja parempia suhdanteita, jotta voisimme edelleenkin sekä uudistaa tuotannollisia laitteitamme että myös kehittää sosiaalista puolta tehtaillamme.

Pääluottamusmies Jungell kertoi tilanteesta työntekijäin näkökulmasta katsottuna tähän tapaan:

Vuoden alkupuoli meni normaalin täystyöllisyyden merkeissä. Huhtikuussa sahan oli kuitenkin pakko kaikille tunnetuista syistä siirtyä yksivuorotyöhön. Tämähän oli ikävää myös työntekijäin kannalta kat-

soen, sillä osa työväestöstä joutui siirtymään toiselle alalle, mikä puolestaan aiheutti ansion alenemista. Heikoista markkinoista johtui myöskin, että urakkatyöt lautatarhan puolella vähenivät huomattavasti.

Kuitenkin on tyydytyksellä todettava, että työnantaja on pyrkinyt sijoittamaan tuotannollisesta työstä vapautuvan työvoiman muille osastoille, joten vakinaisella työväestöllä ei ole ollut lopputili uhkaamassa siinä määrin kuin väliaikaisesti rakennusosastolla olleilla.

Pelkkää hyvää on myös sanottava siitä tuesta, minkä yhtiö on antanut omakotirakentajille heidän vaikeuksissaan. Tätä linjaa jatkettaessa lieneekin selvää, että työväestön asunto-olot saadaan vähitellen ajan vaatimuksia vastaavalle tasolle. Tulevalta vuodelta toivomme, että täystyöllisyys saataisiin aikaan ja että työrauha solmittujen sopimusten puitteissa säilyisi sekä että kulutustavaroiden hinnat lopultakin alenisivat, jolloin palkallamme olisi enemmän ostovoimaa.

Suuri matemaatikko ja painolain keksijä Isaac Newton oli tavattoman hajamielinen. Kotoa poistuesaan hän tavallisesti ripusti ovelle pahvitaulun, johon oli kirjoitettu sanat "Ei ole kotona", sillä hänellä ei ollut palvelusväkeä.

Kerran lähdettyään erään ystävänsä luo hän muisti matkalla, ettei ollut muistanutkaan ottaa mukaansa kirjaa, jonka oli ottanut lainaksi ja aikonut nyt viedä takaisin omistajalleen. Viipymättä hän palasi kotiin, nousi ylös portaita, pysähtyi asuntonsa ovelle, luki kirjoituksen "Ei ole kotona", pudisteli päätään ja sanoi pahoillaan:

— Minkäs sille mahtaa.

Sitten hän lähti ystävänsä luo.

Erään amerikkalaisen viikkolehden kysymys- ja vastausosastossa muuan 17-vuotias neitokainen tiedusteli, miten hän saisi hymykuopat poskiinsa. Vastaus kuului: "Ruvetkaa syömään kaurapuuroa olkipillin läpi."

HARRASTUSHIIHTOON

ON HALLALAISTEN SYYTÄ OSALLISTUA ENTISTÄ RUNSAAMMIN JOUKOIN.

Tämän lehden palstoilla ei varmaankaan enää ole tarpeen selittää, mitä harrastushiihdolla tarkoitetaan. Koska tämä kilpailumuoto Hallan kohdalta on kuitenkin saanut melko laimean vastaanoton, lienee syytä palauttaa asia taas talven tullen mieleen. Tällä kilpailulla pyritään saamaan kaikki talviseen metsään nauttimaan sen kauneudesta ja noutamaan palkintonsa. Kysymyksessä on nimittäin sikäli erikoinen kilpailu, että jokainen saa palkinnon, vieläpä suurenmoisen: itselleen pirteyttä ja reippautta. Eikä siinä kaikki. Eräillä onnellisilla on vielä mahdollisuus päästä yhtiön kustannuksella viideksi vuorokaudeksi Pajulahden urheilupuistoon ylimääräiselle lomalle.

Tänä talvena on tarkoitus panna kilpailu käyntiin 1. 1. 1953. Latuverkosto tulee olemaan sama kuin viime talvenakin. Ladut ovat varmasti nähtävissä näissä lähimetsissämme, vaikkei siellä olisikaan lunta, sillä niitä myöten hiihdettiin viime talvena n. 185.000 km. Nyt tulee kilpailun organisatio olemaan jo totutun mukainen. Halla, Sunila ja Karhula sekä kaupalan urheilulautakunta ovat sopineet keskenään la-duista, lomista ym. käytännöllisistä seikoista, jotka hoidetaan yhteisinä. Yksinäisyyttä talvisen metsän pimennoissa ei siis varmasti tarvitse pelätä. Kenenkään ei myöskään pidä säikähtää heikkoa hiihtotaitoaan, sillä latujen pituudet vaihtelevat 8—35 km:iin, ja kun hiihto kestää 1. 1.—15. 3. välisen ajan, ehtii varmasti kotiinkin ennen kilpailun päättymistä.

Hallalaiset, kaivakaa käytön puutteessa "homehtuneet" suksenne ullakon rojun alta ja rientäkää jo 1. 1. kilpailemaan. Toivokaamme säiden haltijalta jo ennen sitä pehmoista lumivaippaa kivisten maastojemme peitteeksi.

Tarkemmat ohjeet ja kilpailukortit on saatavissa sosiaaliosastolta.

Näkemiin siis kilpaladulla!

Älä luota mieheen, joka on jokaisen yhteinen ystävä, hän ei ole oleva kenenkään erikoinen ystävä.

Hesiodos.

Nero ei ole vain yksi suuri kyky, vaan suurten kykyjen yhdistelmä.

Whipple.

Älä hävitä ylimielisyydellä, epäluulolla, pilkalla ja ivalla jalointa lähimmäisessäsi.

Ch. Kingsley.

Otto Taavitsainen.

Emil Vuorinen.

Eeva Björman.

MERKKIPÄIVIÄ.

80-VUOTIAITA.

Eläkeläinen Otto Taavitsainen 8.2.53. Hän on syntynyt Kangasniemellä ja tuli Hallan selluloosa-tehtaalle lämmittäjäksi 11.12.21. Siirtyi 1.12.1939 eläkkeelle.

Eläkeläinen Vilho Laitinen 28.2.53. Hän on syntynyt Kangasniemellä ja tuli yhtiön palvelukseen 12.5.1919 sepän apulaiseksi pajaan. Viimeksi hän työskenteli sahalla ja siirtyi eläkkeelle 1.2.41.

75-VUOTIAS.

Eläkeläinen Otto Malin 31.1.53. Hän on syntynyt Luhangalla. Yhtiön palvelukseen hän tuli 22.4.1928 selluloosa-tehtaalle, mistä siirtyi vartijaksi 1.5.45. Jäi eläkkeelle 1950.

70-VUOTIAITA.

Eläkeläinen Emil Vuorinen 26.1.53. Hän tuli yhtiön palvelukseen 23.10.22 selluloosa-tehtaalle ja siirtyi eläkkeelle 1.11.1940.

Eläkeläinen Eeva Björman 24.2.53. Hän on

syntynyt Sysmässä ja tullut yhtiön palvelukseen lautatarhalle 24.5.27. V. 1936 hän siirtyi vartijaksi ja jäi eläkkeelle 1.2.1949.

60-VUOTIAITA.

Lajittelija Pekka Koistinen 27.1.53. Hän on syntynyt Kuopion pitäjässä. Jumalniemen lautatarhal- le taaplaajaksi hän tuli 4.5.1926 ja siirtyi 7.9.1936 Hallan lautatarhalle, missä edelleenkin työskentelee.

Kirvesmies Anton Penttilä 28.2.53. Hän on syntynyt Vehkalahdella. Yhtiön palvelukseen hän tuli 9.5.1950 rakennusosastolle kirvesmieheksi ja työskentelee siellä edelleenkin.

50-VUOTIAITA.

Puutarhuri Saimi Härmävaara 4.2.53. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Yhtiön puutarhuriksi hän tuli 13.3.1929 ja on samassa toimessa edelleenkin.

Kuormaaja Väinö Vihmanen 23.2.53. Hän on syntynyt Kotkassa. Yhtiön palvelukseen lautatarhalle hän tuli 1.10.1926 ja siirtyi sahalle 16.1.1950 työskennellen siellä edelleenkin.

Anton Penttilä.

Saima Härmävaara.

Väinö Vihmanen.

Hallassakin opiskellaan englantia.

Ryhmä opiskelijoita ja heidän opettajansa
miss Olive Jefferies.

Ihmeelliset huhut kiersivät Hallassa jo viime keväästä lähtien. Kuului sanottavan, että tänne on tulossa englantilainen missi pännäämään meidän saarelaiten päähän englannin kieltä. Ehtipä tarina hänen saapumisestaan jo niinkin pitkälle, että Kotkasta eräät sikäläiset, asiasta kiinnostuneet yhteisöt tiedustelivat meiltä, olisiko heillä mahdollisuuksia varata muutamia tunteja opetusohjelmasta. Tällaiseen pyyntöön emme luonnollisesti silloin voineet vastata mitään, koska itsellämmekään ei ollut varmaa tietoa tulevien opiskelijoiden määrästä.

Koska kuitenkin olimme varmoja siitä, että Hallan saarelta ei löytyisi tarpeellista määrää asiaan innostunutta väkeä, käännyimme naapureiden, Sunila Osakeyhtiön ja A. Ahlström Osakeyhtiön Karhulan tehtaiden puoleen kysyen heiltä, kiinnostaisiko tämänlaatuisen toiminnan aloittaminen heikäläisiä. Saamamme vastaus suorastaan yllätti meidät, sillä yhteinen opiskelijamäärä nousi nyt niin suureksi, että oli pakko tehdä rajoituksia. Tällöin päädyimme yhteisissä neuvotteluissa naapureidemme kanssa tulokseen, että mukaan voitaisiin asian tässä vaiheessa ot-

taa vain toimihenkilöt. Sittenkin nousi opiskelijamäärä lähelle sataaviittäkymmentä, mitä on pidettävä enimmäismääränä, koska tehokkaasti opiskellen voi yhdessä ryhmässä olla korkeintaan kuusi henkilöä.

Opettajan saamisessa meillä oli sikäli ilmiömäinen onni, että onnistuimme saamaan henkilön, joka on ennenkin ollut Suomessa vastaavanlaatuisessa tehtävässä. Miss Olive Jefferies, joka saapui laaksokuntaamme syyskuun alussa, saikin heti meidät jo ennestään kiinnostuneet tarttumaan vieläkin tiukemmin asiaan. Jo ensimmäisestä tunnista lähtien on meillä jokaisella ollut tunne, että nyt todella opiskellaan englantia eikä vain kuunnella vieraskielistä puhetta.

"Tuomaksiakin" oli alkuvaiheessa. Epäiltiin nimitäin, kuinka henkilö, joka ei osaa suomen kieltä, voi muita kieliä taitamatonta opettaa. Suomalainenkin kuitenkin uskoo, kun näkee. Jo näin lyhyenä aikana olemme todenneet, että meillä on mahdollisuuksia ainakin osittain oppia vieras kieli sitenkin, että opeltaessa emme kuule sanaakaan äidinkieltämme.

Hallassa on pidetty rottinkitöiden kursseja, joilla "raaka-aineena" käytettiin valkoista, ohutta ja sitkeää liaania. Ohjaajana toimi hra Erkki Hänninen. Osanottajia ilmoittautui niin runsaasti, että eräiden heistä täytyi jäädä odottamaan seuraavia kursseja. Liaania on muuten kovin vaikea saada ja sitä tuodaan maahan vain pienissä erissä.

Miehiä ruoanlaittokursseilla.

Hallan uutuuttaan hohtava opetuskeittiö on saanut vastaan ottaa miestenkin edustajia ruoanlaittokursseille. Vähän oudoksuen suhtautuivat molemmat alussa toisiinsa, mutta pian heiluivat kattilat ja pannut kurssilaisten käsissä yhtä tottuneesti kuin konsanaan "miehisemmät" työvälaineet. Ja jos jokin seikka pani alussa vähän hermoilemaan, niin pieni tupakkatauko selvitti taas tilanteen.

Olemme pyytäneet erästä kurssilaista kertomaan hieman vaikutelmiaan. Hänestä kurssi oli onnistunut jo siinäkin mielessä, että siellä oppi laittamaan nopeatekoisia ja hyviä ruokalajeja. Erikoisen suosittu oli uunissa käristetty lenkki perunamuhennoksen kera sekä tavallinen lihamureke, sekin perunamuhennoksen kanssa nautittuna. Jälkiruoista vei voiton uunissa paistetut omenat vaniljakastikkeineen. Ruoanlaitto yleensä on muodostunut kovin monitouhuseksi, "räätejä" kannetaan pöytään aivan liian runsaasti. Eiköhän vähempikin riittäisi. Joulupöydästä ei tahdo huomata kaikkia lajeja, vielä vähemmän niitä jaksaa syödä. Me miehet laittaisimme yksinkertaisempaa ruokaa, ehkä taidon puutteesta johtuen.

Miksi eivät miehet suuremmissa määrin välitä ruoanlaittokursseista, vaikka he mielellään syövät hyvää ruokaa? Eiköhän se liene vain kainoutta, arvelee haastateltavamme. Tällaiset kurssit ovat siksi uusia, että ennen kuin niille rohkenee mennä, täytyy ensin katsoa, mitä naapuri tekee.

Lääkäri sanoo potilaalleen:

— Jos lopettatte tupakoimisen, voitte elää varmasti vielä kolmekymmentä vuotta.

— Mutta eikö tohtorin mielestä minun ole liian myöhäistä lopettaa? kysyy potilas.

— Ei koskaan ole liian myöhäistä.

— Hyvä. Sittenpä minä poltan vielä muutamia vuosia.

Kotiapulainen ilmoitti kerran arkkipiispa Lauri Ingmanille, että muuan erikoisen näköinen mieshenkilö pyrki hänen puheilleen. Ingman tiedusteli tällöin tytöltä:

— Onko sillä kravattia?

— Ei ole.

— No sitten se on professori Martti Ruuth. Pyytää sisälle.

Sisäänpyrkijä oli todellakin mainittu hajamielinen professori.

TYÖN VETERAANI.

Työmies Mooses Sorri Suolahden kauppalassa on tullut palvelleeksi yhtiötämme 50 vuotta, ja joulukuun 6 p:nä hän saavutti 70 vuoden ijän.

Sorri tuli metsäosastomme palvelukseen metsänhakuutöihin Konnevedelle v. 1898 ja oli siellä vuoteen 1920 osallistuen keväisin uitto- ja viertotöihin. Vuonna 1920 hän muutti Suolahden Kalliolahteen ja oli kaksi vuotta Kalliolahden Tervatehtaalla lämmitäjänä, sillä Kymin Oy:llä ei silloin ollut lähistöllä työmaita. Vuodesta 1922 lähtien hän on vakituisesti ollut yhtiömme töissä, mm. talvisin lastaushommissa Suolahden asemalla parikymmentä vuotta. Suolahden piirin närelenkkihankinnat hän toimitti yli 10 vuoden ajan. Erittäin hyvin uittotöihin perehtyneenä hän suoritti rantaurakoita viime vuosikymmeninä poikiensa kanssa. Sotien aikana hän poltti tervaa yhtiön mailla. Viime vuosina hän on ollut Suolahden välityspaikalla sekalaisissa töissä.

Sorri on työtoveriansa keskuudessa tunnettu erikoisesti "sääprofeettana". Monet talventulot ja jäänlähdtöt hän on jo syksyllä ennustanut ja usein toteenkäyvästi. Metsästys ja kalastus olivat ennen hänen vapaa-aikojensa harrastuksia. Vielä viime talvenakin hän oli jokseenkin joka sunnuntai jäällä ahvenia naraamassa ja eväiden mukana jatkuvasti olevat ahvenet ovat todistuksena hänen saaliistaan. Luonteeltaan leppoisana Sorri on pidetty työtoveriansa keskuudessa, ja rehtinä sekä tunnollisena työmiehenä hän on saanut työnantajansa tunnustuksen.

Yhtiömme kultaisen ansiomerkin Sorri sai 70-vuotispäivänään.

METSÄOSASTO

HÖGFORSIN UUTUUKSIA

Jo niiltä ajoilta viime vuosisadan keskivaiheilla, jolloin Högforsin Tehtaan tuotannossa tapahtui siirtyminen varsinaisesta raudan sulatuksesta valimo- ja konepajateollisuuteen, ovat kaikenlaiset liedet ja lämmityslaitteet muodostaneet tärkeimmän ryhmän tehtaan tuotanto-ohjelmassa.

Vanhimmassa nykypäiviin säilyneessä luettelossa vuodelta 1867 nähdään jo useita kymmeniä eri liesimalleja sekä yksityistalouksia että suurkeittiöitä varten. Ne ovat kaikki raskaita valurautaliesiä. Tunnusomaista niille kaikille on niiden koristeellinen muotoilu, joka vastasi sen ajan makusuuntaa.

Högfors ei kuitenkaan ole levännyt laakereillaan, vaan on valppaasti seurannut kehitystä liesirintamalla. Valurautaliedet ovat saaneet asiallisen, suoraviivaisen ulkomuodon ja niiden ominaisuuksia on jatkuvasti parannettu. Niin ikään on täysin uusia liesirakenteita syntynyt. Puuliesien alalla tehtaan valmistamat Siro-liedet ovat saavuttaneet yleisön keskuudessa niin suuren suosion, että niiden kysyntää on ollut vaikea tyydyttää.

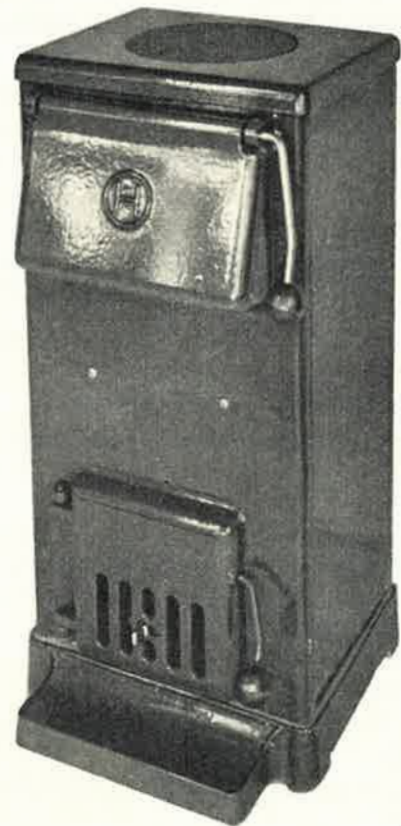
Kolmattakymmentä vuotta sitten otettiin tehtaan tuotanto-ohjelmaan myös kaasuliedet, jotka sekä rakenteellisesti että muotoilultaan ovat olleet varsin onnistuneita, jota todistaa sekin seikka, että ne ovat hyvin suoriutuneet kilpailussa ulkolaisten liesien kanssa. Sodan jälkeen on kuitenkin voitu havaita kehitystä näidenkin liesien alalla. Siksipä Högforsissaakin ryhdyttiin noin vuosi sitten suunnittelemaan uutta mallia, josta ensimmäiset liedet ovat lähteneet markkinoille viime päivien aikana. Uuden mallin virtaviivainen ja tyylipuhdas muotoilu ja sileät emaljoidut pinnat tulevat varmasti herättämään ihastusta helsinkiläisissä ja turkulaisissa perheenemännissä, jotka ovat ainoat, joiden keittiöitä nämä liedet voivat koristaa. Suomessahan ei toistaiseksi ole kaasulaitoksia muualla.

Högfors on kuitenkin ajatellut perheenemäntiä muuallakin maassa. Jo ensi keväänä lasketaan nimitään markkinoille tehtaan uusin aikaansaannos, kolmilevyinen sähköliesi. Tätä liettä tullaan valmistamaan kolmea eri hintaluokkaa. Kalleimmassa liedessä on merkkilamppu, joka näyttää punaista valoa, kun virta on kytketty, sekä itsetoimiva lämmönsä-

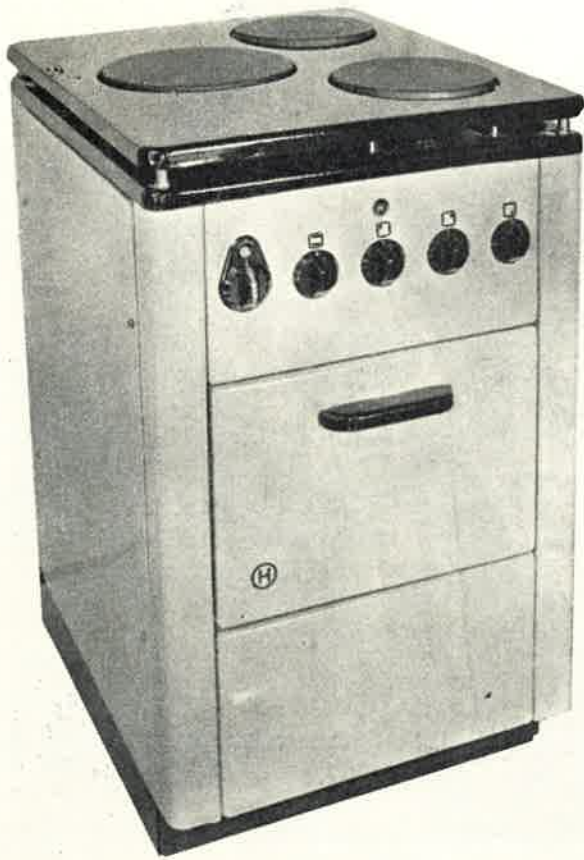
täjä, jolla paistinuunin lämpö voidaan säätää haluttuun astemäärään. Keskihintaisesta liedestä on lämmönsäätäjä jätetty pois, kun taas halvimmasta liedestä puuttuu myös merkkilamppu. Ensimmäinen koesarja, 20 kpl., näitä liesiä asennettiin viime kesänä muutamiin tehtaan virkailija-asuntoihin. Saavutetut kokemukset ovat olleet yksinomaan myönteiset.

Uutuuksista lämmityslaitteiden alalla mainittakoon uusi valurautainen kamina, joka on ristitty "Olympia"-kaminaksi. Paitsi valurautapintaisena valmistetaan kaminaa myös emaljoituna, jollaisena se puolustaa paikkaansa myös "kalustetussa" huoneessa. Kamina on suunniteltu sekä puu- että koksilämmitykselle, ja tehdyissä kokeissa se on osoittautunut varsin "vähäruokaiseksi". Sisäpuolisen tulenkestävän tiili-muurauksensa ansiosta se pystyy huomattavassa määrässä varastoimaan lämpöä. Ensimmäistä sarjaa valurautapintaisia kaminoita toimitetaan parhaillaan markkinoille.

Paitsi edellä selostettuja uutuuksia voidaan Högforsista lähitulevaisuudessa odottaa muitakin uusia tulokkaita, mutta niiden esittely jääköön siksi, kunnes ne ovat saavuttaneet sarjatuotantoasteen.

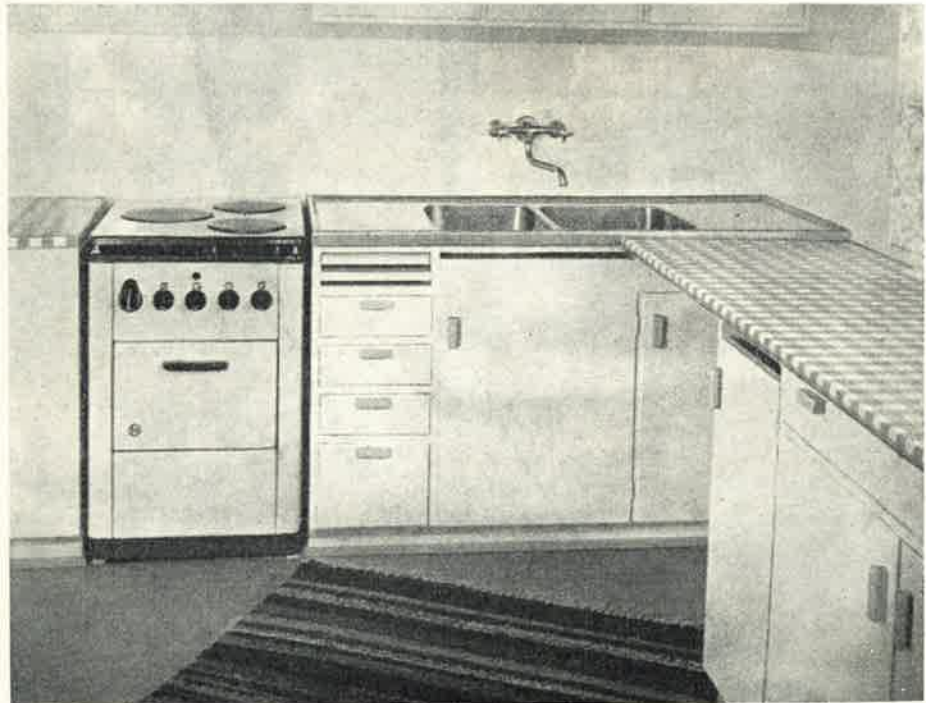
HÖGFORSIN
TEHDAS

Ylhäällä: Vasemmalla ta-
loussähköliesi, joka on va-
rustettu automaattisella
lämmönsäätäjällä ja tark-
kistustulampulla. Oikealla
käytännöllinen ja kaunis-
muotoinen kaasuliesi.

Viereisellä sivulla: Olym-
pia-kamina on varustettu
keittolevyllä ja saadaan
joko mustana tai kauniin
vihreäksi emaljoituna.

Oikealla: Högforsin Teh-
taan uuden aravatalon
keittiöihin on asennettu ta-
loussähköliesiä.

Eläkeläiset Mustikkamäessä.

Taisi olla oikein "mummojen ilma", ainakin meidän ukkojen mielestä, kun perjantaina lokakuun 10 päivänä klo 10.00 kapusimme autoihin lähteäksemme Högforsin Tehtaan eläkeläisten retkelle. Röntää ainakin satoi taivaan täydeltä ja oli muutenkin kolea ja tuulinen sää.

"Mustikkamäkeen, Mustikkamäkeen" kuului kaikkien suusta tiedusteltaessa, mennäänkö tilavaan ja valoisaan Seurataloon vai metsien keskellä olevaan Mustikkamäkeen. Niinpä sitten autot kuraa roiskuttellen pyyhälsivät Vuotinaisten tietä tämän 17 kilometrin taipaleen.

Pirtti oli täynnä kuin nuijalla lyötynä, kun lähes 60 henkeä oli astunut sisälle. Kahvipöytäan istuttua tuntui kuitenkin tilaa ilmestyneen taas vaikka millä mitalla. Takassa leiskuva valkea ja tuliais kahvin lämpö vaikuttivat nopeasti eikä ulkona vallitsevaan röntäsateeseenkaan enää kukaan kiinnittänyt huomiota. Emäntäväen puolesta lausui neiti Alli Suominen koko "ukkoitten ja mummoitten joukon" tervetulleeksi tänne eläkeläisten syysretkelle. Ja siitä se muu ohjelma sitten alkoi. Kaikkein innokkaimmat saunojat päästettiin heti tuliais kahvin jälkeen hyvin lämmitettyyn saunaan ja muu väki siirtyi toiseen pirttiin hauskan ohjelman ja seurustelun pariin. Aluksi kokeiltiin, kuka on tiedoissa parempi, mummot vai ukot. Niin, vaikea ei ole arvata kumpi puoli voitti. Tietysti ukot! Mutta tietääkö sitä nyt kukaan

varmaan, etteikö vaan tietokilpailun järjestäjä ollut ukkojen puolta, kun on itekin jo melkein ukko. Voittajille annettiin omenat, hävinneille luumut. Vielä kokeiltiin telepaattisia kykyjä. Kuka osasi ottaa pöydälle asetetuista luumuista useampia. Moni oli etevä tässäkin.

Aika vierähti nopeasti tutussa vanhusten piirissä leikkien ja laulujen merkeissä, niin että emäntäväen oli aika kutsua koko joukko ruoalle. Kahvipöytä oli vaihtunut ruokapöydäksi, ja vanhojen tuttujen tapamisesta aiheutunut keskustelu ja iloisuus vain vilkastui. Syötiin perunakeittoa ja sekahedelmäsoppaa. Oltiin tyytyväisiä, että kurjasta säästä huolimatta tuli sittenkin lähdettyä tänne. Välillä oli ukkojenkin saunavuoro ja asiantuntijan lausuntona kuultiin: "Hyvä on sauna ja hyvin se on lämmitetty". Tällä välin olivat Karkkilasta tulleet opettajapariskunta Korhonen ja neiti Parikka, jotka esittivät ohjelmaa. Rouva Korhonen ja neiti Parikka lauloivat kauniita duettoja ensin mainitun kitaralla säestäessä, herra Korhonen piti hartauspuheen ja laulettiinpa joku virsikin. Monen mieli näkyi aivan kyyneliin saakka herkistyneen.

Mutta kaikki loppuu aikanaan, niin tämäkin retki. Käytiin sentään vielä läksiäiskahvilla, jolloin sosiaalipääällikkö Sepponen puhui vanhuksille ja lupasi tehtaan johdon puolesta tulevanakin kesänä retken ja oikein kesäaikana.

Viereisellä sivulla: Myhäilevin ilmein tässä ajaa körötetään linja-autolla Mustikkamäkeen. Ylhäällä: Joukon vanhin, Erik Enqvist, takkatulen ääressä. Vieressä: On otettu makeat ja tuliset löylyt. Alhaalla: Retkeläiset Mustikkamäen pirtin edustalla.

Meidän tytöt ja pojat

kunnostautuivat kuluneena vuotena urheilussa.

Kulunut vuosi on urheilun alalla ollut toimintarikas ja tuloksekas. Norjan talviolympialaisissa tekivät Suomen naiset ja miehet ihmeitä ja myös Helsingin kesäolympialaisissa todettiin monia merkittäviä tekoja. Mutta huomattavia ovat nekin saavutukset, joihin Högforsin Tehtaan urheilevat naiset ja miehet ovat pystyneet.

Harrastushiihto suoritettiin tammi—maaliskuun aikana kuten ennenkin ja saatiin aikaan uusi suoritusennätys. Tehtaan hiihtomestaruus- ja viestinhiihtomestaruuskilpailut pidettiin entiseen tapaan ja oltiin mukana Kymi-yhtymän talvimestaruuskilpailuissakin, joissa metsäosasto jälleen voitti. Talven hiihtotoiminta kulki vanhaa tasaista latuaan, mutta kesäurheilijat eivät aikoneet polkea paikoillaan. Jo tammikuussa aloitettiin tehtaan Seuratalossa kaksi kertaa viikossa tapahtuvat yleisurheilijain muokkausvoimisteluharjoitukset ja erikseen vielä jalkapalloilijain omat palloiluharjoitukset. Kolmena iltana viikossa heiluttiin aivan hikipäässä ja huuhdottiin sitten hiet pois Seuratalon lämpöisissä suihkuissa. Mitä lähemmä kesä tuli, sitä lujempi oli rynnistys harjoituksissa. Maan paljastuttua lumen alta alkoivat liiksäksi jokaisen yksityiset maastolenkit ja erikoisharjoitukset. Mutta niinpä sitä saatiin menneen kesän kilpailuissa jotain aikaankin. Saatiin yhtymän kolme mestaruutta kiertopalkintoineen, nimittäin yhtymän yleisurheilumestaruus, naisten viestimestaruus ja kaiken kukkuraksi vielä jalkapallomestaruus. Tätä kaikkea emme olleet osanneet odottaa, vaikka olimmekin sitä varten huolella valmentautuneet.

Parhaimmat kiitokset vielä kerran kaikille urheilijoillemme, jotka ovat harjoituksissa utterasti uurrastaneet ja kilpailuissa parhaansa yrittäneet.

Ylhäällä: Harrastuskilpailun palkintolomalaiset matkalla Eerikkilään. Tytöt autossa, pojat suksilla perässä. Perilläkin harrastettiin hiihtoa.

Alhaalla vasemmalla: Iloisia palkintolomalaisia kesällä Eerikkilän seinustalla. Oikealla: Lomalaiset retkellä Tammelan kauniissa Lounais-Hämeen Pirtissä.

Kanootti- retkellä.

Vaarallisen lähellä ne ovat tummuneessa vedessä. Vain vauhtini oli hiljainen, peloitti noiden salaperäisten oksien ja lonkeroitteen läheisyys. Ohut vesi eroitti kanoottini niistä. Kuulen hiljaisen suhinan jalkojeni alla, lehvät hankaavat ohutta vaneeripohjaa vasten. Kääntelen ja kiemurtelen kapeaa jokea ylöspäin ja kalat poukkoilevat edessäni paeten laveammille vesille. Saavun hetken kuluttua äkkimutkaan, jossa on pieni suvanto. Juuri ja juuri mahtuu kanootti siinä kääntymään. Edessä on 20 metrin pituinen pieni koski, paremminkin laskuoja kahden järven välillä. Nousen maihin, hinaan kanoottini ylös ja vedän kuiville. Minullahan ei ole kiire, olen varannut aikaa tällä kertaa. Otan svirvelini ja heittelen äskeiseen suvantoon, ja eikös vain puukala kelpaakin ja melkein keskellä yötä. Sellainen 3-kiloinen se vain on, mutta yksinäiselle erämiehelle kyllin riittävä. Muutapa ei siitä sitten tulekaan. Lähdän jatkamaan matkaani. Erämaan järvet ovat edessäni, kapeita kivisiä väyliä. Tämäkin niin kapea, ettei juuri järveksi voisi sanoa. Vetelen silloin tällöin melallani ja tasapohjainen liukuu äännettömästi. Kuljen suurten tervaleppien muodostamassa kanjonissa, jossa on hämärää. Näen silloin tällöin jäniksen juomapuuhiissa rannalla. Ympärillä vallitsee äännettömyys niin kuin kesällä keskiyön aikaan joskus. Muistojen lokeroissa kertautuvat intiaanikirjojen huimat kanoottiseikkailut, Viimeiset Mohikaanit ym. Taakse jäi kuohuva maailma ja sen huolet, kanoottini vei minua kuin uuteen maahan. Melon järven ja toisenkin, ennen kuin tulen seuraavalle kannakselle. Siinä kannan tavarani ensin muutamat sata metriä ja haen sitten kanoottini. Kevyesti se kulkee. Näen outoja maisemia, en ole ennen näin vesillä liikkunutkaan. Edessäni on jälleen uusi järvi saarineen ja lahtineen. Tunnen olevani kuin tutkimusmatkailija. Kanootissa

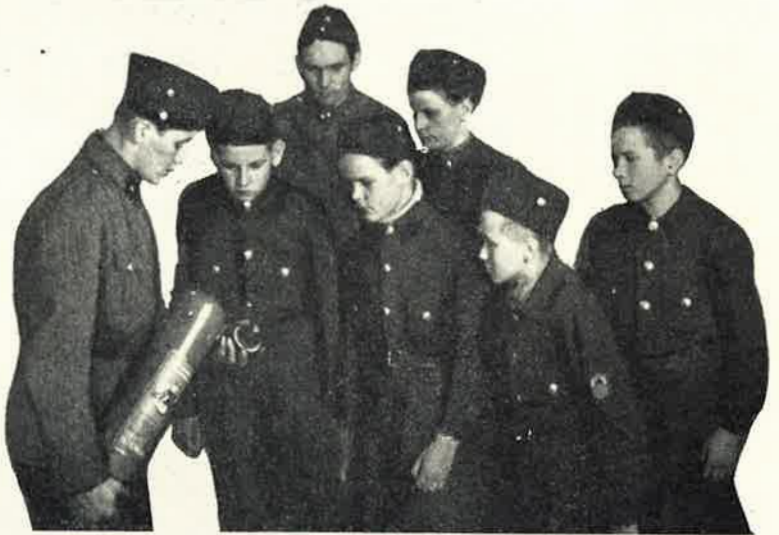
meloen näen pienimmänkin erikoisuuden ympäristössäni ja voin kulkea äännettömästi sekä nopeasti. Melon järven puolivälissä olevaan saareen. Aion siinä ruokailla ja vaikka uinahtaakin. Aurinko nousee parhaillaan kullaten veden ja niemekkeet, ja lintujen kuoro laulelee sunnuntaivirsiiään. Niin, on pyhäpäivä — minullakin. Siinä saaren kivikolla istuessani näin komean kruunupään vedessä muutaman kymmenen metrin päässä. Hirvi siinä teki taivalta järven yli. Komea se oli! Harvoin saa sitä näin rauhassa katsella. Kovin se menee vedessäkin pärskytellen, pian taival taittuu ja se on metsän suojassa kylvyn puhdistamana. Kanoottini on tarjonnut minulle tämänkin havainnon. Kahvia keitellessäni muistelin niitä vaivoja, joita olin saanut kestää kanoottiani tehdessä ja kuinka olin eilen sen kanssa tullut tänne järvireiteille. Pyörän perässä se tuli, melko kevyesti ja mukavasti. Tuossa se nyt paistattelee päivää kyljet kosteina ja kauniin värisinä, ja edessä on monen päivän, koko kesän erämaaretket. Monta hirveä voi vielä uida keulan ohi. Paljon salaperäisyyttä on edessä päin, ja ne ovat suuria, jaloja, terveitä salaisuuksia.

Re - Te.

Löytyykö vielä „Masuunia“?

Niitä henkilöitä, joilla mahdollisesti sattuu olemaan tallella "Masuunin" vuoden 1943 kesä—joulukuun, vuoden 1944 loka—joulukuun ja vuoden 1945 huhti—joulukuun numeroita tai vaikkapa vain yksikin niistä, pyydetään ystävällisesti ottamaan yhteys sos.-pääll. Sepposeen. Mainittuja numeroita tarvittaisiin arkistokappaleiksi.

Poikapalokunnanohjaaja Aimo Liljgren selostaa pulverisammuttajaa palokuntapojille poikaosaston palopäällikön Eino Evilän (takana) seurattuna opetusta.

Karkkilan poikapalokunta.

Viime keväänä — tarkemmin sanoen 16. 4. 52 — perustettiin Karkkilan Palokunnan (Högforsin Tehtaan Palokunta) yhteyteen poikaosasto kasvattamaan koulutuksellisessa mielessä välttämätöntä reserviä palokunnalle, koska lähivuosina useampiakin palokuntalaisia tulee siirtymään "eläkkeelle". Tehtaan johdon aloitteesta asetettiin aikaisemmin ns. poikapalokuntatoimikunta, joka ripeästi laati toimintasuunnitelman ja koulutusohjelman, ja niiden mukaisesti pantiin harjoitukset heti alulle. Palokunnan vahvuudeksi hyväksyttiin 15 poikaa sekä päällikkö ja varapäällikkö. Poikia ilmaantui heti runsaasti, pääasiassa nykyisten palokuntalaisten "rintaperillisiä".

Innostus harjoituksissa oli erinomainen ja poikien kehitys sen mukainen, joten jo 15. 10. 52 päätettiin järjestää juhlatilaisuus, jossa nämä "alokkaat" tulettiin nimittämään poikapalokuntalaisiksi.

Tämä nuoren palokuntapolven juhla, jossa pojat esiintyivät asianmukaisessa paloasussa, muodostui mieliin painuvaksi tilaisuudeksi. Sitä kunniottivat läsnäolollaan mm. vuorineuvos G. Arppe, kauppalaanjohdaja ja toimistopäälliköt, valtuuston edustajat, poikapalokuntatoiminnan johtaja U. Viljanen Helsingistä, ympäristön kaukoavustusalueen palopäälliköt, vakinaiset palomiehet palokuntapuvuissa ja poikien lähimmät omaiset.

Ohjelman aloitti Högforsin Tehtaan torvisoittokunta johtajanaan A. Nygren. Juhlafanfaarin kajahtettua tehtaan koulutuspäällikkö, insinööri T. Nissinen lausui kutsuvieraat ja poikapalokuntalaiset tervetulleiksi tähän juhlatilaisuuteen. Puheessaan ins. Nissinen selvitteli poikapalokunnan tarkoitusta varsinaisen palokunnan reservinä, joka aikanaan tulee huolehtimaan paikkakunnan paloturvallisuudesta, ja korosti kunkin palokuntapojan omakohtaista osuutta tällä tärkeällä toiminta-alalla. Puheen päätyttyä seurasi sovellettu kalustonäytös E. Evilän ja A. Liljgrenin johdolla.

Soittokunnan soitettua marssin astui puhujakorokkeelle poikapalokuntatoiminnan johtaja U. Viljanen pitäen mielenkiintoisen juhlaesitelmän, jossa käsitteli

palokuntatoiminnan historiaa ja järjestelyä maasamme, vapaaehtoisen palotorjuntatyön merkitystä varsinkin maaseudulla ja poikapalokuntatyötä, joka tällä kertaa on yksi tärkeimmistä palotorjunnan koulutuksellisista työmuodoista. Esitelmä oli valaiseva ja antoisa ei vain poikapalokuntalaisille, vaan myös kaikille läsnä olleille. Tämän jälkeen esitettiin palotorjuntaa koskeva ruotsinmaalainen elokuva, jota johtaja Viljanen selosti. Filmi oli erittäin opettavainen, sillä siinä nähtiin, miten varomaton ja ajattelematon tulen, tulitikkujen ja varsinkin sähkökojeiden käyttö vuosittain tuhoaa koteja ja suuria omaisuuksia. Sitten luki poikapalokuntalainen Reijo Paunila palokuntatoverinsa Kalevi Heleniuksen kirjoittaman selostuksen viimekesäiseltä Naantalien poikapalokuntaleiriltä, johon Karkkilasta osallistui 12 poikaa palopäällikönsä A. Liljgrenin johdolla.

Sen jälkeen oli ohjelmassa illan "päännumero". Palokuntapojat asettuivat johtajiensa E. Evilän ja A. Liljgrenin kanssa rintamaan näyttämön eteen. Palopäällikkö Gunnar Wendelin ilmoitti ryhdikkään rivistön johtaja Viljaselle. Seurasi poikapalokuntamerkkien jako, jonka suoritti johtaja Viljanen kiinnittäen merkin kunkin pojan oikean käden hihaan. Merkkien jaon jälkeen johtaja Viljanen puhui nyt nimettyille ja arvomerkein varustetuille poikapalokuntalaisille velvoittavia sanoja. Seremonia päättyi VPK:n juhlararssin säveliin.

Palokuntapojiksi nimitettiin Kalevi Ensio Helenius, Matti Jalmary Hellman, Matti Jalmary Jousisto, Veikko Jousisto, Seppo Johannes Kuosmanen, Erkki Laitinen, Olavi Edvard Leino, Rolf Karl-Johan Lindström, Teuvo Olavi Nieminen, Reijo Rainer Paunila, Rauni Veikko Rantala, Lasse Kauno Saaristo, Antti Juhani Ståhl, Pentti Kalervo Ståhl ja Risto Rainer Sakari Tuovinen. Heidän ikänsä vaihtelevat 12:sta 17:ään vuoteen.

Kun oli nähty "Karkkila"-elokuva, jossa mm. Karkkilan palokunta esiintyy hälytettynä punaista kukkoa torjumaan, nautittiin lopuksi vuorineuvos Arppen tarjoamat pullakahvit.

Kaarlo Heikki Saari.

K. A. E. Odell.

Urho Emil Uotinen.

Kalle Lempiäinen.

MERKKIPÄIVIÄ.

70-VUOTIAS.

Emalityöntekijä Kaarlo Heikki Saari 19.1.53. Hän on tämän paikkakunnan poikia. Tehtaamme palveluksessa hän on ollut jo pikkupojasta alkaen, ensin isänsä kanssa entisellä massatehtaalla ja 1.11.1898 lähtien rakennusosastolla, missä hän työskenteli noin 20 vuoden ajan. Sen jälkeen hän oli puhdistamossa toistakymmentä vuotta ja on nykyään emaliosastolla, jolla niin ikään toinen vuosikymmen on jo kulumassa. Näin ollen tulee 55 vuoden palvelusaika tänä vuonna täyteen. Työnsä ohella hän on saanut rakennetuksi oman talon Nyhkälään ja vapaa-ajat ovatkin kulu- neet hyödyllisessä askartelussa oman kodin piirissä.

60-VUOTIAITA.

Keernantukilankojen oikaisija Lydia Erika Rosenqvist 3.2.53. Hän on syntynyt Vihdissä, mistä v. 1919 muutti U.I. Pyhäjärvelle työskennellen siellä karjanhoitajana useammassakin paikassa. V. 1946 hän tuli sisustusosastolle, missä edelleenkin oikoo keerna- lankoja.

Työnjohtaja Kustaa Aukusti Einari Odell puhdis- tamosta 15.2.53. Hän on syntynyt täällä Karkkilassa. Vain 13-vuotiaana hän 1.6.93 tuli karrääjäksi teh- taamme liesiosastolle, mistä pian siirtyi malliviilaa- moon ja sieltä noin 4 vuoden kuluttua takaisin liesi- osastolle. Vuodesta 1941 lähtien hän on ollut puhdis- tamon työnjohtajana. Oma talo Haukkamäen rinteessä vie isännän vapaa-ajat. Aikaisemmin tuli ahkerasti kalastettua ja metsästettyä, mutta viime aikoina ovat sellaiset harrastukset saaneet jäädä.

50-VUOTIAITA.

Puristaja Urho Emil Uotinen 6.1.53. Hän on syntynyt Pielavedellä ja oli siellä mm. maa-, metsä-

ja uittotoissa. V. 1939 hän perheineen muutti Ke- miöön Viikin kartanon muonamieheksi ja sieltä v. 1942 Lohjalle Ahtialan kartanoon, mistä v. 1943 tuli tehtaamme maatalousosastolle siirtyen v. 1946 vali- moon. Vuodesta 1949 lähtien hän on työskennellyt liesiosastolla eri tehtävissä. Oma talo on rakennettu Ahmoolle ja siinäpä ne vapaa-ajat kuluvatkin melko tarkkaan.

Keernantekijä Sylvia Matilda Åberg 17.1.53. Hän on syntynyt täällä Karkkilassa ja tullut 4.8.24 tehtaamme keernaosastolle keernantekijäksi, missä toimessa on edelleenkin.

Sähkövaraston hoitaja Kalle Lempiäinen 25.1. 53. Hän on Karjalan poikia, syntynyt Kannaksen Uudellakirkolla. Siellä hänellä oli pienenpuoleinen viljelystila, jota hoiteli vuoteen 1939 saakka, jolloin evakkona joutui lähtemään pois sijoittuen naapuri- pitäjäämme Pusulaan. Perhe muutti välirauhan aika- na takaisin Uudellekirkolle, mutta palasi sieltä v. 1943 Pusulaan. Vuodesta 1947 lähtien Lempiäinen on asunut Karkkilassa ja ollut työssä tehtaassamme. Aluksi hän työskenteli valimossa, mutta on nyt säh- köosaston varastossa. Vapaa-aikoinaan hän on innok- kaasti harrastanut ahventen narraamista ja omien sa- nojensa mukaan on kerran saanut 2 kg 200 g pai- navankin kuiville. On siinä ollut ahventa kerrakseen!

Mitä kylvät, sitä saat niittä. Lyö, niin saat kär- siä! Palvele, niin saat palvelusta osaksesi. Jos elä- mässäsi olet palvellut ihmisiä, et millään oveluudella voi välttää siitä koituvia palkintoja.

R. W. Emerson.

*Ei hyvyys saavu huutaen,
se kulkee hiljaa kuiskaten.*

Eino Leino.

50 VUODEN TAKAA.

Vanhat asiakirjat ovat kaikessa lyhykäisyydessään useinkin mielenkiintoista luettavaa. Niiden kellastuneilta lehdiltä henkii lukijaa vastaan eletty elämä. Nykypolven ihmisestä vain tuntuu usein oudolta niissä esitetyt asiat ja tapaukset. Ja kuitenkin niitä on tarkastettava sen ajan hengen valossa, joka on vallinnut silloin, kun niitä sivuja on kirjoitettu.

Olemme saaneet käsiimme "Juantehtaan työväen Sairaus- ja Apukassan Pöytäkirjat", niin kuin sen paksun mustakantisen kirjan nimilehdelle on siististi tekstattu. Tämän kirjan alkulehdet palauttavat meidät ajassa yli 50 vuotta taakse päin.

Silloin 28 päivänä lokakuuta 1899 avasi kirjan T. Rissanen, joka kansakoululla pidetyn Juantehtaan työväen kokouksen valitsemana kirjurina piirsi siihen ensimmäiset merkinnät. Ja ne eivät silloisissa oloissa suinkaan olleet merkityksettömät. Pöytäkirjan aiku kuuluu näet seuraavasti: "Herra L. M. Ottelin ilmoitti kokoukselle, että tehtaan omistajan Dimitrei Ponomareffin holhooja Leskirouva Helena Astafjeff on lahjoittanut tehtaan työväestölle viisituhatta (5000) Suomen markkaa, antamatta kuitenkaan minkäänlaisia tarkempia määräyksiä näiden rahain käyttämisestä. Nyt on työväki kutsuttu kokoukseen yhdessä tuumin keskustelemaan siitä, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä lahjoitettujen rahojen kanssa".

Herra Ottelin ehdotuksesta nämä rahat samassa kokouksessa päätettiin asettaa perustettavan Hautaus- ja sairausapurahaston pohjarahastoksi.

Sääntöjä piti tietysti ryhtyä laatimaan, ja toimikuntaan valittiin seuraavat henkilöt: valssimestari Richard Lyytikäinen, työmies Antti Toivanen, putlari Kalle Kusti Karjunen, masuunimies Herman Ollikainen, valaja Juho Heikkinen, konepajamestari Frithiof Lundberg, mallinikkari Josef Pulkkinen, seppä Herman Sikanen, viilari Jaakko Paldan, muurari J. F. Nurra, insinööri L. M. Ottelin ja opettaja T. Rissanen.

Tämä toimikunta saikin aikanaan säännöt laadietuiksi ja vahvistetuiksi, koska kirjuri voi 17 p:nä lokakuuta 1900 merkitä pöytäkirjan 1 §:ksi seuraavan: "Kirjuri luki Kuvernöörin päätöksen 14 p:ltä syyskuuta 1900 jolla Sairaus ja apukassan säännöt on vahvistettu noudatettavaksi."

Kaikki olisi näin ollen ollut hyvin, mutta tärkeintä, tuota 5000 markkaa, ei kuulunutkaan.

Ja sitten tapahtui onnettomuus. "Taimi"-yhtiö meni konkurssiin, ja rahat olivat sen konkurssipesässä.

Nyt muuttuvat pöytäkirjan sivut mielenkiintoisiksi. Jokaisen kokouksen pöytäkirja sen jälkeen tiedottaa vain tarmokkaasta pyrkimyksestä: Rahat on saatava alkuperäiseen tarkoitukseensa. On todella ihailtava sitä tarmoa, jolla asiaa ajettiin. Siinä ei säästetty

sanoja eikä "telefooniakaan". Ja utteruus toi ansaitun tuloksen. Kuitenkin vasta 9 päivänä joulukuuta 1901 puheenjohtaja Ottelin saattoi ilmoittaa, että Oy. Taimen konkurssihallitus oli toimittanut hänelle 5000 markkaa Pohjoismaiden Osakepankin talletustodistuksena.

Lienevätkö pesänhoitajat antaneet arvon sille sitkeydelle, jolla asiaa oli ajettu, koska rahat maksettiin korkojen kanssa. Näin ollen karttuivat varat vielä 250 markalla.

Siitä alkoi kassan toiminta. Avustuksia ryhdyttiin jakamaan ja jäsenmaksuja perimään. Nykypolven ihmisestä on varmasti mielenkiintoista tietää suoritettujen avustusten suuruus. Näistä on mm. seuraavalaatuinen merkintä: "Hyväksyttiin maksettavaksi Matti Hakkaraisen pyyntö lääkärin todistuksen mukaan 8 päivältä à 2 mk yhteensä 16 markkaa."

Suuria eivät siis maksetut avustukset olleet. Mutta rahan arvohan oli toinen. Markalla sai silloin paljon tavaraa.

Rahantarve näyttää olleen työntekijöiden keskuudessa suuri. Pöytäkirjan pykälissä vilahtelevat silloin tällöin kassalle esitetyt lainapyynnöt. Niitä on myönnettykin, mutta aina varmaa vakuutta, takausmiehiä ja korkoa vastaan. Vakuudeksi erääseen pienempään lainaan kelpasi kuitenkin kerran lainanottajan lehmä. Merkintä tuonkin lainan takaisinmaksusta on olemassa. Sitä vain ei mainita, viettikö lehmä panttinaoloaikansa sairaskassan vai lainanottajan laiturilla.

Sairausavustukset myönnettiin yleensä työnjohtajan lausunnon ja lääkärintodistuksen perusteella. Koko kassan toimintakaudelta tavataan pöytäkirjoissa vain yksi merkintä, jolloin työntekijä on vilpillisin keinoin koettanut hakea itselleen avustusta. Tällöin työtoverien lausumat hänen menettelystään olivat kerrassaan musertavia.

Kassa tarvitsi jatkuvasti rahaa. Sitä tuli kyllä pienistä maksuista, mutta pian keksittiin yhdistää huvi ja hyöty. Ryhdyttiin järjestämään arpajaisia ja juhlatilaisuuksia, joista saadut tulot lankesivat kassan hyväksi. Niinpä elokuussa 1905 järjestettiin suuret juhlat, joiden ohjelmassa oli mm. soittoa, laulua, esitelmä, lausuntaa, urheilukilpailuja, näytelmä "Juhannus-aattona" ja lopuksi tietysti "karkelointia". Näytelmän esittivät Kalle Myllyoja, Ester Dahlberg, Aura Laukkanen, Antti Takkinen, Iivar Korhonen, Kerttu Tiainen, Signe Dahlberg, Augusta Leinonen, Anna Lyytikäinen, Otto Blomberg, Junnu Hätinen, Kusti Ruotsalainen ja Yrjö Tiainen. Näytelmässä tarvittiin vielä kylän poikia ja tyttöjä. Näihin tehtäviin valittiin Hanna Lyytikäinen, Maria Tuovinen, Maria Tuppurainen, Pekka Heikkinen, Kalle Karppi ja Einar Björling.

Ja rahaa tuli. Puhdas tulo mainitusta juhlasta oli 539 mk 79 penniä.

Näin jatkui kassan toiminta vireänä. Vuosien mittaan on innostus kuitenkin lamaantunut. Rahan arvon aleneminen useaan otteeseen on osaltaan ollut

Vasemmalla: Maukas keitto kiehumassa. Lieden ääressä Olga Semi, Ester Hakkarainen ja Hellin Räsänen. Oikealla: Alma Julkunen, Maija Pekkola ja Kerttu Vartiainen jälkiruoan laittopuhissa.

Työntekijäin kerholla toimitaan.

Hyvissä ajoin ennen joulua järjestettiin Juantehtaan työntekijäin kerholla ruoanlaitto- ja eväsleipäkurssit. Tarkoituksena oli ohjata perheenemäntiä oikeaan ruokatalouteen. Pois kahvi ja voileipä varsinaisena ateriana ja tilalle keitot, laatikot, puurot ja vellit. Samalla tutustuttiin muutamiin jälkiruokiin ja leivonnaisiin, joilla emännät voivat yllättää perheensä joulunpyhinä.

Käydessämme eräänä iltana kurssipaikalla tapasimme kahdessa keittiössä työskentelemässä 15 emäntää. Innostus asiaan näytti olevan hyvä. Näin totesi myöskin talousopettaja Pirkko Riihiäho, joka toimi kurssien opettajana. Hänen johdolla valmistuikin toinen toistaan maukkaampi ruokalaji. Huolimatta siitä, että olimme juuri syöneet päivällisen, kihautti vesi kielelle niitä katsellessa. Samalla niistä tietysti tunkeutui sieraimiimme mitä erilaisimpia hienoja ärsykeitä.

"Valmistamme näin lyhyillä kursseilla useita ruokalajeja samana iltana. Laitto tapahtuu kolmen hengen ryhmissä. Illan päätteeksi katamme pöydän ja to-

teamme aikaansaannokset. Siinä sitten jokainen saa tuoda esille oman mielipiteensä ja itse annan valmistetuista ruokalajeista lopullisen lausunnon", mainitsi neiti Riihiäho.

Haastateltuamme muutamia "kokkeja" tulimme vakuuttuneeksi siitä, että kurssit vastasivat tarkoitustaan. Erikoisesti todettiin, että keittiöt olivat asiallisia ja keittovälineet hyvät. Ei ollut sellaisia uuden aikaisia ja kalliita laitteita, joita emännät eivät pysty omaan talouteensa hankkimaan. Keittiöt ja välineet vastasivat niitä olosuhteita, joissa jokainen perheenemäntä joutuu Juantehtaalla toimimaan. Kurssien viimeisenä päivänä piti neiti Riihiäho vielä luennon, jossa hän esitteli parhaat ja käytännöllisimmät keittiötyövälineet, sellaiset, jotka jokainen emäntä voi hankkia suorittaessaan omassa valtakunnassaan pieniä perusparannuksia.

Parhaan tunnustuksen kurseista kuulimme kuitenkin erään perheenpään lausumana hänen todetessaan, että olipas "mamma" laittanut kunnon aterian kurseilla jaettujen monistettujen ohjeiden mukaan.

tähän vaikuttamassa. Syynä lienee pidettävä myöskin kehittyntä sosiaalista lainsäädäntöä.

Kassa toimii vielä nykyisinkin. Sen merkitys on kuitenkin pienentynyt edellä mainittujen syiden seurauksena. Sen tähden onkin ollut esillä sellaisen kassan perustaminen, jossa yhtiö olisi mukana — samantapainen kuin esim. päätehtailla Kuusankoskella —,

mutta hanke on saanut osakseen vastustusta sen vuoksi, että nykyiseen kassaan kuuluu muitakin kuin Juantehtaan työntekijöitä. Sattuneet sairauksija onnettomuustapaukset ovat kuitenkin osoittaneet, että sellaisen kassan olemassa olo, joka pystyisi todella avustamaan pulaan joutuneita, olisi paikallaan.

TOIMITUKSEN TUOLILTA.

Viime kuussa oli muutama päivä varattu tuhlauksen vastustamiseksi teollisuuden piirissä. Se taisi mennä melko huomaamatta ohi, koska sen yhteyteen oli vaikeata yhdistää minkäänlaisia mainostempauksia ja kulkueita, kuten nykyajan muotiin tulleiden erikoisviikkojen ja -päivien tyyliin kuuluu. Olipa muutenkin pahuksen kuiva asia. Puhuttiin kyllä tuhlauksen vastustamisesta, mutta pölkkypäkin sen hoksasi, että sehän tarkoitti kutakuinkin samaa kuin säästäminen. Ja sitä iänikuista jankutusta on kuultu väsyksiin saakka.

Mutta, hyvät ystävät, kevytmielistä on sittenkin syrjäyttää tuhlauksen vastustaminen kärsimättömällä olkapäiden kohautuksella ja vaivautuneella naamataulun nyrpistämisellä. Päinvastoin pitäisi tuijottaa tuhlauksen peikkoa päättäväisin ilmein silmästä silmään, asettua sen tietoiseksi vastustajaksi ja nujertaa se.

Mitään äkillistä selkävoittoa me emme moisesta otuksesta kylläkään saa. Se tunnustettakoon avoimesti, sillä kysymyksessä on perin sitkeähenkinen vekkuli. Sivumennen sanoen se muistuttaa ihmeen paljon meitä itseämme. Ja kun me sitä lähemmin tarkastamme, niin kukas muu se onkaan kuin meidän tuhlailevainen minämme. Yksi puoli meidän kunnianarvoisasta persoonastamme. Ja me kaikki tiedämme, ettei mikään ole vaikeampaa kuin taistella itseämme vastaan, kitkeä minämme rikkaruohoista peltoa vapaaksi ohdakkeista ja muista elinvoimaisista rikkaruohoista. Toisia meidän on kyllä helppo rökittää. Jos emme kykene antamaan heille selkäsaunaa, niin ainakin voimme haukkua — joko edessä tai takana. Eipä silti, täytyy tässä tuhlauksen vastustamisessa ojentaa toisiakin, mutta sitä ennen tulee meille itsellemme olla selvillä, millä tavoin tuhlauksista on vastustettava. Siispä on parasta alkaa omasta minästä, kaivaa malka esiin omasta silmästä.

Miten sitten oppisimme tuollaisen päättäväisen tuhlauksen vastustamisasenteen. Hyvät lukijamme,

Isännöitsijä, ins. T. Timgren

OLLUT 35 VUOTTA JUANTEHTAALLA.

Marraskuun 1 päivänä tuli kuluneeksi 35 vuotta siitä, kun ins. T. Timgren tuli Juantehtaan palvelukseen sen teknilliseksi johtajaksi ja myöhemmin isännöitsijäksi.

Merkkipäivän aamuna klo 8.00 suorittivat tehtaan virkailijat ja mestarit tervehdyskäynnin isännöitsijä Timgrenin kotona. Konttoripäällikkö Ferd. Kortelainen kiitti isännöitsijää kaikesta siitä, mitä hän 35 vuoden aikana on Juantehtaan ja sen työntekijöiden hyväksi tehnyt, ja ojensi virkailijain ja mestareiden kiitollisuuden osoituksena kukkalaitteen. Ins. Timgrenin kiitettyä kävijöitä nautittiin aamukahvit, minä jälkeen jokainen kiirehti aloittamaan päivän työssä.

vaikea meidän on siihen antaa edes päällisin puoista vastausta. Jokainen mies ja nainen työpaikallaan hanelle uskotun tentavan ääressä kykenee paremmin antamaan tahan kysymykseen oikeelta vastauksia, kunhan viipittömästi paneutuu asiaan. Hasaanko tarpeettomasti raaka-ainetta, pidänkö koneeni ja työkaruni kunnossa, suoritan ko tyoni teknisesti oikein ja aikaa säästän, vaiitseeko työpaikkani hyvä järjestys ja siisteys? Tamantapaiset kysymykset tulevat varmaan esimättä mieleen, kun tata tuhlauksen vastustamista aletaan pohtia.

Ilman muuta on seivaa, että hyvä ammattitaito ja kehittynyt vastuuntunto ovat tassa asiassa tärkeitä tekijöitä. Niihin tahtoisimme lisätä taloudellisen ajattelutavan. Ja siinä sitä pähkinää onkin purtavaksi. Tuon taloudellisen ajattelutavan muokkaamisen pitäisi alkaa jo kodissa ja kansakoulussa ja jatkua sitten ammattikouluissa sekä muissa opinahjoissa ja saada lopullinen silauksensa työn ja elämän koulussa. Uskallamme väittää, että tässä suhteessa monet tallustelevat — vaatimattomasti luemme itsemekin heidän joukkoonsa — vielä lastenkengissä.

Viime vuosina on puhuttu paljon siitä, kuinka yhteiskunnalliseen kasvatukseen on kiinnitetty aivan liian vähän huomiota. Tämä arvostelu on ollut oikeutettua. Yhtä tärkeitä meidän kansamme tulevaisuudelle on taloudellisten asioiden perustietojen opettaminen ja taloudellisen ajattelutavan juurruttaminen.

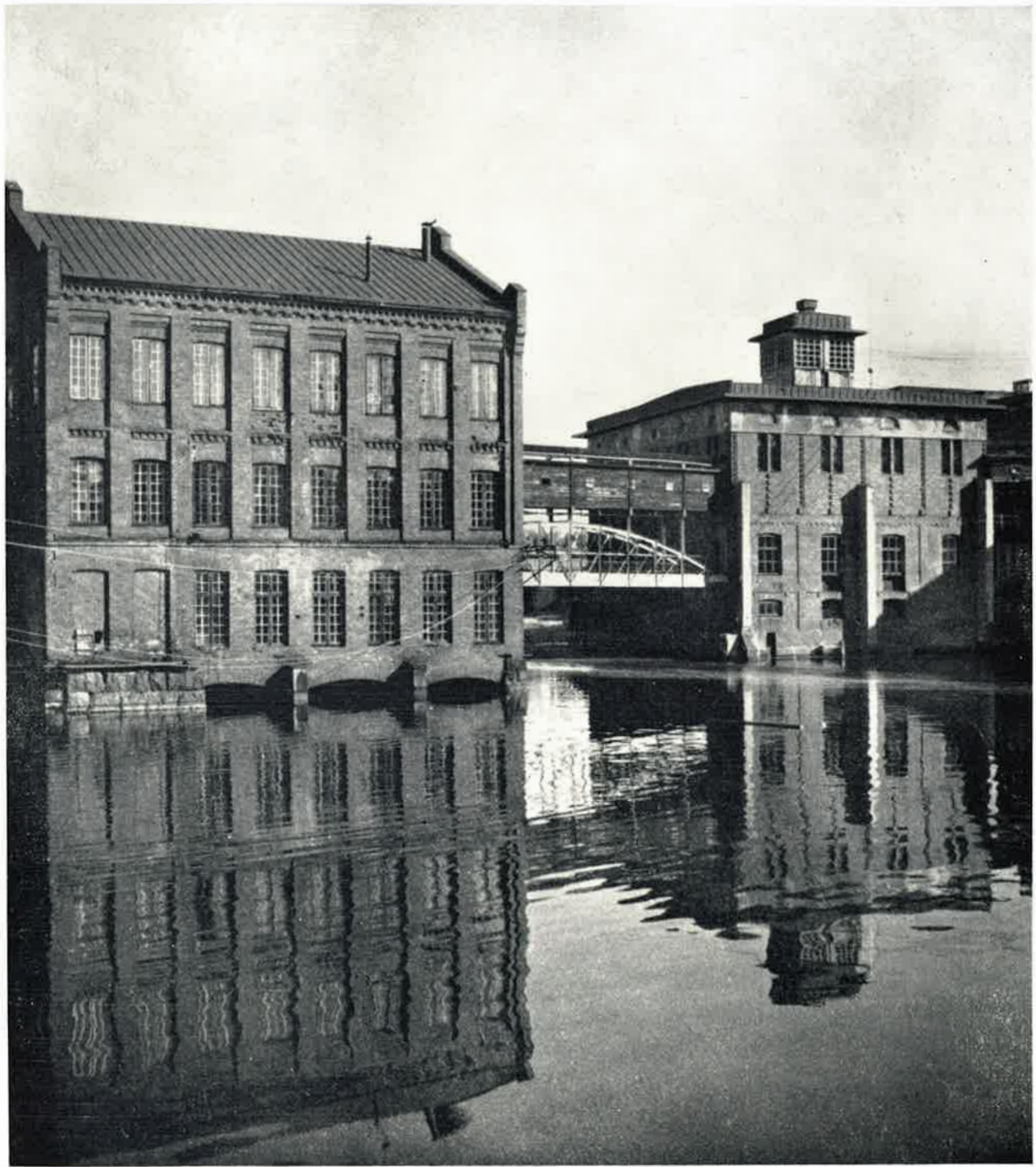
Lähimenneisyyden inflatiovuodet horjuttivat pahoin sellaista hyvettä kuin säästäminen. Monen pettyneen mielestä koko säästäishomma alkoi vaikuttaa huijaukselta. Inflatiovuosina nuorison taskuun alkoi ilmestyä rahaa runsaammin kuin koskaan aikaisemmin, ja nuoret oppivat äkkiä myös rahan hävittämisen taidon. Ei ihme, että taloudellinen ajattelutapa on talouselämän vakautumisesta huolimatta vielä heikoissa kantimissa. Sen tähden sitä täytyy kasvattaa ja kehittää, jotta siitä kasvaisi voimakas tekijä, joka saisi vähitellen kunnianarvoisan paikan kansalaishyveittemme joukossa.

*

Joulu on sitten taas ovella. Siihen valmistauduttaessa on varmasti harrastettu tuhlauksia. Mitä kiihkeämmät ovat joulukiireet, sitä enemmän tuhlataan. Jouluinen sanoma pyrkii hautautumaan notkuvan ruokapöydän, joululahjojen ja muiden joulumässäysten alle.

Eräs kaunis piirre nykyisessä joulussakin on sentään säilynyt. Se on kodin juhla, johon koko perhepiiri kokoontuu. Maailmalle hajaantuneet lapsetkin tulevat matkojen takaa koteihinsa. Kotoisessa ympäristössä viihdytään pari kolme iltaa ja noihin hetkiin sisältyy kotilieden lämpöä ja kodin juhlatunneita. Näin tapahtuu nykyisin yhä harvemmin, koska kodista on tullut vain jonkinlainen kortteeri, jonne tullaan yöpuulle ja muu aika kulutetaan maailman tuurilla ja hyörintä.

Kodikasta joulua ja menestyksellistä uutta vuotta lukijoille toivottaen
T u o m o.

Kuusaan saaren ja Kymin vanhat voimalaitokset.

